

DEMOKRACIJA

Novomeški
pravosodni
organi so
s pomočjo
nekdanje tajne
policije pred 32
leti z lahkoto in
brez dokazov
obsodili
Martina
Uhernika.

PO NEDOLŽNEM ZAPRT OSEM LET

ISSN 1408-0494

9 1771408 049069

INTERVJU

Dr. Marko Kambič

Pomembna je tudi moralno etična komponenta

Pozabljena fronta prve svetovne vojne

Iz dnevnika češkega vojaka, ki se je udeležil bojev ob Soči in Piavi. **Avtor: Jan F. Triska.**
Obseg: 240 strani. Format: 16,5x23,5 cm. Trda vezava.
Cena: 5.500,00 SIT/22,95 EUR

Ušli so smrti

Poročila treh rešencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. **Avtorji: Milan Zajc, France Kozina, France Dejak.**
Obseg: 244 strani. Format: 11,5x18,5 cm. Trda vezava.
Cena: 3.906,00 SIT/16,29 EUR

Predel 1809

Avtor je šel po sledovih vojaških spopadov Napoleona in Francozov v Avstriji na Slovenskem leta 1809. **Avtor: Vasja Klavora.**
Obseg: 330 strani. Format: 16,5x24 cm. Trda vezava.
Cena: 6.727,00 SIT/28,07 EUR

Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske

Bohinj od marčne revolucije naprej, v času graditve proge in od njenega odprtja naprej. **Avtor: Tomaž Butkovič.**
Obseg: 231 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 5.500,00 SIT/22,95 EUR

Moč preživetja

Knjiga opisuje krute zgodbe sirot, ki so jim partizani med 2. svetovno vojno pobili očeta ali oba roditelja. **Avtor: Jože Dežman.**
Obseg: 336 strani. Format: 21x21 cm. Brošura.
Cena: 6.510,00 SIT/27,16 EUR

Slovenija brez meja

Slovenija se s svojimi kulturnimi in naravnimi lepotami pred vstopom v EZ predstavlja čez geografske meje. **Avtorja: Andrej Capuder, Bogdan Kladnik.**
Obseg: 200 strani. Format: 24x33 cm. Trda vezava.
Cena: 10.850,00 SIT/45,27 EUR

Med kljukastim križem in rdečo zvezdo

Prikazuje čezmejno soočenje nacionalnih predsodkov, totalitarnih ideologij in partijskih diktatur. **Avtorja: Jože Dežman, Marjan Linasi.**
Obseg: 210 strani. Format: 26x23 cm. Brošura.
Cena: 4.991,00 SIT/20,82 EUR

S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe

Knjiga, ki prča o tem, kako je "trpeti krivico, ne da

bi bil kriv". Prvi del knjige je namenjen zgodbam svojcev ljudi, ki jih je "med II. svetovno vojno umorilo partizansko gibanje". Drugi del knjige je predstavitev nekaterih prvih slovenske spravne misli in dejanj, s katerimi Slovenci poskušajo preseči travmatsko razcepljenost po 2. svetovni vojni in komunistični revoluciji. V tretjem delu knjige avtor predstavlja odzive na predvajanje TV-dokumentarca Zamolčani – moč preživetja Jožeta Možine. **Avtor: Jože Dežman.**

Obseg: 344 strani. Format: 21x21 cm. Trda vezava.
Cena: 6.510,00 SIT/27,16 EUR

Nacistična Avstrija na zatožni klopi

Anatomija spektakularnega političnega procesa. **Avtorji: Alfred Elste, Michael Koschat, Hanzi Filipič.**
Obseg: 264 strani. Format: 14x21,5 cm. Trda vezava.
Cena: 5.300,00 SIT/22,11 EUR

Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.

Prvi del opisuje stalinistično revolucijo med letoma 1941 in 1943. **Avtor: Stane Kos.**
Obseg: 344 strani. Format: 12x18,5 cm. Brošura.
Cena: 1.085,00 SIT/4,52 EUR

Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.

Drugi del opisuje stalinistično revolucijo med letoma 1943 in 1945. **Avtor: Stane Kos.**
Obseg: 270 strani. Format: 12x18,5 cm. Brošura.
Cena: 1.085,00 SIT/4,52 EUR

Stanislav Lenič, življenjepiš iz zapora

Življenjepiš je bil napisan v zaporu leta 1951. **Avtor: Tamara Griesser-Pečar.**
Obseg: 338 strani. Format: 14x20 cm. Brošura.
Cena: 4.449,00 SIT/18,56 EUR

Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918

Šokantno sodelovanje ruskih komunistov z Nemci med 1. svetovno vojno in po njej. **Avtorja: Silvin in Maidi Eiletz.**
Obseg: 368 strani. Format: 17,5x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 6.696,00 SIT/27,94 EUR

Pozabljeni slovenski premier

Dr. Janko Brejc je po razpadu Avstro-Ogrske postal prvi slovenski premier. **Avtor: Andrej Rahten.**
Obseg: 344 strani. Format: 14,5x20,5 cm. Brošura.
Cena: 4.232,00 SIT/17,65 EUR

Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)

Knjiga predstavlja mednarodnopravno analizo dogodkov v Sloveniji v letih 1941-1946. Takrat se je slovensko civilno prebivalstvo najprej znašlo med frontami okupacijskih sil in komunističnih uporniških sil. **Avtor: Dieter Blumenwitz.**
Obseg: 186 strani. Format: 13,2x21,5 cm. Trda vezava.
Cena: 3.840,00 SIT/16,02 EUR

Koraki skozi megle

Avtor opisuje dogajanje na bojišču vse do preboja in zloma italijanske fronte pri Kobaridu in Tolminu. **Avtor: Vasja Klavora.**
Obseg: 335 strani. Format: 17x24 cm. Trda vezava.
Cena: 6.460,00 SIT/26,95 EUR

Demokracija v klasični slovenski politični misli

Avtor je razčlenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. **Avtor: Milan Zver.**
Obseg: 254 strani. Format: 14x21 cm. Trda vezava.
Cena: 4.400,00 SIT/18,36 EUR

Baron Janez Vajkard Valvasor

Kako je nastala knjiga o deželi Kranjski in zapiski in viri ob njej in zanjo z doživetij samega gospoda barona Janeza Vajkarda Valvasorja, shranjenimi in z opombami opremljenimi od njegovega kopista in pisarja Janeza Lenarta, pregledani in objavljeni od gospe Mire Ceti. **Avtorica: Tita Kovač Artemis.**
Obseg: 183 strani. Format: 16,5x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 3.000,00 SIT/12,51 EUR

V objemu osvoboditeljev

Avtor se je v knjigi lotil povojnega »kazenskega« taborišča v Kočevju. Prikazal je komunistično taborišče, ki do zdaj v publicistiki sploh še ni bilo prikazano, čeprav je od takrat poteklo že šestdeset let. V prvem delu knjige je objavljeno enajst pričevanj o taborišču v Kočevju. Sledijo zapisi o povojnem molku in objava imen iz zaporniške knjige. **Avtor: Ive A. Stanič.**
Obseg: 160 strani. Format: 15x21 cm. Trda vezava.
Cena: 2.500,00 SIT/10,43 EUR

Življenje je večna borba

Pesmi, črtice in druge zgodbe, ki veliko povedo o avtorju in o današnjem času, in ki kot krik groze opozarjajo človeka, naj ne zaide. **Avtor: Jože Zemljič.**
Obseg: 56 strani. Format: 14,5x21 cm. Brošura.
Cena: 2.000,00 SIT/8,34 EUR

6 mesecev le 50% mesečne naročnine.

S kartico Vodafone Mobile Connect Card Edge in svojim prenosnikom do poslovnih aplikacij podjetja, interneta in elektronske pošte dostopam kjerkoli in kadarkoli, doma ali v tujini. Z njo ujamem še tako nemogoče roke.

Vodafone Mobile Connect Card

9.000 SIT*

paket 500 MB/mesec za 5.000 SIT (redna cena)

V Sloveniji ali v tujini omogoča hitrost prenosa do 236 kbit/s, dostop do poslovnih aplikacij vašega podjetja in interneta, elektronske pošte ter možnost pošiljanja SMS sporočil.

Vmesnik v slovenskem jeziku omogoča enostavno uporabo in popoln pregled nad porabo in stroški.

*Novim naročnikom, ki bodo do vključno 10.7.2006 kupili kartico Vodafone Mobile Connect Card in hkrati sklenili naročniško razmerje na paketu Vodafone Mobile Connect Card za obdobje najmanj 24 mesecev, bomo 6 mesecev obračunavali le polovico mesečne naročnine. Pogoji in cene veljajo do 10.7.2006 oz. do prodaje zalog, ob sklenitvi naročniškega razmerja za paket Vodafone Mobile Connect Card za 24 mesecev. Cena 5000 SIT/mesec velja za prenos podatkov v Sloveniji. Neporabljeni preneseni podatki niso prenosljivi v naslednji mesec. Cena dodatnega prenosa podatkov je 0,1 SIT/KB, pri čemer je obračunski interval 10 KB. Prenos podatkov v tujini se obračuna po veljavnem ceniku. Vse dodatne informacije so vam na voljo na www.simobil.si. Cene vključujejo DDV. Si.mobil d.d., Smartinska 134b, SI-1000 Ljubljana | www.simobil.si

Ujemi svet

UVODNE STRANI

- 9 S partnerstvom v prihodnost
 10 **Pogledi:** Gantar in njegova žogica
 11 **Kolumna:** Odgovornost za mir

POLITIKA

- 12 Prisesani na Delove jasli
 16 Uporniki brez razloga

SLOVENIJA

- 18 Uhernik obsojen po krivem
 22 Nepremičninski trg pred prelomnico
 24 Vlada v Posočju in na Goriškem
 26 Preplačan projekt – vzpenjača
 28 Prevzemanje odgovornosti

TUJINA

- 30 Upor v lastnih vrstah
 31 **Globus:** Naftne zaloge
 32 Tuji tisk: Po smrti

INTERVJU

- 34 Dr. Marko Kambič

NEKOČ IN DANES

- 38 Usoda ljubljanskih stavb
 40 Napotnikov Mislec
 42 Stičišče kulinarčne različnosti

KULTURA

- 46 Slovenske rožice
 47 Krka – Isis – Hest

OGLEDALO

- 48 **Film:** Opazujemo te
 50 **Avtomobilizem:** Potomec velikih
 52 **Zdravje:** Bolečina opozarja
 54 **Šport:** Mali bogovi
 56 **Črna kronika:** Izrekanje in izvajanje kazni
 58 **Rumeno:** Sonce v srcu
 60 **TV Kuloar:** O morali je beseda!
 62 **Kronika časa:** Vlom v Mikrodod
 66 Upokojeni novinar – vojak revolucije

34 Intervju: dr. Marko Kambič

Pravna država je namreč tista, ki deluje v skladu z modernimi demokratičnimi pravnimi načeli, temelječimi na ideji o temeljnih človekovih pravicah. Naj jih naštejemo samo nekaj: načelo pravičnosti, ustavnosti in zakonitosti, pravne varnosti, delitve oblasti, neodvisnosti sodstva in prepovedi retroaktivnosti.

12 Prisesani na Delove jasli

Objava plač najbolj plačanih novinarjev, urednikov in članov uprave Dela, ki smo jih objavili v Demokraciji, je razkrila velika plačna nesorazmerja v tej največji pol državni in pol zasebni časopisni družbi v državi.

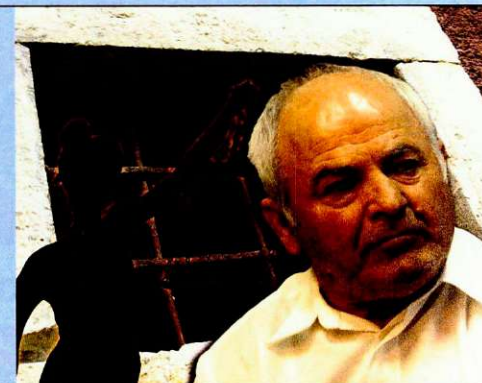

16 Uporniki brez razloga

V sredo, 19. aprila, se nam je »zgodila« medijско čezmerno propagirana črna sredo oz. študentski protest zoper vlado. Razmeroma visoko število udeležencev protesta na Kongresnem trgu v Ljubljani pa je v tem primeru zavajajoče.

18 Obsojen po krivem

Novomeški pravosodni organi so s pomočjo nekdanje tajne policije pred 32 leti z lahkoto in brez dokazov obsodili Martina Uhernika in ga za osem let poslali v zapor. Zakoncema Uhernik so po krivem vzeli najlepša leta življenja, otrokom pa brezskrbno mladost.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
 Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
 Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Kavtčičnik, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babič, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
 Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD. Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Vonj po naftalinu

Metod Berlec

Po daljšem času se je v javnosti oglasil zadnji prvi mož slovenske komunistične partije in nekdanji predsednik države Milan Kučan. V nasprotju s sedanjim predsednikom države Janezom Drnovškom, ki deluje poduhovljeno in svetovljansko in se v dnevno slovensko politiko do nedavnega praktično ni vmešaval, nekdanjega predsednika države vsakodnevni politični utrip zelo zanima. Spremembe, do katerih je prišlo po porazu tranzicijske levice jeseni 2004, so očitno zanj precej boleče. Po odhodu s predsedniškega položaja je poskušal svoj vpliv demonstrirati in obdržati s pomočjo Foruma 21, kar pa je bila ena njegovih največjih političnih napak. Javnost je to združbo prepoznala kot združenje rdečih direktorjev, novodobnih kapitalistov, tajkunov in povzpeticov, pridružilo pa se jim je še nekaj ostarelih partijcev in udbovcov. Forum je zaradi tega dobil negativno podobo v javnosti, kar je delno pripomoglo k porazu „levice“ na volitvah. Tega se danes Kučan zaveda, kljub temu pa zatrjuje, da forum prispeva k razvoju Slovenije. Moti pa ga, da so pred dnevi v javnosti poudarjali, da je Zoran Janković prodal delnice Mercatorja ne kot nekdanji predsednik uprave te družbe, temveč kot član foruma. Prav takrat, ko je Janković prodal svoje delnice, je predsednik vlade Janša izjavil, „da je to dokaz, kako člani Foruma 21 razumejo nacionalni interes“. V Velenju se je zato Kučan pritoževal, da je to tako kot v času nacizma, ko so Judom pripenjali rumene zvezde, zdaj pa naj bi članom Foruma 21 pripenjali oznako Forum 21, kar naj bi pomenilo nekaj slabega. Seveda se Kučan danes spreneveda in dela nedolžnega, medtem ko je prej leta in leta prek medijev „linčal“ opozicijo in stigmatiziral vse drugače misleče. Po pričakovanju nasprotuje kadrovskim menjavam in vladnim reformam, češ da so pretirane in nepotrebne. Moti ga Partnerstvo za razvoj, ki naj bi bilo le spretna marketinška oziroma piarovska poteza predsednika vlade, saj bi s tem našel partnerje, s katerimi bo porazdelil odgovornost za neuspeh, morebitni uspeh pa bi pripisal sebi. „Janša je sploh sposoben spre-

tnih potez,“ je ob tem dodal Kučan. Očitno na tranzicijski levici pogreša politika, ki bi ga nadomestil in jo združil. Borut Pahor in Socialni demokrati so se mu s podpisom partnerstva v pretežni meri izneverili. LDS pa se mu s Kebrovim manifestom in Kacinovim čaščenjem tradicij NOB nasprotno delno približuje. Še najbližje so mu sindikalni voditelji, med katerimi je njegov „zet“ Branimir Štrukelj, ki je vseskozi v prvih vrstah, ko gre za nasprotovanje vladi ali šolskemu ministru.

V tem mesecu se je kot ptič Feniks spet pojavil nekdanji minister za zdravje Dušan Keber, ki sicer vsak teden v enem izmed tiskanih medijev „prodaja“ svoje zdravstvene frustracije. V času ministrovanja se je sprl praktično z vsemi zdravniki, za svojo zdravstveno reformo še v lastni vladi ni dobil podpore, danes pa povsem neverodostojno kritizira aktualnega ministra za zdravje. Kebru je mogoče priznati njegovo pozitivno vlogo v času procesa proti četverici, s prej omenjenim ravnanjem pa si je ugled povsem zapravil. Zanimivo je, da je Keber sedaj glavni avtor manifesta slovenskih liberalnih demokratov „Za ljudi pred profitom“. Besedilo je nekakšna ideološka podlaga za delovanje LDS. Z njim se stranka v precejšnji meri oddaljuje od deklarirane liberalnosti in postavlja na levico. Manifest je bil v javnosti deležen precej kritik, očitajo mu nekonsistentnost, nekateri pa celo plagiatorstvo. Z njim se želi LDS, ki je ves čas svoje vladavine povečevala socialne razlike in dopuščala enormno bogatenje nekaterih ter divjo privatizacijo, oddaljiti od nekdanje politike. V javnosti želi nastopati kot socialno čuteča stranka. Ali bodo ljudje to „kupili“, je seveda drugo vprašanje. Čudimo pa se, da Keber, ki ga je neki novinar na Delu označil za „vrhunskega intelektualca“, podobno kot njegovi strankarski kolegi uporablja poceni populizem in gre celo tako daleč, da ima sedanjo oblast za skrajno konservativno, saj naj bi se po njegovo v nekaterih elementih spogledovala z desnimi totalitarizmi, „na primer frankizmom“. Je prespal vse razprave o reformah, ki smo jim bili priče v zadnjem letu in pol ter številne konkretne reformne korake, ki jih je vlada že storila? **D**

Nekdanji prvi mož partije Milan Kučan se danes spreneveda in dela nedolžnega, sam pa je leta in leta prek medijev „linčal“ opozicijo in stigmatiziral vse drugače misleče.

Buržuj

Aleksander Škorc

Čudovito shujšan lipicanec jo je mahal po ulicah proti središču prestolnice. Noge so mu krvavele, na soncu že pobeljena rebra so mu ponekod gledala skozi kožo, a je še kar hodil. Seveda ni hodil prostovoljno. Gnal ga je jezdec Boris B po imenu. Tudi on ni bil videti najbolje, a je kljub vsemu hudemu z dvignjeno glavo svetlo gledal v konjevo bleščečo prihodnost in mu nežno prigovarjal:

"Dajva, konjič, držiš se odlično. Kako čudovito si samo pomendral palice za golf tistim nemoralnim, od buržoazije zastrupljenim in s kapitalom podkupljenim politikom! Kako pogumno si stopal v njihovih osemnajst lukenj! Pa kaj če si si nekoliko polomil noge, ko so te lovili uslužbenci. Zakaj mi pa nisi verjel, da ti hočejo samo čestitati? Veš, mi, delovno ljudstvo torej, se ne bomo šli perverzno buržoaznih igrice in ne bomo trpeli, da bi se te šel kdo drug. Že od fevdalizma se gremo ravbarje in žandarje in tako mora tudi ostati. Če za to potrebujemo še en fevdalizem, je meni prav, tebi pa verjetno tudi. In kako si lepo kakal v zasute vrtače! Vem, da si težko spravil skupaj toliko iztrebkov, a moraš priznati, da sem ti obilno pomagal. Žal mi je, ampak vrtače je bilo nujno treba pognojiti, da se bodo na novo zarasle. Če se hočemo iti ravbarje in žandarje, pač potrebujemo prvobitno, čim bolj divjo krajino. Na, sedaj pa povohaj tole in išči," je Boris B konju pomolil pod nos čepico, ukradeno Mihi B. "Še on in nekaj njegovih sorodnikov ti mora priti pod kopita, pa boš tako zanesljivo rešen, kot bom jaz nesmrten. Vsaj med konji."

In sta jo zanosno (konj niti ne pretirano) mahala dalje. Celo pesmico je Boris B zložil konju v čast in čisto iz njegovih misli je nastala ganljiva stvaritev:

"Le pohiti, moj konjič, čeprav po tebi poka bič; z močjo, ki jo imaš, vse buržuje pomendraš."

Ob pesmici so jima iz oči pritekale solze sreče in verjetno še česa, tako da nista kaj prida videla. Ni šlo drugače, kot da ju povozijo tramvaj. Res škoda.

"Slava mu," so zapisali na konjev spomenik. - "Le konje sodi naj konjar," so zapisali Borisu B.

A zgodbe še ni konec. "Kaj bi bil v naslednjem življenju, je Borisa B pri vходу v nebeško kraljestvo vprašal Peter S.

"Buržuj bi bil!" je planilo iz Borisa B.

H-umor

»... da, vem, da sem Kučanov dvorni norček.«
(Tone Fornezzi-Tof ve, kaj mu očitajo in kakšen sloves se ga drži.)

»Veste kaj, glede na plače, ki jih imamo tukaj, nam res ni treba bežati v Monte Carlo ali Dubaj. Skromne so.«

(Kardinalu Francu Rodetu bi zelo prav prišla plača nekoga na Delu.)

»In tako v Delu ne vemo, koliko kdo zasluži, brati moramo Demokracijo.«

(Novinar Dela Boris Jež o tem, da mora brati Demokracijo, če hoče biti dobro obveščen.)

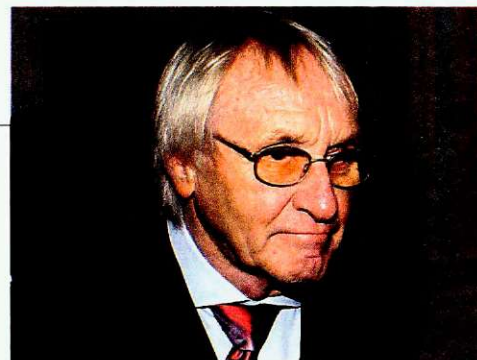
»V času Jankovičeve ere ni bilo slišati Mercatorjevega uslužbenca, ki bi direktorju zaradi poslovanja s podjetji sinov očital nepotizem. To se je pripetilo šele sedaj.«

(Kolumnist Bernard Nežmah o tem, da je bila nadvse opevana ljubezen zaposlenih do Jankoviča v resnici ljubezen, ki se ji reče strah pred šefom.)

»Ko sem v medijih zasledil novico, da se poslavlja Ervin Hladnik Milharčič, urednik Sobotne priloge, časopisa, ki bi ga po mojem mnenju lahko imenovali slovenski rdeči Völkischer Beobachter, sem bil res srečen. Natočil sem si kozarec dobrega vina, se zadovoljno usedel in si dejal: 'Hvala bogu, eden manj!«

(Mičo Mrkaič je novemu uredniku Dela Petru Jančiču hvaležen, da ga je odrešil njegove najhujše nočne more.)

»Če je včeraj kdo gledal oddajo 'Preverjeno' na LDS strankarski televiziji, ki se še vedno imenuje po ameriško POP TV (še zdaj mi ni jasno zakaj), je lahko videl klasičen primer levičarskega agitpropa, s pomočjo katerega je LDS toliko časa smetil po naši državi in še vedno smeti v večini medijev ...«

(Obiskovalec spletnega foruma RTV Slovenija o tem, da bi se POP TV v resnici morala imenovati TV LDS.)

»Znašli smo se v položaju, kakšnega bi v državah Evropske unije težko našli.«

(Nekdanji vodja republiškega centra za obveščanje in propagando v ZSMS in novinar Komuniste Jože Poglajen danes rad pridiga o demokratičnih standardih.)

»Na potovanje v vesolje.«

(Poslanec LDS Marko Pavliha bi, če bi imel dovolj časa in denarja, najraje odšel na potovanje v vesolje. Zlobneži bi temu dodali, da bi bilo najlepše, če bi bila vozovnica enosmerna.)

»Prav tujci, pretežno državljani Bosne in Hercegovine - od lanskih 2.686 novime-novanih Janezov jih je kar 1.643 v sorodstveni navezi z Mujoti in Fatami - so tisti, ki skrbje za navidezno ravnotežje.«

(Novinar Bojan Budja o tem, zakaj se nam ni treba bati, da bi izumrli.)

»Lahko pa si v medijih vsak dan, če si le dovolj prostaški in zmerjaški.«

(Nekdanji minister za zdravje Dušan Keber je nehote razkril enigma, zakaj se LDS, čeprav je izgubila oblast, še vedno toliko pojavlja v medijih.)

Jato dokončno zaprli

Marsikdo se še spomni velikih polemik ob prevzemu ljubljanske Jate s strani Perutnine Ptuj, ki segajo v leto 2002. Takrat je vodstvo ptujskega koncerna, ki ga vodi Roman Glaser, zatrijevalo, da zaposlenih v ljubljanskem Zalogu ne bodo odpuščali, ohranili bodo tudi proizvodnjo in koope-rante. Že kmalu se je pokazalo, da so imeli prav tisti, ki so govorili o sovražnem prevzemu, po zadnjih informacijah pa bodo do septembra letos ljubljanski obrat, v katerem je klavnica puranov, dokončno zaprli. Zaposleni naj bi bili o tem že obveščeni, čeprav ptujsko vodstvo tega uradno še ni potrdilo. S tem se bodo urednišnice napovedi, da je prevzem nekoč uspešne ljubljanske Jate pomenil začetek njenega konca. Poleg tega smo izvedeli, da Perutnina Ptuj ne dosega takšnih poslovnih uspehov, kot jih je vsa leta napovedoval Glaser, član Foruma 21. Pri preverjanju podatkov o poslovanju koncerna smo ugotovili, da delničarje na svoji spletni strani posredno zavajajo s podatki o poslovanju,

Klavnica Jate, zdaj Perutnine Ptuj v Zalogu

saj prikazujejo podatke o rasti prihodkov in dobička do leta 2002. Vsa nadaljnja leta so gladko izpustili, četudi smo že v letu 2006. Ob tem dodajmo, da Perutnino Ptuj poleg nekaterih preteklih slabih poslovnih odločitev v zadnjem času pestijo tudi težave zaradi ptičje gripe. Po naših podatkih imajo na zalogi kar 2 tisoč ton perutninskega mesa in izdelkov. Zaloge pomenijo manjšo prodajo. Za primer navedimo, da se je ta v Pivki, d. d., zmanjšala za 20 odstotkov. Mimogrede dodajmo, da ima ta družba podatke o poslovanju v vseh finančnih bazah v nasprotju s PP ažurirane, kar tudi veliko pove. V. K.

Modrosti tedna

„Kebrov Manifest brsti od protislovij, ki jih nateguje na logiko ne-to-ne ono. Tako denimo obsoja povečevanje ekonomske neenakosti in krčenje socialne države, je proti zveličavnosti trga in dobička, po drugi strani pa hoče „svobodo gospodarstva“. Alkimija bo poskrbela, da bomo imeli oboje in ničesar preveč.“

(Politolog dr. Milan Balažič)

„Smo res v totalitarizmu? V Sloveniji danes osrednji mediji veselo poročajo o prihodu totalitarcev in kritizirajo ameriško okupacijo Afganistana in Iraka. Ali smo leta 1979 brali v Delu, da je Titov režim totalitaren in da je sovjetska invazija v Afganistanu protipravno dejanje? Nak, ...“

(Sociolog dr. Bernard Nežmah)

Pridelovalci so ponosno predstavili svoje izdelke.

Predstavitev kakovostnih živil

Na tiskovni konferenci ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so bili pretekli pteki predstavljeni simboli kakovosti slovenskih kmetijskih izdelkov in tako imenovana certificirana živila. Na prireditvi, ki je potekala v Vinoteki na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, je petnajst pridelovalcev različnih certificiranih kmetijskih proizvodov pri njihovi predstavitvi pripravilo tudi kratko degustacijo.

»V povezavi z razvojem podeželja in ohranjanjem njegove identitete je pomembno spodbujanje pridelave in proizvodnje poseb-

nih izdelkov in živil – to so proizvodi z oznako geografskega porekla, geografsko oznako, oznako tradicionalnega ugleda in višje kakovosti,« je ob tej priložnosti dejala kmetijska ministrica Marija Lukačič. Od leta 2000, ko je bil sprejet nov zakon o kmetijstvu, je bilo na nacionalni ravni sicer zaščiteneh že 29 proizvodov, nekaj od njih pa jih je zaščiteneh tudi v okviru Evropske unije. P. A.

Podeljene nagrade mini Demokracije

Na uredništvu Demokracije je tričlanska komisija pred kratkim izžrebala nagrajence naše nagradne igre, objavljene v posebni, mini izdaji Demokracije, ki jo je prejel 125.000 slovenskih gospodinjstev. V nagradni igri so morali sodelujoči odgovoriti na nagradno vprašanje, katero leto izhajanja bo letos zabeležila naša revija. Pravilen odgovor je seveda deset let. Med vsemi prispelimi dopisnicami je komisija izžrebala 36 nagrajencev, ki so že prejeli eno od obljubljenih nagrad. Glavno nagrado, to je trimesečna brezplačna uporaba testnega vozila kie picanto, je prejela Mojca Pernovšek iz Sevnice, ki je od predstavnika podjetja Kmag, uradnega zastopnika za vozila kia v Sloveniji, že prejela ključke avtomobila. Mojci in vsem drugim nagrajencem iskreno čestitamo! A. K.

Ključke so izročili v Kmagovem avtosalonu.

Janša zavrnil namige

Prejšnji četrtek so poslanci z vprašanji predsedniku vlade Janezu Janši začeli redno aprilsko sejo državnega zbora. Uvodoma je Janša zavrnil navedbe, da je delo podpredsednikov DZ ocenjevala vlada ali da je sam zahteval njuno zamenjavo.

Premier je spomnil, da je predlog za podpredsednika DZ, ki ga je SDS vložila za časa prejšnjega mandata, tedanja vladna koalicija zavrnila, SDS pa je mandat končala brez podpredsednika. Pavle Gantar (LDS) je Janšo prosil za stališče o izjavi predsednika sveta zavoda lipiške kobilarne Mihe Brejca, da so javni uslužbenci dolžni uresničevati sklepe vlade. Po premierjevih besedah je normalno, da se od zaposlenih v javni upravi pričakuje spoštovanje zakonov in sklepov zakonitih organov. Gantar je zatem predlagal razpravo o premierjevem odgovoru.

Mirana Potrča (SD) so zanimali načrti vlade z NLB. Janša je priznal, da nedorečeno vprašanje lastništva ne vpliva najbolje na poslovanje banke, vendar problem ni od včeraj. Ker ima vprašanje velike strateške posledice za javne finance, se vlada ne želi odločiti čez noč.

Zmago Jelinčič (SNS) je na primeru grafične zbirke »Rogaška« opozoril na problem varstva premične in nepremične dediščine. Janša je navedel pravno praznino, ki je nastala, potem ko je ustavno sodišče razveljavilo vladno uredbo, ki je iz postopkov lastninjenja podjetij izvzela kulturne spomenike. Zbirko mora Zdravilišče Rogaška po zakonu najprej ponuditi občini in kulturnemu ministrstvu, to pa se bo o odkupu še odločilo.

Predsednik vlade se je odzval na navedbe, da je zahteval zamenjavo Pavlihe in Pečeta.

Antona Kokalja (NSi) je zanimala razlika v cenitvah vrednosti Zavarovalnice Triglav. Janša je odgovoril, da se je državno premoženje prodajalo po polovični ceni v skupnem obsegu 60 milijard. Pri prvi cenitvi, na

podlagi katere se je izvajalo lastninjenje družbe, je vodstvo SOD v navezavi s takratno oblastjo revizijski hiši postavilo nekatere omejitve, je pojasnil premier. Ker sodni postopki tečejo, ni mogoče reči, ali se bo dalo v celoti preprečiti oškodovanje skupnega premoženja. M. V.

Kako povečati rodnost?

Javna razprava o rodnosti

Pred tednom dni je v prostorih Duhovnega središča sv. Jožefa potekala javna razprava na temo Rodnost in prebivalstvena politika v Evropi. Razpravljavci dr. Drago Čepar, direktor Urada RS za verske skupnosti, dr. Jernej Zupančič, docent na Filozofski fakul-

teti v Ljubljani, in Tomaž Merše, predsednik Društva Družinska pobuda so v dobro pripravljenih in izčrpnih poročilih opozorili predvsem na dolgoletni trend upadanja rojstev, predstavili pa so tudi nekatere mogoče rešitve te problematike.

Število otrok na žensko po podatkih, ki jih je predstavil dr. Čepar, pada že od leta 1953 – od takrat se je prepolovilo. Slovensko prebivalstvo se od leta 1980 ne obnavlja več, naravni prirastek je padel na 1,26 odstotka, to pa pomeni, da za obnavljanje prebivalstva »manjka« kar 260.000 otrok. Po besedah predavatelja je višji naravni prirast mogoč predvsem z aktivnejšo prebivalstveno in družinsko politiko, s čimer je soglašal tudi Merše. Dr. Zupančič pa je kot morebitno rešitev na tem področju izpostavil spodbujanje vračanja slovenskih izseljencev. P. A.

Spet hrvaška provokacija

Joško Joras je spet poskrbel za meddržavni incident na meji s Hrvaško. Zaradi spora z lastnikom igralnice Mulino, ki ima parkirišča tik ob Jorasovi hiši, je koprsko sodišče poslalo na ogled sodnega izvedenca gradbene stroke. Hrvatje tega niso dopustili in so sodnemu izvedencu prepovedali opraviti njegovo delo. Joras je po svoji »evropski« poti prišel do slovenske meje, vendar so ga Hrvatje grobo aretirali in ga za slabi dve uri priprli, z njim pa tudi njegovega odvetnika Danijela Starmana. Ko so Jorasa brez obrazložitve izpustili, je dal izjavo za slovenske novinarje, ko pa se je vračal domov, je spet prišlo do prerivanja s Hrvati in Joras se je spektakularno skotalil v Dragonjo. Hrvaški policisti so ga poskušali zvleči na suho, vendar se jih je otrese in se sam nekako skobacal iz reke. Jorasov teater gor ali dol, zanimivo je, kako Hrvatje izvajajo jurisdikcijo nad ozemljem, katerega lastništvo še ni sporazumno določeno, jasno pa je, da njihov mejni prehod leži na slovenskem ozemlju. G. D.

S partnerstvom v prihodnost

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Utemeljevanje podpisa sporazuma Kot smo v naši reviji na kratko poročali, so predsedniki SDS, SD, NSi, SLS, SNS in DeSUS ter predstavnika manjšin podpisali sporazum Partnerstvo za razvoj. Izmed parlamentarnih strank se sporazumu pričakovano ni pridružila opozicijska LDS. Po podpisu je predsednik vlade in SDS Janez Janša predstavil sporazum kot nadaljevanje pozitivne tradicije širšega političnega soglasja pred pomembnimi odločitvami, na politični ravni pa kot temeljni razvojni dokument, kakršnega Slovenija še ni imela. Sporazum predstavlja vsebinski okvir, v katerem bodo podpisniki iskali konkretne rešitve in odgovore za slovenske razvojne izzive. S partnerstvom naj bi dosegli vključitev večjih potencialov v pripravo zakonskih rešitev, preden bi jih obravnavali v državnem zboru. Predsednik SD Borut Pahor je ob tej priložnosti socialnemu partnerstvu pripisal velik pomen, češ da je to podlaga za uspešnost reform, zaradi česar se je njegova stranka tudi odločila za politično partnerstvo. Za predsednika NSi Andreja Bajuka je partnerstvo ustrezen mehanizem za vzpostavitev prostora za dialog o konkretnih zakonskih rešitvah, za predsednika SLS Janeza Podobnika pa nujen pogoj za nov razvojni preboj, ki ga Slovenija potrebuje. Prvak nacionalne stranke Zmago Jelinčič je svoj podpis utemeljil s pojasnilom, da niso pripravljene „ostati zunaj“ kot nekateri, ki le kritizirajo in niso pripravljene pomagati pri reševanju problemov, ki so posledica preteklih dvanajstih oziroma petnajstih let. S tem je seveda kritiziral LDS, do katere je bil kritičen tudi predsednik DeSUS Karl Erjavec, ki je menil, da je odgovornost v tem primeru nad politiko. Predstavnika manjšin Maria Pozsonec in Roberto Battelli sta izrazila zadovoljstvo, da ju obravnavajo kot enakovredna partnerja, in izrazila upanje, da bo njuno sodelovanje pripomoglo k še boljšemu položaju obeh avtohtonih manjšin v Sloveniji.

Pomisleki glede partnerstva Po pričakovanju je bil do podpisa kritičen predsednik LDS Jelko Kacin. Označil ga je kot „nepotreben obvod, ali kot bi rekli kirurgi, bypass mimo državnega zbora med vlado in delom opozicije“. Po njegovo je mesto soočenja političnih programov državni zbor, kjer se išče podpora za zakonske predloge. Za Kacina je partnerstvo samo navidezna predstava. Podobna razmišljanja je mogoče zaslediti pri komentatorjih, ki so blizu liberalni demokraciji. Po njihovo naj bi šlo za predstavo za javnost, ki naj bi imela predvsem propagandni učinek. Korist od tega naj bi imel predsednik vlade Janez Janša, ki naj bi s sodelovanjem s Pahorjem koalicijske partnerice (NSi, SLS in DeSUS) prisilil k večji poslušnosti. Te naj bi se bale, da jih bo v koaliciji zamenjala Pahorjeva SD, kar pa je precej nerealna domneva. Hkrati naj bi partnerstvo koristilo Borutu Pahorju, ki naj bi imel predsedniške ambicije in naj bi želel ugajati čim širši slovenski javnosti. Nekateri menijo, da se Pahor zaveda, da lahko njegova stranka doseže primat na tranzicijski levici samo s konstruktivno, sredinsko držo. Pridružitev SD sporazumu pomeni zato precejšen odmik od »rdečih« sindikatov. Kakor koli že,

Podpisovanje sporazuma Partnerstvo za razvoj v Kristalni dvorani vladne palače

Iskanje širšega političnega soglasja je politično modro. Doseženi sporazum je znamenje ljudem, da želijo politiki, zbrani v partnerstvu, slovenski razvojni voz res pomakniti naprej.

javnomnenjske ankete kažejo, da se SD in Pahorju zmernejša drža obrestuje, saj je stranka v večini anket po glasovih izenačena z LDS.

Širši konsenz je edino smotrn Predsednik vlade Janša se je za široko partnerstvo odločil tudi zaradi pozitivnih izkušenj političnega sporazumevanja pred plebiscitom 1990, slovensko osamosvojitvijo in pred vključitvijo v Severnoatlantsko zaveznitvo ter Evropsko unijo. Pred plebiscitom so stranke sicer z veliko muko dosegle soglasje o plebiscitu, ki pa je dalo zelo dober rezultat. Podobno je bilo z osamosvojitvijo, kjer je bilo veliko osamosvojitvenih zakonov izglasovanih samo z glasovi Demosove večine. Nekoliko lažje je bilo doseči sporazum med parlamentarnimi strankami glede Nata in EU, pri čemer pa ni sodelovala SNS. Zaradi močnega nasprotovanja sindikalnih in študentskih voditeljev (Semolič, Rebolj, Štrukelj, Ulčar), ki znajo spretno manipulirati s svojimi stanovskimi kolegi, je bilo iskanje širšega političnega soglasja politično modro. Doseženi sporazum je znamenje ljudem, da želijo politiki, zbrani v partnerstvu, slovenski razvojni voz res pomakniti naprej. **D**

Gantarjeva žogica

Gregor Drnovšek

Poslanec opozicijske Liberalne demokracije Slovenije Pavle Gantar je poskrbel za nov parlamentarni šov.

Ob poslanskih odgovorih in vprašanjih je namreč pri svojem dodatnem vprašanju premierju Janezu Janši pokazal žogico za golf in mu očital, da bolj skrbi za svoje »potrebe« kot pa za lipicance. Kaj lahko simbolizira žogica v Gantarjevih rokah? Morda upa, da si ga bodo ljudje zapomnili, kot so si zapomnili sedanjega premierja, ko je bil še v opoziciji in je nastopil z WD-40 proti korupciji. A to upanje se zdi prazno. Gantar in njegova stranka sta imela namreč dvanajst let možnost, da iz Lipice naredita evropsko znano kobilarno in znotraj nje spremljevalno ponudbo, ki bi ustrezala njunim merilom. A glej ga, zlomka, prejšnja vlada pod vodstvom LDS, v kateri je bil minister sedaj tako zaskrbljeni Gantar, za Lipico ni storila popolnoma nič. Lipica je počasi tonila v rdeče številke, direktorji kobilarne so se menjavali kot spodnje perilo, Lipica se ni razvijala, vlada pa na to ni reagirala. Vendar je tudi v takšnem stanju nekdo imel koristi. To se kaže sedaj, ko se poskušajo v Lipici uvesti spremembe, kar je pri nekaterih uslužbencih naletelo na oster odziv. Morebiti so doslej za svoje nedelo dobivali spodobno plačilo.

Ne navadno, kako lahko nekdo, ki je prej imel realno moč odločanja, pa v vsem času ni mignil s prstom, čez noč postane največji ljubitelj lipicancev in ga zanje neznansko skrbi. Dejstvo je, da Lipica potrebuje spremljevalne dejavnosti, saj je že dolgo jasno, da samo s konji ne more dostojno preživeti. Gostom je treba ponuditi dodatne dejavnosti, ki bi jih v Lipici zadržale več dni ali celo ves teden. Golf je ena izmed njih, nikakor pa ne edina. Na tem mestu je treba pozabljivce, med njimi Gantarja, spomniti, da se v vseh predstavitev načrtov razvoja kobilarne poudarja, da so lipicanci na prvem mestu in da se bo igrišče za golf širilo samo na območju, kjer se konji nikdar niso in se ne bodo pasli, ker teren za to pač ni primeren. Na to seveda nasprotniki razvoja Lipice populistično pozabljajo, medtem ko zavajajo javnost z besedami »golf bo kriv za izumrtje lipicancev v Lipici« in podobno. Za izumrtje Lipice in njenih lipicancev bi prej lahko obdoližili prejšnje vlade, ki za Lipico niso storile nič, Gantar pa je imel v času, ko je bil minister, očitno preveč dela, da svoje ljubezni do lipicancev še ni izkazoval. Morebiti je preveč časa porabil za igranje z žogicami.

Iskanje krivca

Aleš Kocjan

Strategija konfliktov in nenehnih zaostrovanj bo LDS težko popeljala nazaj na oblast.

Za zadnji zaplet v državnem zboru, ki je nastal, potem ko so koalicijske stranke SDS, NSi in SLS opozicijski LDS in SNS pozvale, naj zaradi neprimernih izjav svojih podpredsednikov državnega zbora Marka Pavliha in Saša Pečeta razmislita o njuni zamenjavi, se zdi, da je bil nepotreben. Prvič zato, ker je verjetno vsem jasno, da podpredsednika ne moreta kar pavšalno govoriti čez predsednika in hišo, ki jo sama pomagata voditi, navsezadnje sta zgled drugim poslancem, in drugič zato, ker v pozivu, ki so ga vladne stranke SDS, NSi in SLS naslovile na vodstvo strank obeh podpredsednikov, ni bilo zapisano nič, kar bi lahko označili s tako bombastičnimi besedami, kot so, da gre za poskus utišanja opozicije, uvajanje diktature in podobno. V pozivu je šlo, kot je mogoče razbrati, le za vljuden poziv, naj v LDS in SNS razmislijo o primernosti izjav svojih podpredsednikov in morebitni njuni zamenjavi. Res je sicer, da lahko v parlamentarni demokraciji vsak izrazi svoje mnenje in tudi nestrinjanje z vodenjem državnega zbora, vendar so tudi pri tem meje, posebej če so izjave žaljive in če zanje ni realne podlage. V zadnjem času se v parlamentu res ni zgodilo nič takega, da bi lahko Pavliha in Peče Cukjatiju očitala, da v parlamentu uvaja diktaturo in da je eksekutor vlade. Poslanec LDS in SNS ni bilo nikjer prepovedano izraziti njihovo mnenje ali pogled, nihče jim ni prepovedal sodelovati pri razpravah in nikogar niso zaprli, kar se v diktaturah redno dogaja.

Tudi zato se zdi, da so konflikti, ki jih poskuša v zadnjih dneh v parlamentu netiti predvsem LDS, bolj poskus, da bi stranka zakrila svoje lastne težave, s katerimi se sooča v zadnjem času. Stranki naglo pada javnomnenjska podpora (tako jo je na lestvici priljubljenosti dohitela njena največja tekmica, s katero si deli volilno bazo), zapušča jo čedalje več njenih članov, za katere se je še pred volitvami zdelo, da brez njih stranka ne bi obstajala, njen predsednik Jelko Kacin pa se lahko resno zamisli nad tem, da ga bo, če kraljev priljubljenosti stranke ne bo kmalu preusmeril navzgor, na njegovem mestu zamenjal nekdo drug. V takšnem ozračju stranki seveda ustreza namišljeni zunanji sovražnik, s katerim lahko pozornost z lastnih težav preusmeri drugam, hkrati pa nanj zvali tudi krivdo za svoj morebitni neuspeh.

Vprašanje pa je, ali lahko takšna strategija konfliktov in zaostrovanj LDS popelje na pota stare slave. Preteklo izkušnje nas učijo da ne.

Odgovornost za mir

Dr. Andrej Rahten

V dobrodelni akciji Svet za Darfur je bilo doslej zbranih 160 milijonov tolarjev. Slovenci in Slovenke dokazujejo, da jim ni vseeno, kakšna je usoda ljudi na afriški celini. Sudan je ena od tipičnih afriških zgodb, ki jih pozorno spremljamo tudi v Evropi. Zgodb, ki vzbujajo sočutje in sprožajo plemenite pobude, a hkrati opozarjajo na realnost zakonitosti v igri regionalnih sil.

Podobno velja za Demokratično republiko Kongo, ki je že nekaj časa ena glavnih tem pogovorov evropskih državnikov. Tema, ki je postala zunanje in varnostne politike Evropske unije, regionalne sile z velikimi globalnimi ambicijami.

Afrika je bila zadnja celina v tekmi evropskih sil za razdelitev kolonij. A že do konca 19. stoletja je bilo njeno celotno ozemlje razkosano. Razlogov za tekmovanje, ki se je sprožilo med evropskimi silami, je bilo več. Pomembno vlogo je odigralo zlasti prepričanje, da je Afrika ogromen, neizkoriščen bazen surovin. Sistem izkoriščanja naravnih bogastev in delovne sile je bil najbolj intenziven prav v Kongu, ki je prišel pod belgijsko oblast. Na podlagi sklepa berlinske konference je belgijski kralj Leopold II. leta 1885 razglasil Svobodno državo Kongo. Država pa je bila »svobodna« samo toliko, kolikor ni bila pod nadzorom nobene od evropskih vlad, saj je bila kraljeva zasebna lastnina. Leopold je na veliko podeljeval koncesije raznim zasebnim družbam, te pa so delovale praktično brez nadzora in brez upoštevanja temeljnih pravic črnškega delavstva. Zlorabe so vodile v upore, ki so naposled Leopolda prisilile, da je 1908 Kongo izročil belgijski vladi. Proces dekolonizacije po drugi svetovni vojni je zajel tudi Kongo, ki je leta 1960 razglasil neodvisnost.

A samostojnost ni prinesla avtomatično tudi harmonije v političnem življenju mlade države. Ustanovitelj države Patrice Lumumba, ki je osvojil srca rojakov z zahtevami, da naravna bogastva Konga ostanejo v domačih rokah, je bil že leto po razglasitvi neodvisnosti umorjen. Sledilo je nekajletno obdobje notranjepolitičnih obračunavanj, dokler se ni z vojaškim udarom leta 1965 na oblast zavihtel Mobutu Sese Seko. Njegov avtoritarni režim se je obdržal cela tri desetletja, končal pa se je leta 1997 s pučem Laurenta Kabile. V obdobju Kabile (tudi sam je leta 2001 postal žrtev atentata) so državo zajeli spopadi med vladnimi silami in

uporniškimi milicami, svoje pa so prispevale tudi sovražne akcije sosednjih držav. Združeni narodi so leta 1999 tja napotili svoje mirovne sile. To je največja mirovna operacija v zgodovini svetovne organizacije, saj njene čete štejejo 17.000 vojakov.

Interes mednarodne skupnosti za Kongo verjetno ni samo posledica humanitarnih nagibov, ampak tudi dejstva, da so v državi še vedno znatna naravna bogastva. V Kongu so nahajališča nafte, bakra, srebra, zlata, diamantov, koltana, kobalta, mangana, cinka, kadmija, germanija, berilija. Kot je nedavno opozoril evropski poslanec Bernd Posselt, vzbujajo ta naravna bogastva velike skomine, med njimi pa je najbolj iskano blago koltan. Iz njega pridobivajo tantal, ki je nepogrešljiv za mobilne telefone, računalniške čipe in videokamere. Prav tako iz koltana pridobivajo niobij, ki se uporablja na primer pri izdelavi toplotnoodpornih raketnih delov. Ob tem ne gre zanemariti niti velikega vodnega bogastva, s katerim razpolaga Kongo.

Kakor koli že, državniki članic Evropske unije so sprejeli pomembno zavezo. Od spopadov in političnih pretresov utrujeni državi bo Evropa pomagala z napotitvijo 1.500 vojakov, ki bodo skupaj z že obstoječimi silami ZN skrbeli za nemoteno

izvedbo bližnjih volitev. Levji delež bosta prevzeli Nemčija in Francija, barve Evropske unije pa bosta zastopala tudi dva slovenska vojaka. Aktivna vloga pri stabilizaciji Konga je dokaz nove (samo)zavesti pri oblikovanju skupne zunanje in varnostne

Aktivna vloga pri stabilizaciji Konga je dokaz nove (samo)zavesti pri oblikovanju skupne zunanje in varnostne politike Evropske unije.

politike Evropske unije. Uveljavlja se namreč zaveza, da ima Evropska unija do Afrike posebno odgovornost. Hkrati je od uspeha v Kongu v marsičem odvisen tudi status Evropske unije kot globalnega akterja. Poteza Slovenije, da se udeleži tega mirovnega projekta, tako ni samo simbolična. Je dokaz, da sprejema odgovornost, ki izhaja iz članstva v Evropski uniji. ■

(Avtor je predavatelj na Fakulteti za podiplomske državne in evropske študije na Brdu pri Kranju.)

Prisesani na Delove jasli

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Objava plač najbolje plačanih novinarjev, urednikov in članov uprave Dela, ki smo jih objavili v Demokraciji, je razkrila velika plačna nesorazmerja v tej največji pol državni in pol zasebni časopisni družbi v državi.

Primerjava obsega dela posameznih urednikov in novinarjev razkriva, da so na Delu pravzaprav najslabše plačana vodilna peresa. Na vrhu seznama februarja letos izplačanih plač so člani Delove uprave in uredniki posameznih Delovih edicij. Slednje je seveda razumljivo, saj uredniki in člani uprav v medijih nosijo največjo odgovornost. Najvišjo plačo je tedaj prejel Darijan Košir (nekaj več kot 2,2 milijona tolarjev bruto), ki je bil takrat

še glavni in odgovorni urednik. Koširju z le malo manjšo plačo sledi takratni predsednik uprave Tomaž Perovič, temu pa z 2,1 milijona tolarjev bruto urednik Slovenskih novic Marjan Bauer. Na naslednjih sedmih mestih so trije takratni člani uprave Nataša Šuklje Velkavrh, Danilo Slivnik in Mitja Vojsk (vsak z nekaj manj kot 1,9 milijona tolarjev bruto), nekdanji član uprave Ivo Oman (z 1,6 milijona tolarjev bruto), urednik notranjepolitične redak-

cije Mišo Renko (z 1,46 milijona tolarjev bruto), urednik gospodarske redakcije Vojislav Flegar (z 1,38 milijona tolarjev bruto) in Bauerjev pomočnik v Slovenskih novicah Jože Splichal (1,46 milijona tolarjev bruto). Očitna nesorazmerja pa se pokažejo pri naslednjih plačah. Tako je na osmem mestu z nekaj več kot 1,3 milijona tolarjev bruto novinar Bojan Budja, ki je sicer javnosti znan (ureja tudi Dela), vendar pa pogled v arhiv Dela pokaže, da

ne piše veliko. V marcu je denimo napisal le pet krajših člankov (z okoli 2000 znakov) za Delovo zabavno tedensko edicijo Več in enega daljšega (6.000 znakov) za Delo, v februarju pa štiri krajše članke (s po nekaj več kot 2.000 znakov) za Več. Nič bolj delaven ni nekdanji odgovorni urednik Dela, zdaj novinar Mitja Meršol, ki je na seznamu plač na 14. mestu in je februarja prejel nekaj več kot 1,2 milijona tolarjev bruto. Meršol je februarja napisal

razmeroma malo, smo vprašali tudi Meršola, vendar na naša vprašanja ni želel odgovoriti.

Precej visoko na plačni lestvici je z nekaj več kot milijonom tolarjev bruto v javnosti precej neznan novinar Radovan Kozmos. Kozmos od januarja, ko je napisal daljši članek za Sobotno prilogo, ni napisal nobenega članka. Podobno velja tudi za novinarko Jožico Grgič, ki je na plačni lestvici mesto više od Kozmosa. Njen zadnji članek v arhivu Dela datira v sredino februarja.

Najslabše plačani Prava plačna nesorazmerja na Delu razkrijejo podatki o tem, koliko naredijo posamezni vodilni novinarji na Delu in koliko so za to plačani v primerjavi z nekaterimi kolegi, ki naredijo manj, vendar so njihove plače skoraj trikrat višje. Tako je denimo novinar notranjepolitične redakcije Dela Grega Repovž v marcu napisal 16 člankov (skoraj 60.000 znakov, to je dvakrat več, kot jih je marca napisal Meršol, in šestkrat več kot Budja), februarja pa 14 (skoraj 55.000 znakov, kar je dvakrat več od Meršola v februarju in petkrat več od Budje), kljub temu pa njegova plača komaj presega tretjino Meršolove ali Budjeve plače. Nič bolje se ne godi eni boljših gospodarskih novinark v državi Silvi Čeh. Čehova je marca napisala kar 21 člankov (skoraj 83.000 znakov), njena plača pa je le nekaj več kot 30.000 tolarjev višja od Repovževe.

sedem člankov (38.000 znakov), v marcu pa osem člankov (malo več kot 27.000 znakov). O tem, kako to, da je eden izmed bolje plačanih ljudi na Delu, piše pa

Grega Repovž

Peter Jančič

Novinarka RTV Rosvita Pesek v TV Utripu

»Seznam plač je za marsikoga šokanten. Ne toliko zaradi višine, ki mimogrede pokaže, da smo novinarji v javnih zavodih po dohodkih povsem nekonkurenčni, ampak bolj zato, kako so razvrščeni novinarski kolegi na plačni listi. Tisti, ki jih najpogosteje beremo, ki veljajo v naših očeh za najbolj izpostavljene in hkrati za prva novinarska peresa, so bolj na koncu plačne lestvice, za marsikoga z vrha pa nismo niti slišali.«

Obračun z nesorazmerji Zaradi takšnih nesorazmerij, ki so krivična do marsikaterega novinarja, ne preseneča, da je novi odgovorni urednik Dela Peter Jančič v svoji kolumni pred časom napovedal odločen obračun s plačnimi nesorazmerji na Delu. Kot je zapisal, bo pri urejanju plač poskušal doseči, da bodo imeli res visoke plače tisti, ki dobro in trdo delajo. »Kot denimo v zadnjem tednu Boštjan Videmšek, Jure Eržen in Barbara Šurk, ki na Bližnjem vzhodu tvegajo največ, kar je mogoče, tudi življenje, da bi ljudje v Sloveniji dobili popolno in celovito sliko o dogajanju. Nič me ni in me ne bo sram, če bo plačilo takšnih novinarjev višje od plače šefa vlade ali kakšnega podobnega politika, dokler bo delo opravljeno tako, da bo ta časopis tisto, kar mora biti: ogledalo in ponos te države.

Kar se najvišjih šefov uredništva Dela tiče, pa bodo pač morali imeti končan vsaj kak faks. Pa če se novinarske organizacije, sindikalisti in aktivisti postavijo na glavo,« je zapisal Jančič.

V kolikšni meri bo Jančič uspešen pri urejanju plač na Delu, bomo še videli, zagotovo pa naloga ne bo lahka. Jančič lahko pri tem računa na podporo novinarjev, ki delajo veliko, njihove plače pa so v primerjavi z nekaterimi manj ▶

ANKETA

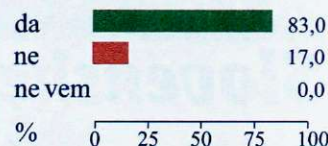
Se vam zdi gradnja vzpenjače na ljubljanski grad smiselna?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali se vam zdi prav, da smo na Demokraciji objavili plače na Delu?

Glasovalo: 412

DEMOKRACIJA spletna

Demokracija odgovorila informacijskemu pooblaščenču

Potem ko sta pretekli teden uredništvo Demokracije obiskala nadzornika za varstvo osebnih podatkov in od odgovornega urednika Metoda Berleca in direktorja Novih Obzorij, ki izdajajo Demokracijo, Andreja Lasbaherja zahtevala, da informacijskemu pooblaščenču v roku sedmih dni posreduje pisno pojasnilo in izjavo o tem, na kakšen način in od koga je Demokracija prejela podatke o plačah na Delu ter iz kakšnih razlogov in na kakšni pravni podlagi jih je objavila, je Demokracija v četrtek informacijskemu pooblaščenču poslala želeni odgovor. V njem sta urednik in direktor Novih Obzorij informacijskemu pooblaščenču na njegovo prvo zahtevo sporočila, da mu vira podatkov o plačah na Delu ne nameravata razkriti, ker je takšna zahteva nezakonita. »Zakon o medijih namreč v 21. členu pravi, da urednik, novinar ali avtor prispevka ni dolžan razkriti svojega vira informacij, zato je poziv informacijskega pooblaščenca nezakonit in nima pravne podlage v slovenski zakonodaji. Poleg tega dodajamo, da 29. člen Zakona o inšpekcijskem nadzoru in 141. člen Zakona o splošnem upravnem postopku, na katerega se v tem primeru sklicuje informacijski pooblaščenec, nadzornikom sicer dajejo pravico, da lahko od zavezanca zahtevata dodatno pisno pojasnilo o sporni zadevi, vendar pri tem nikjer ne določata, da lahko mediju nalozita, naj razkrije svoj vir,« sta zapisala.

Na drugo zahtevo nadzornikov, naj Demokracija pojasni, zakaj je podatke o plačah objavila, sta urednik in direktor pooblaščenču pojasnila, da se je Demokracija za objavo odločila zato, ker je tudi država oziroma njeni davkoplačevalci prek paradržavnih skladov KAD in SOD solastnik Dela in ima zato javnost legitimno pravico vedeti, kaj se z njenim deležem dogaja. »V interesu javnosti je, da se objavijo tudi takšni podatki, pri čemer opozarjamo, da tisk tudi drugod po Evropi takšne podatke objavlja, kadar se do njih dokopljajo in mu pri tem ne grozijo s sankcijami,« sta zapisala. Hkrati sta pooblaščenca opozorila, da se je v preteklosti velikokrat dogajalo, da so mediji objavljali plače posameznih ljudi, vendar se zaradi tega nikoli ni nihče posebej razburjal – niti pooblaščenec. »Pooblaščenca opozarjamo, da je tudi Delo objavilo podatke o osebnih dohodkih nekaterih znanih oseb, npr. o osebnem dohodku dr. Arharja, pa ni bilo nič slišati o tem, da bi Delo obiskala inšpekcija. Tudi nekateri drugi mediji občasno razkrivajo osebne dohodke nekaterih znanih oseb, npr. Finance, pa prav tako ni znanega nič o tem, da bi se v tej zvezi kaj interveniralo. Prav tako nismo seznanjeni s tem, da bi informacijski pooblaščenec ukrepal v tako eklatantni in brezobzirni

Nataša Pirc

kršitvi zakona o varstvu osebnih podatkov, kot je bila objava obdukcijskih zapisnikov v primeru treh poteptanih deklet pred diskoteko Lipa. Tudi zato menimo, da gre za uveljavljanje dvojnih meril, kar pa je pravno in moralno nesprejemljivo,« sta še zapisala urednik in direktor.

Sicer pa je pri celotni zadevi zanimivo, da je naš poziv, ki smo ga v preteklih dneh večkrat naslovili na Društvo novinarjev Slovenije in njegovega predsednika Grego Repovža (pozvali smo ju, naj pri informacijskem pooblaščenču protestirata zoper

njegovo zahtevo, naj mu razkrijemo svoj vir), naletel na gluha ušesa. Repovž za javnost ni dosegljiv, prav tako ne njegovo društvo. Če bi šlo samo za Demokracijo, s katero se Repovž nikoli ni posebej razumel, bi njegovo skrivanje še nekako razumeli, vendar gre v tem primeru za veliko več. Pravica tajnosti vira je temeljna pravica novinarjev, uzakonjena v 21. členu Zakona o medijih, in če se ta poskuša kršiti, bi moral to biti alarm za vse medije. Nikjer ni namreč rečeno, da se ne bo že jutri na Delu ali v katerem drugem mediju oglasil nadzornik in zahteval nekaj podobnega. Grega Repovž tega očitno noče razumeti. Razume pa pravovernega Vlada Miheljaka, kadar izziva pred ameriškim veleposlaništvom.

▶ delavnimi novinarskimi kolegi precej nizke, zagotovo pa ne more računati na podporo tistih, ki so do zdaj delali malo, vendar so svojo nedelavnost v tako velikem sistemu, kot je Delo, spretno skrivali. Pri tem bo precej odločilno tudi to, kakšne skupine se bodo v prihodnje oblikovale na Delu in kako močne bodo. Če bo večja tista skupina, ki je do

zdaj – kdo ve po kakšnih poteh – prišla do najrazličnejših privilegijev, bo Jančičeva naloga težka, če bo večja tista, ki je imela do zdaj nizke plače, bo naloga lažja. Za zdaj je Jančičeva prednost v tem, da ima na svoji strani predsednika Delove uprave Danila Slivnika, vprašanje pa seveda je, kako globoko si bo Slivnik upal zarezati v plače tistih, ki so se še

pred časom zdeli nedotakljivi. Če so nas nekateri z Dela v preteklih dneh glasno kritizirali, ker smo objavili seznam najvišjih plač v njihovi hiši (najbolj glasni so bili predvsem tisti, ki imajo najvišje), so nam lahko predvsem novinarji, ki na Delu največ delajo, za objavo celo hvaležni. Zdaj lahko pričakujejo, da se bodo plačna razmerja na Delu le začela urejati. ■

Visoko na plačni lestvici Dela je tudi nekdanji član uprave Ivan Oman. Glede na to, da je Oman lani sporazumno odstopil s svojega položaja, njegova plača pa je še vedno primerljiva s plačami zdajšnjih članov uprave, smo ga pretekli teden vprašali, kaj ta čas počne na Delu, da ima še vedno tako visoko plačo. Dobili smo naslednji odgovor: »Glede na to, da je vaša revija dne 13. 4. 2006 v nasprotju z Zakonom o varstvu osebnih podatkov brez mojega dovoljenja objavila podatek o višini moje februarske plače, vira, ki je vaši kolegici Vidi Kocjan posredoval ta podatek, pa vaša revija še do danes ni izdala, vam nisem dolžan posredovati nobenih podatkov.«

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

R

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Prvi zaokrožili ponudbo zavarovanj prek spleta

Novosti na Zavarovalnici Tilia kar ni konca. Z uvedbo najnovejšega produkta želijo poskrbeti za udobje svojih zavarovancev, saj vam omogočajo sklenitev avtomobilskega zavarovanja kar iz domačega naslonjača.

Internetna prodaja je v zadnjem času doživela neverjeten razmah tako na področju produktov kot storitev. Temu trendu sledi tudi Zavarovalnica Tilia, ki je med slovenskimi zavarovalnicami trgu prva ponudila celovito ponudbo zavarovanj prek spleta. Sedaj lahko po najudobnejši poti zavarujete tako sebe in svoje najdražje kot svoje premoženje. Vse to v samo nekaj minutah.

**Predsednik uprave Zavarovalnice Tilia, d. d.,
mag. Adolf Zupan je o tem povedal:**

"Ponosni smo, da lahko z načinom spletne prodaje, ki jo razvijamo, strankam ob sklenitvi ponudimo vse več ugodnosti, kot so na primer pet bonus premij pri življenjskem zavarovanju, popust pri premoženjskem zavarovanju, zavarovanje pomoči na cesti za 1 evro pri avtomobilskem zavarovanju in dodaten popust pri kasku."

Kdaj ste se na Zavarovalnici Tilia odločili, da se v tako veliki meri posvetite razvoju internetne prodaje?

»Razvoju internetnega poslovanja smo se posvetili pred več kot tremi leti, saj večina zavarovalnic do tedaj sploh še ni imela svoje spletne strani. Sprva smo gradili predvsem na predstavitvi naše zavarovalnice in produktov, kmalu pa smo se posvetili internetni prodaji. Kot prvi smo trgu ponudili sklenitev raznih vrst premoženjskega in za tem še življenjskega zavarovanja.«

Kaj je vodilo vaše internetne prodaje in kakšne so ugodnosti?

»Vodilo naše internetne prodaje sta udobje in varnost naših zavarovancev. Zamisel temelji na tem, da ima vsaka stranka dostop do tako pomembne dobrine kot je varnost kar iz domačega naslonjača in to v nekaj minutah. Poleg tega pa so prav njej namenjeni vsi prihranki, ki jih ob sklenitvi zavarovanja na ta način prihranimo. Tako je zavarovalec ob sklenitvi življenjskega zavarovanja z vlaganjem v investicijske sklade deležen petih bonus premij, ob sklenitvi premoženjskega zavarovanja dodatnega e-popusta, ob sklenitvi avtomobilskega zavarovanja pa zavarovanja pomoči na cesti za samo 1 evro.«

Kakšni so vaši uspehi na področju interneta?

»Naša spletna stran je že leta 2003 na tekmovanju 'Informatika v zavarovalništvu' v mednarodni konkurenci 32 domačih in tujih zavarovalnic osvojila priznanje za najboljšo spletno stran s področja zavarovalništva, v čemer nas še do danes ni prehitela nobena od slovenskih zavarovalnic. V zadnjem letu se je število internetnih polic desetkrat povečalo, razvili smo produkte, ki omogočajo hitro in enostavno sklenitev prek spleta in tako po pričanju zavarovancev postali najsodobnejša spletna zavarovalnica v Sloveniji. Z najnovejšim produktom, zavarovanjem osebnih vozil prek interneta, pa smo zaokrožili ponudbo varnosti, ki je kar iz udobja doma dosegljiva prav vsem.«

Zavarovalnica Tilia, edina samostojna finančna ustanova na Dolenjskem, ima v svoji ponudbi več kot 100 različnih produktov. Pričakovanja svojih zavarovancev so strnili v kratici VIP - Varnost, Inovativnost, Prilagodljivost in jo postavili kar za vodilo svojega poslovanja. Pravijo, da je za njih dragocen čisto vsak zavarovanec, zato se vedno znova trudijo ugoditi vsaki njegovi želji in potrebi.

Svojim zavarovancem so s celovito ponudbo zavarovanj na spletni strani www.zav-tilia.si prvi predstavili novo, sodobno pot do popolne varnosti in tako že veliko ljudem prihranili marsikatero minuto dragocenega časa.

In kar je najpomembnejše, so z vami tako ob sklenitvi zavarovanja kot ob nastanku neprijetnih dogodkov.

e-avto zavarovanje

**Najudobnejša
pot do
zavarovanja!**

**Zavarovanje
osebnih
vozil prek
interneta.**

www.zav-tilia.si

Uporniki brez razloga

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven

Pretekli teden se nam je »zgodila« medijsko čezmerno propagirana črna sreda oz. študentski protest zoper vlado. Število udeležencev protesta je v tem primeru zavajajoče.

Temu v prid govori več dejstev – od načina, kako je Študentska organizacija Slovenije (ŠOS), organizatorica protesta, mobilizirala študente in dijakke, prek lažnih argumentov, ki jih je pri tem uporabila, do izjemne pozornosti, ki so jo prireditvi namenili predvsem elektronski mediji, in sočasnosti drugih prireditev.

Kje je dialog? Kot smo v Demokraciji že pisali, so se na ŠOS za protestni shod odločili zato, ker so, tako trdijo, pri svojih zahtevah naleteli na gluha ušesa vlade, še posebej pa se na vladnem svetu za visoko šolstvo stvari v enem letu niso premaknile z mrtve točke. Sledil je ultimatu vladi s 13 zahtevami, med katerimi je bilo kar nekaj nerealnih oziroma ohla-

pnih in neartikuliranih. O ultimatu govorimo zato, ker je zloglasni predsednik ŠOS Miha Ulčar v primeru neizpolnitve njihovih zahtev napovedal množične proteste na trgu, kjer so novembra študentski funkcionarji podprli Semoličevo Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) in

Glavni razlog, da je prišlo toliko dijakov

druge sindikalne centrale, ki so tedaj protestirale proti napovedanim vladnim reformam.

Več dijakov kot študentov Črna sreda je bila po ocenah organizatorjev nadvse uspešna in se je udeležilo okoli 10.000 študentov in dijakov. Ob tem je treba poudariti velik trud, ki ga je Miha Ulčar vložil v predstavitev dogodka. V poznem popoldnevu in večeru pred manifestacijo je namreč na-

Podoba protesta je bila precej klavrna.

stopil kar v treh različnih televizijskih oddajah. V dveh primerih je šlo za informativni oddaji, vendar predsednik ŠOS ni izkazal manjše pozornosti niti znani vsakodnevni rumeni oddaji komercialne televizije, kjer se mu v nasprotju z Odmevi na TV Slovenija ni bilo treba soočiti z ministrom Zupanom. Večer po shodu pa je bil še zvezda celovečernega intervjuja na eno od ljubljanskih lokalnih televizij. A kot da to ne bi bilo dovolj, so Ljubljano in druga mesta v dneh pred prireditvijo preplavili plakati, ki so pozivali k udeležbi na protestu. Podoba ulic so kaj kmalu »okrasili« tudi grafiti, s katerimi so aktivisti ŠOS na tujih zidovih ovekovečili »zgodovinski« dogodek.

Kot smo omenili, so organizatorji skrbno izbrali kraj in čas protesta, saj so se z njim ujemale še druge prireditve. Tako so na isti lokaciji – v parku Zvezda – potekali tudi Slovenski dnevi knjige. Obiskovalci obeh prireditev so bili torej v dobršni meri pomešani med seboj. Mimogrede naj omenimo mnenje naključno izbranega knjigotržca, ki je na naše vprašanje sicer dejal, da ga protesti ne motijo, da pa gotovo vplivajo na potek prodaje knjig. Da bi bila mera polna, se je le streljal od Kongresnega trga, v Križankah, začela tradicionalna Cvičkarija. Marsikateri protestnik je tako združil »koristno« s prijetnim in obiskal obe prireditvi.

Tu pa je treba ločiti večinoma zmerne pitje ljubiteljev dolenske kapljice od prizorov, ki smo jih videli na protestih. Čeprav gre za subjektivno oceno, je bilo med navzočimi mladimi videti bolj malo študentov. Krepko večino je sestavljala dijaška populacija, ki je v posebnem prostoru ob prireditvenem odru lahko dobila uradna opravičila za izostanek od pouka. Žal je prevladala slika gruči dijakov s steklenicami opojnih pijač v rokah. Resnici na ljubo je nekaj treznih udeležencev, ki smo jih povprašali o razlogih za protest, pokazalo ozaveščenost in angažiranost, čeprav je bila tudi zanje praktično edini vir informacij prav ŠOS.

Glasne laži Prav v tem pa je glavna težava protestov. Gesla, ki so jih vzklikali pred glavnim odrom

in z njega, predstavljajo pavšalne ocene, nekatera pa čiste izmišljive. Tako so protestirali proti uvedbi šolnin, odpravljanju študentskih bonov za prehrano in zmanjševanju števila bivalnih zmogljivosti za študente, čeprav nič od tega ne drži. V takem ozračju in ob takem zavajanju mladine prostora za dialog z vlado res ne more biti.

Omenili smo navzočnost sindikalnih voditeljev na protestih. Študentje se verjetno ne zavedajo, da so njihove zahteve po ohranitvi študentskega dela v sedanji obliki bolj pogodno zaposlenim in s tem sindikatom kot pa študentom, ki šele vstopajo v svet dela. Predstavniki francoskih študentov je vrnil obisk delegacije ŠOS v Parizu med študentskimi demonstracijami v Franciji ter zaradi nepoznavanja slovenskih razmer in načrtov vlade pavšalno enačil »boj« slovenskih študentov z bojem njihovih francoskih kolegov.

Zanimivo je, da so protest pozdravili tudi v podmladkih opozicijskih LDS in SD. Temu se seveda ne čudimo, če vemo, da so stališča obeh podmladkov pogosto precej skrajna v primerjavi s stališči matičnih strank, vendar se je treba zamisliti posebej v primeru Mladega foruma SD. Predsednik stranke Borut Pahor je namreč le nekaj dni pred protesti podpisal dokument Partnerstva za razvoj, katerega podlaga so prav socialne in gospodarske reforme tudi na področju visokega šolstva, ki so jim protestniki tako glasno nasprotovali.

Poceni shod? Spričo obsega prireditve smo se na ŠOS pozanimali o njenih stroških. Tiskovni predstavnik organizacije Tomo Juvan nam

je posredoval številke, iz katerih izhaja, da je ŠOS porabila približno 3,5 milijona tolarjev. V ta znesek so všteti elaborat za zaporo ceste in preusmeritev prometa, elaborat za pridobitev dovoljenja za čezmerno obremenitev okolja s hrupom, stroški varovanja, medicinske oskrbe, najema parkirnišča, upravna in komunalna taksa, stroški ozvočenja in postavitve odra, platno, priklop električne napeljave, najem stojnic, obvestilo o zapori cest v časopisih in na radiu, varovalne ograje, šotor, javna razsvetljava in stroški glasbenega in dramskega programa. Kot pravi

Udeleženci protestov so bili večinoma dijaki, ki so se zbirali v gruče, v rokah pa držali steklenice z opojnimi pijačami.

Juvan, pokrovitelj ne bilo, denar pa so črpali iz projekta predsedstva ŠOS »Akcije 2006«. Dejanski stroški pa so bili bistveno višji, saj so avtobusne prevoze, izdelavo letakov in plakatanja krile posamezne študentske organizacije univerz in lokalni študentski klubi.

Nepotreben protest Na črno sredo so se s skupno tiskovno konferenco istega dne odzvali tudi podmladki treh strank vladne koalicije. Protest je bil po splošni oceni nepotreben in preuranjen. Pri tem je predsednik Slovenske demokratske mladine (SDM) Nikolaj Oblak izrazil skrb, ker ŠOS reform ne vidi kot priložnosti za mlade, ampak kot zmanjšanje privilegijev. Predsednik Mlade Slovenije (MSi) Robert Ilc je poudaril,

Predsednik ŠOS Miha Ulčar

da so demonstracije zadnja skrajna možnost, ko so druge možnosti za dialog izčrpane. Ilc je govoril tudi o »dvojni igri« ŠOS, kar posredno dokazuje napoved pogovorov med Ulčarjem in ministrom za visoko šolstvo Juretom Zupanom. Sicer pa so v MSi ugotavljali, da ŠOS očitno ni uspelo zagotoviti kritične mase študentov in da so se zaradi tega obrnili na dijake in vodstva srednjih šol. Tako naj bi v mnogih primerih vodstva šol omogočila dijakom, da se namesto pouka udeležijo demonstracij, ponekod pa naj bi jim celo zagotovili prevoz do Ljubljane. Predsednik Nove generacije SLS Rok Ravnikar je bil kritičen predvsem do tega, da se razprava suče le okrog bonitet in ne okrog izboljšanja kakovosti visokega šolstva.

Reforme so nujne Minister Zupan je že pred nekaj tedni za našo revijo govoril o težavah in izzivih t. i. bolonjske reforme, pri tem pa opozoril po eni strani na čedalje večje število študentov, po drugi pa na problematično dolžino študija, ki znaša v Sloveniji v povprečju 6,9 leta, s tem da mnogi študija sploh ne končajo. Zupan je v shodu študentov sicer videl tudi pozitivne vidike, predvsem tega, da je to priložnost, »da se dogovorijo, kaj točno želijo«. Brez konkretnih zahtev namreč tudi ukrepi vlade niso mogoči. Žal je bil protest v tem pogledu strel v prazno, saj je vsebina pustila prostor glasnemu skandiranju gesel in pozibavanju v prijetnih ritmičnih glasbe.

Ob vsem zavajanju, ki smo mu bili priče na protestu, je moral Zupan znova demantirati nekatere navedbe, tudi ko je odgovarjal na poslanska vprašanja prejšnji četrtek. Tako je minister pojasnil, da predlog zakona o visokem šolstvu ne predvideva šolnin za prvo in drugo stopnjo študija po bolonjskem sistemu (kar ustreza sedanjemu univerzitetnemu diplomskemu študiju). Je pa res, da v vladi razmišljajo o t. i. odloženih šolninah. To pomeni, da bi se šolnina dejansko odtegnila v obliki davka, potem, ko bi diplomiranec dosegel določeno stopnjo zaslužka. Dejstvo je namreč, kot je dejal Zupan za Demokratico, da je študentov pri nas že okoli 66 odstotkov proti 5 do 10 odstotkom izpred let, kar pomeni precejšen finančni zalogaj. V vsakem primeru pa vlada ne namerava udariti po tistih, pri katerih bi bil zaradi šolnin ogrožen njihov socialni status. **D**

Podmladki pomladnih strank so opozorili na preuranjenost protesta.

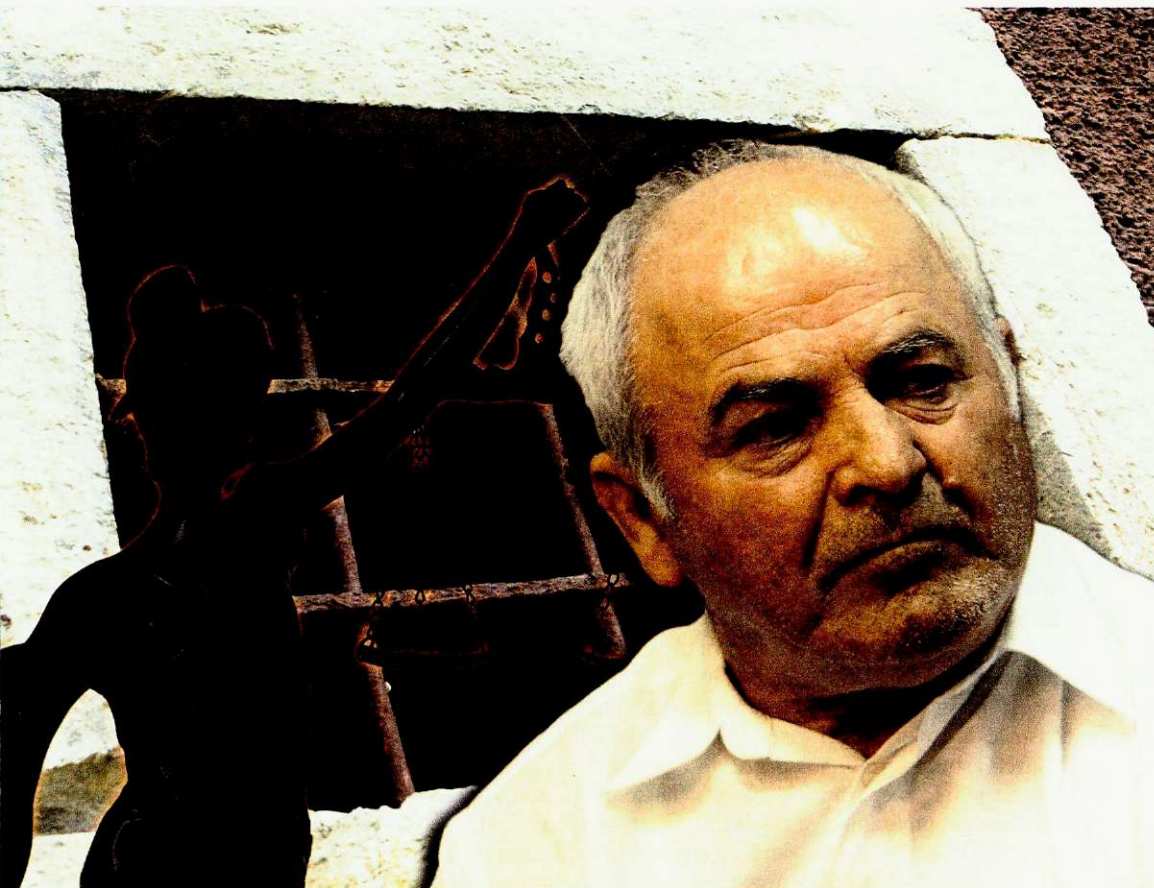

Sindikalisti so vrnil obisk študentskim funkcionarjem.

Uhernik obsojen po krivem

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Andrej Dvoršak, UNZ Novo mesto, arhiv Demokracije

Novomeški pravosodni organi so s pomočjo nekdanje UJV (tajne policije) pred 32 leti z lahkoto in brez dokazov obsodili Martina Uhernika in ga za osem let poslali v zapor. Zakoncema so po krivem vzeli najlepša leta življenja, otrokoma pa brezskrbno mladost.

organizacije ZK, da morajo »umor takoj raziskati«, že v treh dneh osumili Martina in Ano Uhernik. Glavni razlog je bil v tem, da so bili Uhernikovi in Luzar pri zidanci v preteklosti v manjšem mejnem sporu (za 20 centimetrov zemlje), vendar so se med seboj poravnali in to poravnavo prav na večer Luzarjevega uboja v Uhernikovi zidanci tudi proslavili. Pri tem miličniki sploh niso raziskovali, čigava je okrvavljena jakna v bližini trupla, po pripovedovanju prič so zanemarili vsa pričevanja o tem, kje sta bila zakonca Uhernik v tistem času, preverili niso niti sledov krvi na škornjih enega od domačinov, ki pa ga niso nikoli obravnavali kot morebitnega krivca za uboj Jakoba Luzarja. Po liniji najmanjšega odpora, kakor se temu reče, so osumili Uhernikova, v vasi pod Gorjanci in širši Dolenjski pa zagnali pravi medijski pogrom. Uhernikova sta v očeh sosedov, sorodnikov, znancev in širše javnosti postala ubijalca, njuna mladoletna sin in hči pa otroka ubijalcev.

V začetku aprila letos so priznali svojo zмотo in Uhernika spoznali za nedolžnega. Okrožno državno tožilstvo v Novem mestu je 7. aprila letos sprejelo sklep, s katerim je ugotovilo, da obsojeni Martin Uhernik z Gabrske Gore pod Gorjanci ni storil kaznivega dejanja uboja Jakoba Luzarja iz Jugorja. S tem je po slabih 32 letih končan proces in dokazana Uhernikova nedolžnost. Novomeško sodišče ga je namreč pred skoraj toliko leti obsodilo na osemletno zaporno kazen, poleg njega je bila po krivem obsojena (in pozneje oproščena) tudi njegova žena Ana, ki je leta 1991 v 55. letu starosti, bolna na srcu in živcih, umrla in ni dočkala dneva, ko so sloven-

ski pravosodni organi priznali svojo zmoto, s katero so uničili najlepša in najustvarjalnejša življenjska leta zakoncev Uhernik in mladost njunih otrok.

Po nalogu partije Tragična zgodba po krivem obsojenih Uhernikov sega v leto 1974, po svoje pa tudi v čas po letu 1945. V tistem obdobju so se na območju Gabrske Gore pod Gorjanci zgodili trije uboji, ki nikoli niso bili raziskani. 11. avgusta 1974 okoli 20. ure zvečer pa je prišlo

do uboja takrat 59-letnega Jakoba Luzarja. Bil je ustreljen (strelji so bili štirje, usoden je bil strel v glavo), truplo pa je morilec s pomočjo sostorilcev (po nekaterih ocenah so bili štirje) v črni vreči nosil po strmem pobočju v razdalji približno 840 metrov in ga odložil v tamkajšnji potoček Tansec. V grmovju so policisti našli okrvavljeno jakno, katere lastnika niso nikoli poiskali (jakna je celo izginila s policije), ampak so očitno po nalogu takratne tajne službe in območne or-

Okrvavljena jakna (ne)znanega ubijalca policistov ni zanimala.

Začetek trpljenja Ano in Martina Uhernika so miličniki aretirali 14. avgusta in ju ločeno odpeljali v pripor v novomeške zapore. Opravili so tudi poligrafske teste. Martin Uhernik uboja nikoli ni priznal in je ves čas trdil, da je nedolžen, Ana pa je klonila pod pritiski, češ da bo po priznanju iz pripora lahko odšla domov k otrokoma, ki sta bila takrat stara 12 in 8 let. Ana je že naslednji dan v zaporu začela prejemati skrivnostna pisma, nanjo je začela vplivati sojetnica. Slednja naj bi bila čez štiri dni premeščena v zapor na Ig, čeprav njenega imena detektiva pozneje, ko se je stvar začela znova raziskovati, nista našla v nobenem arhivu (razen v

Uhernikovem dosjeju). Po »odhodu« sojetnice so Ano Uhernik poklicali na Upravo javne varnosti (UJV) Novo mesto in ji dejali, naj bi bil mož priznal umor, in ji »svetovali«, naj tudi ona prizna, »da bo potem šla domov k otrokom«. Še istega popoldneva je Ana »priznala« uboj, še prej pa se je zgodilo nekaj neverjetnega.

Sodnik nagrajen Emil Smrekar, upokojeni kriminalist psiholog, je Damijani Žist, novinarki časnika Večer, leta 2004 po neposrednem zaslišanju na tožilstvu v obnovljenem postopku dejal, da je bil navzoč, ko je novomeško sodišče opravljalo rekonstrukcijo dogodka. Martina Uhernika sploh niso pripeljali na kraj zločina, pripeljali so le njegovo ženo Ano. »Ko so jo kriminalisti spraševali, kje sta z možem vlekla Luzarjevo truplo, ni znala nič pokazati, zato ji je preiskovalni sodnik pokazal, po kateri poti naj bi bila z možem vlekla pokojnega. Tako smo obhodili celotno pot od kraja zločina do najdbe trupla, kadar pa je Ana Uhernik zašla s poti, ki so si jo zamislili preiskovalci, jo je preiskovalni so-

Martin Uhernik ml., Martin Uhernik starejši, odvetnik Jože Hribernik in upokojeni sodnik mag. Janez Kramarič

dnik usmeril na 'pravo' pot. Nisem mogel verjeti, da se to dogaja, ampak se žal je,« je dejal Smrekar in dodal, »da je bil ves čas prepričan, da je Martin Uhernik nedolžen, saj policija ni imela nobenih dokazov zoper njega«. Pri tem dodajmo, da je bil preiskovalni sodnik, ki je Uhernikovo »usmerjal« po pravi poti, Janez Smolej, zdajšnji predsednik Okrožnega sodišča v Novem mestu.

Obsodba brez dokazov Po vloženih obtoženci s strani tožilstva

zoper oba, takrat 37-letni Martin je bil ves čas v priporu, se je zadeva nadaljevala na sodišču v Novem mestu, obravnavo pa je vodil sodnik Janez Kramarič in marca 1975 zakonca Uhernik oprostil vsakršne krivde, saj ni bilo nobenih dokazov. Tožilstvo se je pritožilo na Višje sodišče v Ljubljani, to pa je sodbo razveljavilo in vrnilo v vnovično odločanje pred drugim senatom. Na vnovičnem sojenju pred drugim, danes upokojenim, sodnikom je bil Martin obsojen na osem let, Ana pa na dve leti

zapora. Po pritožbi na višje sodišče je bila Ana Uhernik oproščena, Martinu pa so zaporno kazen zvišali za dve leti. Ana, ki se je v preiskavi večkrat zlomila, je na drugem sojenju vse svoje izjave iz preiskave zanikala in dejala, da so jo preiskovalci med drugim oamrljali, da je priznala stvari, ki se nikoli niso zgodile. Dodajmo, da sta detektiva veliko pozneje pri zbiranju dokazov za obnovo postopka Uhernika odpeljala celo k znanemu slovenskemu hipnotizerju, da ga je pod hipnozo izprašal, Uhernik pa je tudi v hipnotičnem stanju ves čas trdil, da je nedolžen in da ni ubil Luzarja.

Trnova pot do obnove Martin je osem let odsedel v zaporu na Dobu, ko pa se je vrnil s prestajanja kazni, si je skupaj z otrokoma, še posebej s sinom Martinom, prizadeval, da bi sodišče obnovilo postopek in bi ga spoznali ▶

»Uhernik ni moril«

»Zame se je vsa zadeva začela okoli leta 1992, ko sem bil še urednik kronike na Slovincu. Tedaj sem izvedel za ta primer in eden od tistih, ki so primer nekoč preiskovali in sva si bila blizu, mi je povedal za nekatera ozadja. Izrazil je svoje osebno prepričanje, da Uhernik ni moril. Če to izjavi oseba, ki je na visokem položaju v kriminalistični službi, potem je zadeva zanimiva, saj so policisti po naravi sumnjičavi in rajši obsodijo kot oprostijo. Vse je obstalo pri tem, ker Slovenec ni bil ravno medij, ki bi objavljale take zgodbe, še posebej ne iz Male Moskve, kot so Gabrju rekli med II. svetovno vojno. Zato sem to objavil sredi devetdesetih kot podlistek v Novicah ali Nedelu. Kasneje, ko sem se uvajal v detektivsko dejavnost, sem prosil Eda Posega, ki je nekoč delal kot kriminalist pri krvnih deliktih, da se skupaj z menoj loti zadeve po detektivski plati. Poiskala sva številne priče in njihova pričevanja posredovala sodniku Kramariču, ki je ves čas pomagal Uherniku. Na podlagi zbranih novih dokazov se je vrhovno sodišče odločilo za obnovo postopka. Mimogrede, preiskali smo vso nekdanjo Jugoslavijo, da bi našli žensko, ki je bila zaprta skupaj z Ano Uhernik in je vplivala nanjo, a ne obstaja v nobenem arhivu razen v Uhernikovem poli-

Andrej Dvoršak, novinar, detektiv

cijskem dosjeju in morda še kakem drugem v Sloveniji (do drugih nisem imel dostopa). Tako je nismo mogli izslediti na Hrvaškem, čeprav naj bi bila tam rojena in naj bi tam stanovala. Enako v Bosni in Srbiji! Ko je Uhernik (v ozadju je bil ves čas Kramarič, ki naj bi ga bili kasneje zaradi njegove poštenosti in pokončnosti degradirali; je magister kazenskega prava, postal pa je sodnik za prekrške, ker se ni uklonil zahtevam partije in SDV – bili so menda di-

rektni pritiski) dosegel obnovo postopka in je obiskal več odvetnikov ter me v obupu poklical, sem poklical odvetnika Hribernika in ga prosil, da zadevo, ki sem mu jo predstavil v podrobnostih in posredoval dokumente, prevzame brezplačno. Hribernik jo je prevzel in nadaljeval, na koncu pa je prišlo do umika obtožnice. Postavlja se vprašanje, zakaj odvetniki, ki so Uhernika branili po uradni dolžnosti, niso že tedaj dosegli oprostilne sodbe, saj dokazov ni bilo, zlasti pa je vprašanje sodnikov, ki so sodili in izrekli obsodilno sodbo na tako trhljih in majavih dokazih. Pravzaprav se postavlja kar vprašanje o morali družbe vključno s preiskovalnimi organi, ki so priznanje Ane Uhernik izsilili na najbolj podel in nemoralen način. Pred nekaj leti sem spoznal tudi delavca SDV, ki je opravljal prisluhe. Uherniku so v kuhinjo in spalnico postavili prislušne naprave in potem v globeli v gozdu pod hišo poslušali, kaj se pogovarjata zakonca. Ta nekdanji operativec, sedaj detektiv, mi je dejal, da je Uhernik strahovito zmerjal ženo, ker je priznala uboj, in jo spraševal, kako se je lahko tako lagala in govorila neresnico. Ona pa mu je v joku govorila, da je to naredila samo zato, da bi se vrnila k otrokoma, saj so ji preiskovalci rekli, da je on že priznal in če prizna tudi ona, jo bodo izpustili ... Skratka, s prisluškovanjem niso dobili prav nič uporabnega!«

Gabrska Gora 1974

Gabrska Gora 2000

Gabrska Gora nekoč in danes. S puščico je označen kraj, kjer je prišlo do uboja.

Andreja Dvoršaka, nekdanjega novinarja in zdajšnjega detektiva, je zadevo brezplačno sprejel odvetnik Jože Hribernik in jo pripeljal do srečnega konca.

Zahvala novinarjem Jože Hribernik je pretekli teden v svoji odvetniški pisarni pripravil srečanje novinarjev z Martinom Uhernikom, navzoča sta bila še sin Martin in upokojeni sodnik Janez Kramarič. Vsi skupaj so zdajšnji sklep Okrožnega državnega tožilstva v Novem mestu o odstopu od pregona zoper Martina Uhernika označili za »praznik resnice in tudi praznik pravosodja«. Navzoči na srečanju smo bili vidno ganjeni, ko smo poslušali pretresljive izpovedi vseh imenovanih. Kramarič je dejal, da mora sodnik soditi po zakonu, ustavi in vesti. »Prav vest me je vodila, da sem po izreku oprostilne sodbe v kasnejših pritožbah tožilstva Uherniku želel pomagati.« Podrobno je pojasnil vsa pričevanja in dodal, da se vsega spomni, kot bi bilo včeraj, in je trdno prepričan, da Luzarja nista ubila Uhernikova. Odvetnik Hribernik se je posebej zahvalil nekaterim novinarjem, ki so vsa leta spremljali to nesrečno zgodbo, pri tem pa izpostavil Andreja Dvoršaka, Vojka Zakrajška (oba Slovenske novice), Bojana Budjo (Dolenjski list in pozneje Slovenske novice) ter Damijano Žist (Večer). Bojan Budja je bil prvi, ki je v Dolenjskem listu pisal o tem, Dvoršak drugi. Hriberniku se zdi zelo pomembno, ker »tisk v tem primeru ni pustil, da bi padel prah na to zadevo, da bi se ta zadeva pospravila v predalček, čeprav so bile tudi intenzije takšne, da bo ta zadeva nekje utonila in bo pokopana za zmeraj. In na vsake toliko časa, ko se je že mislilo, da je nekam utonila, se je pojavil ta članek, drugi članek, skratka, tisk je odigral izredno pozitivno vlogo. Ni dopustil in tudi pravosodje, četudi se dela, da ne bere časopisnih člankov, ni moglo biti povsem neprizadeto.« **D**

▶ za nedolžnega. Že pred prvim dovoljenim izhodom iz zapora je Martin obiskal danes upokojenega sodnika Kramariča iz Črnomlja in ga prosil za pomoč. Po prihodu iz zapora sta oče in sin obiskala številne odvetnike v Novem mestu, vendar so jima vsi odklonili pomoč. V tem času so tudi nekateri novinarji začeli pisati o tem, da je bila obsodba krivična, pri tem pa so se opirali tudi na izjave kriminalistov in prič. Oče in sin sta obiskala tudi odvetniško pisarno Čfeferin, kjer je odvetnik sicer dejal, da bo zadevo sprejel, vendar je postavil astronomsko ceno, denarja pa Uhernikovi niso zmogli zbrati. Na podlagi posredovanja

Ana in Martin Uhernik v mladih letih

Gospodarske novice

VEGIN KONEC V začetku junija se ameriški Western Wireless International (WWI), ki v Sloveniji posluje pod blagovno znamko Vega, poslavlja s slovenskega trga, s tem ko je z Mobitelom in Simobilom podpisal dogovor o prodaji svojega omrežja in za to iztržil 1,2 milijarde tolarjev (pet milijonov evrov). Slovenska mobilna operaterja bosta prevzela tudi približno 30 tisoč uporabnikov Veginih mobilnih števil (kar je 2 odstotka vseh uporabnikov), 110 zaposlenih pa bo postopoma izgubilo delovna mesta. Predsednik uprave Telekom Slovenije Bojan Dremelj je z direktorjem Vege Stevom Fastom in direktorjem WWI Rogerjem Blottom podpisal tudi pogodbo, po kateri družbi umikata vse tožbe proti Telekomu Slovenije in z njim povezanim družbam ter proti državi in državnim ustanovam. Skladno s pogodbo tudi Telekom Slovenije umika tožbo zoper WWI v višini 106 milijonov tolarjev zaradi neplačanih storitev. Kot je znano, je Vega proti državi in Mobitelu ter agenciji za elektronske komunikacije maja lani vložila tožbo, v njej pa zahtevala 48,8 milijarde tolarjev odškodnine. Pri tem so ji izdatno pomagali nekateri slovenski odvetniki, ki so za svoje delo Vegi nedvomno izstavili visoke račune. Višina odškodnine je bila vsekakor pretirana tako glede vsebine kot tožbenega zahtevka.

NA STAREM TIRU Po vseh zapletih z Zdravstveno zavarovalnico Vzajemna so se stvari zdaj postavile v prvotno stanje. Tako je Vzajemna skladno z odredbo agencije za zavarovalni nadzor (AZN) vse osebne račune zavarovancev spet zaprla. V prvotno stanje so povrnili tudi določila pred tem spremenjenega statuta. Odstopila je Darinka Virant, predsednica nadzornega sveta in nekdanja članica Telekomove uprave, pravih razlogov za to pa javnosti ni želela razkriti. Člani so nato izvolili novega predsednika, in sicer Francija Strajnarja, njegov namestnik pa je postal dr. Jože Benčina. Ob vsem tem so iz Vzajemne sporočili, da bodo še naprej vodili evidenco o vplačanih premijah za posamezne zavarovance in da za zavarovance vse to ne bo pomenilo nikakršnih sprememb. Dodali so še, da je Vzajemna zoper decembrsko odredbo AZN vložila tožbo na Vrhovno sodišče RS, vendar postopek še ni končan, tožba pa ne zadrži izvršitve odredbe.

VERBIČ Z ALTIMO Pretekli teden so se sešli predstavniki britanskega sklada Altima in člani Vseslovenskega združenja malih delničarjev, ki ga vodi Kristjan Verbič, javnosti bolj znan kot nekdanji »študentski politični aktivist«. Srečanje je potekalo dan po tem, ko je Altima, ki ima sedež na Kajmanskih otokih, izvor njenega kapitala pa je neznan, umaknila prevzemno ponudbo za odkup 24,99-odstotnega lastniškega deleža Mercatorja. Altima je ponudbo umaknila, ko se je izvedelo, da se bo Mercator dokapitaliziral v višini do 50 odstotkov osnovnega kapitala, pri tem pa bodo imeli obstoječi delničarji prednostno pravico. S takšno odločitvijo je »pogorel« načrt Altima in Zorana Jankovića ter članov nekdanje uprave, da bi se v prihodnosti »dokopali« do večinskega deleža v Mercatorju, Mercator pa bo ostal v slovenskih rokah. Altima dokapitalizaciji seveda nasprotuje, prav tako mali delničarji, kar pa za tiste, ki poznajo Verbičovo politično dejavnost, ni nič nenavadnega.

Vrnitev odpisanih

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Ameriški borzni indeksi so pretekli teden pokazali, da so bili v zadnjem obdobju neupravičeno zapostavljeni. Vprašanje pa je, ali bo rast, ki je na ameriških trgih nismo videli že nekaj let, le tedenska ali dolgoročna.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 21.04.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 21.4.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12.26	14.78	20.55	1,181,749
2 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26.37	19.06	-27.72	708,215
3 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	7.29	-5.20	946,861
4 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	45.36	6.68	1,065,267
5 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3.89	3.26	-16.20	838,256
6 FJH AG nova	Nemčija	GER	EUR	357	3	3	0.00	256,654
7 Zijin mining	Hong Kong	HKG	HKD	20720	3.05	4.35	42.62	2,300,926
8 Nutreco NV	Amsterdam	AEX	EUR	111	48.4	46.72	-3.47	1,242,754
9 Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	96.88	0.00	998,893
10 Jiangxy copper	Hong Kong	HKG	HKD	4528	8.65	8.65	0.00	999,876

Denar v SIT 1,489,810 • Skupaj 12,029,261

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 21.04.2006 → 12,029,261 • Donosnost portfelja v odstotkih → 20.01 • Donos portfelja v SIT → 2,005,935

EUR → 239.64 • USD → 194.54 • HKD → 25.528

Dokaj jasen signal, ki ga je trg dobil s strani ameriške centralne banke, da bo 10. maja konec višanja temeljne obrestne mere, je v torek sprožil pravi stampedo na borznih trgih. Med glavnimi ameriški bankirji je, kot kaže, prevladalo mnenje, da bi njeno nadaljnje dvigovanje zadržalo gospodarsko rast. Olje na ogenj so prilila še podjetja, kot so Merck, Apple, Google, 3M ..., ki so objavila boljše izide od pričakovanih. Dow Jones je na tedenski ravni pridobil 1,9 odstotka vrednosti, Nasdaq pa 0,7 odstotka vrednosti.

Zanimivo je bilo tudi dogajanje pri ameriškem dolarju, ki je v nasprotju z delniškimi trgi doživel enega slabših tednov, saj je nasproti evru padel za 1,8 odstotka, analitiki pa ocenjujejo, da bo v drugi polovici leta še padal.

Evropske delnice so prejšnji teden končale blizu petletnih vrhov, k čemur so največ priomogle delnice jeklarja Thyssenkrupp (+10,2%), kemika Akza Nobela (+10,1%), Nokie (+7,1%), E.ON, med panogami so se znova zelo dobro odrezale delnice podjetij z

nafto in surovinami. Nemški DAX se je utrdil pri 6094,75 točke.

Nikkei 225 je v petek končal trgovanje pri 17.403 točkah. Hong Kong je po četrtkovi rekordni vrednosti zadnjih pet in pol let padel zaradi nižje cene zlata, kar se je poznalo pri delnicah predelovalcev in rudnikov. Med največjimi poraženci je bil Zijin mining, ki ga imamo v našem portfelju. Tečaj delnice je izgubil dobrih 11 odstotkov vrednosti, vendar petkova rast tečaja zlata kaže, da bo že v ponedeljek tečaj zrasel.

Nafta spet razburja Tečaj nafte je ta teden na najvišji ravni, saj se je ustavil nad 75 dolarji za sodček. Analitiki ocenjujejo, da cena na kratek rok ne bo bistveno padla. Zavedati se moramo, da imamo resne težave z dvema članicama prve naftne peterke. Iran je drugi največji proizvajalec nafte v združenju OPEC, Nigerija pa je peta največja izvoznica nafte v ZDA. Analitiki ocenjujejo, da bi nadaljnje zaostrovanje potisnilo nafto vse do 100 ameriških dolarjev za sodček. Poleg cene nafte rastejo tudi cene surovin, saj je rast ki-

tajskega gospodarstva nad pričakovani. Zlato je ta teden doseglo vrednost 645,75 dolarja za unčo. Četrtkov padec cene v območje malce nad 600 dolarjev je pokazal, da je »na delu« veliko spekulativnih trgovcev, za katere so razmere idealne. Zanimivo je videti nekatere analize, ki primerjajo cene zlata, nafte in vrednost indeksa Dow Jones. Po teh primerjavah ima vrednost zlata odprto pot od 850 oziroma 1000 dolarjev. Glede na napisano smo kupili dve novi delnici; prva je Petroleo Bra-

siliero (PBR), gre za ADR, ki kotira na Newyorški borzi. Podjetje prihaja iz Ria de Janiera, vendar potrdila o lastništvu kotirajo tudi na prej omeneni borzi, ukvarja se z iskanjem in proizvodnjo nafte in naftnih derivatov. Drugo podjetje je Jiangxi Copper, ki koplje in predeluje premog, v manjšim meri pa tudi zlato in srebro. Portfelj je tokrat vreden 12.029.261 tolarjev, kar pomeni, da je od nastanka njegova vrednost višja dobra 2 milijona tolarjev ali za 20,01 odstotka. ■

DRUŽBA ZA GRAFIČNE DEJAVNOSTI, TRGOVINO IN STORITVE

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

črna na belini u barvah

Nepremičninski trg na prelomu

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije

Napovedana obdavčitev nepremičnin buri duhove. Krovni zakoni za prihodnjo obdavčitev nepremičnin so zakon o evidentiranju nepremičnin, zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin ter zakon o davku na nepremičnine.

Vlada si je v normativnem delovnem programu za leto 2006 določila sprejetje zakonov do 30. septembra. Zakon o davku na nepremičnine, ki bo povzel ugotovitve in podal za vse lastnike najpomembnejše dejstvo – višino davčne obveznosti, bo najverjetneje vložen v postopek še pred parlamentarnimi počitnicami.

Prvi korak pri obdavčitvi je vzpostavitev nepremičninskih evidenc. Tukaj bo največji posel opravila Geodetska uprava RS, ki že sedaj hrani največ podatkov. Del podatkov bodo morala priskrbeti tudi okrajna sodišča iz zemljiškoknjžnih evidenc in agenti, ki bodo popisovali stanje enot na terenu. Evidence bodo nato uporabili za določitev

modela vrednotenja. Poglavitni dejavniki pri vrednotenju bodo lokacija, površina in leto izdelave objekta oz. lokacija, površina in namembnost zemljišča. Nato bo na vrsti še ugotovitev davčne osnove in višine obdavčitve. Za višino davčne osnove bo pomembna površina na posameznega družinskega člana in status (lastniško oz. najemniško).

Cene nepremičnin Z uvedbo nove zakonodaje se lahko spremenijo tudi okoliščine na trgu nepremičnin. Do sedaj veljavno nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča bo zamenjala drugačna davčna obremenitev. Pri tem velja omeniti, da bo novi zakon nadpovprečno obdavčil predvsem luksuzne kvadrature in večje število stanovanj

v lasti posameznikov. Po nekaterih navedbah bodo lokalne uredbe povečale tudi obdavčitev neurejenih in neizkoriščenih zemljišč in objektov, s čimer bodo želeli pove-

čevati izkoristek urbanega prostora z razvojem stanovanjske graditve in možnosti za podjetništvo.

Mnenja poznavalcev o vplivu davka na cene nepremičnin so si

V Ljubljani so evidence neurejene.

Geodetska uprava ima vse podatke.

deljena. Vendar je dejstvo, da je med lastniki nepremičnin veliko podjetnikov in posameznikov, ki so velik del svojega kapitala v preteklosti preusmerili na nepremičninski trg. Pomanjkanje ponudbe in zakonodaja sta bila v preteklosti ključna dejavnika, da so cene stanovanj tako naglo rasle. Zaradi majhne ponudbe in visokih cen novogradenj so se dvigale tudi najemnine, ki za nekatere že predstavljajo prag zmožljivosti.

Mnoge lastnike štirih sten bo nova ureditev deloma prizadela in bodo zato prvi reagirali na nove spremembe. Pričakovati je, da bodo pritisk na prodajni strani najprej sprožile prodaje s strani pravnih oseb. Te so bile pred časom, še pred uveljavitvijo veljavnega zakona od dohodka pravnih oseb, konstantni povpraševalec na trgu. Po starem davku od dobička pravnih oseb je bil namreč nakup stanovanja priznan kot davčni odhodek, kar je podjetjem z visokimi dobički omogočalo zniževati davčno breme. Seveda bo nova obdavčitev vplivala tudi na posameznike, ki premorejo večje število stanovanj.

O zlomu nepremičninskega trga bi težko govorili, ker bo novi zakon tako kot nedavna obdavčitev obresti gotovo upošteval prehodno obdobje. Ob znižanju cen bi se povečevalo tudi povpraševanje, saj bi postala stanovanja marsikomu lažje dostopna. Povečane aktivnosti se zato veselijo tudi nepremičninske agencije.

Cene nepremičnin so predvsem v Ljubljani že vrtoglavo visoke. To občuti marsikatera mlada družina, ki si danes ne more privoščiti stanovanja, in to kljub varčevanju v stanovanjskih shemah. Te so se izkazale za neučinkovite. Donosi shem so zaostajali za rastjo cen nepremičnin, privarčevane glavnice in ponujena posojila pa danes ne zadostujejo več za spodobno stanovanje. Za veliko mladih družin bi bila uveljavitev nove nepremičninske zakonodaje njihova zgodovinska prilodnost. Z davčnimi olajšavami bo treba stimulirati mlade družine k zgodnejši odločitvi za prehod v lastniško ali najemniško stanovanje. Tako osamosvojitve sociologi namreč prištevajo k pomembnejšim dejavnikom pri politiki

Mlade družine in študentje si lahko od nove zakonodaje obetajo ugodnosti.

Ministrstvo za finance

Cene stanovanj se bodo spremenile.

povečevanja rodnosti. Vlada bo s sprejetjem zakonodaje o obdavčitvi nepremičnin uredila enega večjih davčnih izpadov, odklenkalo pa bo tudi neurejenemu črnemu trgu najemnin. Zaradi izogibanja davčnim obveznostim najemodajalci z najemniki danes v večini primerov sploh nimajo podpisanih pogodb. To pa najbolj občuti prav študentska populacija, ki že dlje časa opozarja na neurejen status. Z uveljavitvijo nove zakonodaje bi bilo treba posvetiti pozornost družinam, ki sedaj plačujejo astronomske najemnine v času šolanja svojih otrok in jih zaradi navedenih razlogov ne morejo upoštevati pri davčnih olajšavah. Da je del reformnega programa usmerjen k izboljšanju razmer, se bo v prihodnje odražalo tudi v statusu študentov in njihovih družin.

Nepremičninski lobisti Ob izvajanju novih zakonov bodo spet

prišli na račun mnogi nepremičninski lobisti. V postopku množičnega vrednotenja nepremičnin sodelujejo tudi občine. Pristojno ministrstvo jim bo v obravnavo poslalo predlog modela vrednotenja, na katerega bodo občine podajale pripombe. Tako se bodo najpomembnejše »korekcije« dogajale prav na lokalni ravni pod budnim očesom političnih ter nepremičninskih lobistov in veljakov. Pričakovati je, da bo pritisk na komisije izjemno velik, saj bo določitev mikrolokacij vplivala na prihodnjo izhodiščno vrednost. Ker bodo delitve potekale po naravnih mejah (ceste, ulice, vodotoki idr.), bo premik posamezne trase namreč bistveno pripomogel k vrednosti nepremičnin.

Kot je že dlje časa znano, bo nova zakonodaja najbolj ustrezala Ljubljani, ki ima največje težave z evidencami svojih nepremičnin. Da se v preteklosti te evidence niso uredile, ni nič čudnega, saj neure-

jenost omogoča najbolj podle igre. Nepremičnine v lasti občine so bile do sedaj predmet najrazličnejših trgovanj in tihih privatizacij pod izjemno ugodnimi pogoji. Da se z mestnimi lokacijami še vedno ne nadzorovano trguje, se je izkazalo tudi pri sprejetju proračuna MOL za leto 2006, ko je vrsta svetnikov opozarjala na nerazumno vključevanje nekaterih najbolj atraktivnih mestnih lokacij na seznam za prodajo. Po navedbah odgovornih so se na teh seznamih nekateri objekti in zemljišča znašli sicer po napakah in nekakšnih naključjih, vendar je dosedanja praksa preveč jasna, da bi takemu argumentu lahko verjeli. Zaradi izgube zaupanja v delo županstva ter mestne uprave in čedalje večje zmede v MOL so svetniki županjo omejili pri samostojnem odločanju o odtujevanju nepremičnin.

Vsekakor bo nova zakonodaja s področja nepremičnin pomembno vplivala na prihodnji razvoj mest in tudi vzpostavljala nove vrednostne kriterije za posamezne lokacije. Nepriljubljena uvedba novega davka se lahko preprosto spreobrne v pozitivni dejavnik, ki bo ugoden predvsem za študente in mlade družine. Oblikovanje ustrezne zakonodaje pomeni tek na dolge proge, česar se zdajšnja vlada očitno zelo dobro zaveda. Kdo si bo pripisal zasluge, bo sicer pokazal čas. Najpomembnejše je, da se mladim omogoči nov začetek in se tako ustavi izumiranje Slovencev. **D**

Slave Klavora 1
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

Vlada v Posočju in na Goriškem

Gregor Drnovšek, foto: Bor Slana

Naslednja v vrsti slovenskih pokrajin in regij, ki jih je obiskala slovenska vlada, je bila severna Primorska skupaj z goriško regijo. Pri tem so se vsi strinjali, da je največji problem tega območja slaba cestna infrastruktura.

Delovni sestanek vlade je potekal prejšnjo sredo dopoldne v prostorih Kulturnega doma v Bovcu, po njem pa so se ministri in predsednik vlade odpravili na obisk v posamezna podjetja, državne in lokalne urade, upravne in druge ustanove. Skupaj so tako obiskali več kot 70 različnih lokacij in objektov.

Slabe cestne povezave Predsednik vlade Janez Janša je z gospodarskim ministrom Andrejem Vizjakom že v torek v Idriji obiskal eno najuspešnejših podjetij na tem območju Kolektor Group. V sredo je predsednik najprej opravil delovni posvet z ministri, pri čemer so predvsem analizirali demografsko in izobrazbeno struk-

turo na tem območju, nekaj časa pa so posvetili tudi brezposelnosti v regiji. Ugotovili so, da je brezposelnost na tem območju izjemno nizka, nadpovprečno glede na slovenske razmere je tudi število študentov na prebivalca, po stopnji izobrazbe pa je prebivalstvo pod slovenskim povprečjem. »Zato bi za celotno območje severne Primorske težko našli trdne skupne značilnosti,« je na novinarski konferenci v Tolminu o tej temi dejal premier Janša. Po delovnem posvetu si je predsednik ogledal kobariško podjetje Atomat ki izdeluje kolute in vlečne votlice iz karbidnih trdin, po kosilu pa je skupaj s finančnim ministrom Andrejem Bajukom in gospodarskim ministrom Vizjakom na novinar-

ski konferenci v Tolminu govoril o aktualnih problemih območja, predvsem o cestnih povezavah, ki so resnično največja rak rana te regije. Janša je poudaril, da so razvojne možnosti regije predvsem v nastajanju manjših, inovativnih podjetij in seveda v turizmu. Tudi minister Bajuk se je najprej dotaknil slabe cestne infrastrukture, saj naj bi bili po njegovo v zadnjih desetletjih pozornost in sredstva vlagali samo v graditev avtocestnega križa, medtem ko so na lokalne ceste pozabili. Tako se tudi na tem območju znajdemo v paradoksalni situaciji, ko sredstva za graditev nekaterih cest sicer so, vendar ni dokumentacije, saj njeni pripravi v preteklosti pač niso posvečali pozornosti. Bajuk je poudaril

tudi izjemne možnosti za razvoj turizma in nakazal nekaj novih projektov za izboljšanje turistične ponudbe na območju. Andrej Vizjak, minister za gospodarstvo, je opozoril, da je storitveni sektor na tem območju premalo razvit, zato vidi največje možnosti za razvoj v turizmu. Regija tako po njegovih besedah lahko računa na pomoč države pri sofinanciranju turističnih projektov. Omenil je pomoč države pri posodobitvi kaninskega smučišča in graditvi povezave s sosednjim italijanskim smučiščem, pri pridobivanju novih posteljnih zmogljivosti v Bovcu, graditvi wellnes centra v Tolminu in term v Goriških brdih. O velikem zabavišču, ki bi ga gradila novogoriški Hit in ameriški

Vlada je obiskala severno Primorsko in Goriško.

Harrah's, pa na gospodarskem ministrstvu menijo, da gre za izjemno priložnost, ker bi ta projekt omogočil razvoj malih in srednjih podjetij in drugih, predvsem turističnokmetijskih spremljevalnih objektov.

Izjemno zanimanje za Hit Ob koncu obiska so se predsednik vlade ter zunanji, finančni in gospodarski minister v Novi Gorici sešli z upravo Hita, ta pa jim je predstavila svoja stališča do projekta zabavišnega megacentra. Zanimanje novinarjev za to srečanje je bilo veliko, vsi pa so hoteli slišati predvsem mnenje finančnega ministra Andreja Bajuka, ki je eden glavnih pogajalcev, saj mora finančno ministrstvo pregledati davčno zakonodajo in poiskati davčne ugodnosti, ki jih kot pogoj za graditev megacentra zahteva ameriški Harrah's. Bajuk je o tej temi med drugim dejal: »Gre za večji igralniško-zabavišni center drugačnega značaja, kot smo jih do sedaj poznali pri nas, ki bo dejansko deloval na širšem trgu. Gre tudi za drugačen tip obiskovalcev, saj bodo v takšnem centru ostali več časa, zato je predviden tudi večji hotel, ki bi omogočil, da gostje ostanejo tu vsaj tri noči. Igralništvo je le ena od dejavnosti, ki jih takšen objekt ponuja.« O pogovorih z Američani je Bajuk dejal, da je ministrstvo preučilo dokumente, ki so mu jih predstavili, in če se bosta upravi obeh druž dogovorili o skupnem projektu, je ministrstvo pripravljeno na sodelovanje v razpravi. »Pripravljeni smo pregledati našo davčno zakonodajo in jo tudi prilagoditi na takšen način, da bo to zadovoljilo globalni interes. Pomembno pa je, da moramo pregledati ne samo sprejemljivost takšnih aktivnosti za družbo, ampak tudi to, kako olajšati negativne učinke, ki se pojavijo pri takšnih projektih. Vsekakor gre za veliko investicijo, ki bi za regijo pomenila novo turistično ponudbo, imela pa bi tudi številne učinke na celotno slovensko gospodarstvo.«

Novi predsednik uprave Hita Niko Trošt je dejal, da ima ta vlada velik posluh za razvoj, zato verjame, da se jim bo uspelo dogovoriti o tem projektu. Dodal je, da se z Američani že dogovarjajo za nov sestanek. Celotna vlada se je nato v konferenčni dvo-

rani Perle sešla še z župani, gospodarstveniki, poslanci in državnimi svetniki z Goriškega.

Azbest, strelišče in kampus

Najbolj vroč sprejem se je obetal državni sekretarki na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve Marjeti Cotman, ki naj bi se v Goriških brdih sešla z azbestnimi bolniki, ki zavračajo t. i. azbestni zakon, a so se sestanka udeležili le štirje bolniki ali njihovi predstavniki. Minister Drobnič je kasneje dejal, da je zakon očitno dobro pripravljen in azbestnih bolnikov te teme ne zanimajo.

Obrambni minister Karl Erjavec je obiskal strelišče Mlake pri Vipavi, ki je ena večjih investicij ministrstva. Obiskal je še Center SV za usposabljanje in šolo SV za tuje jezike na Ajševici. Šola je posebnost naše vojske in ena redkih takih ustanov v državah članicah zveze NATO. Šolo lahko obiskujejo tudi tuji pripadniki, v njej pa lahko predvsem spoznavajo vojaško terminologijo.

Minister za visoko šolstvo Jure Zupan se je udeležil slovesnega začetka del, vrednih 245 milijonov tolarjev, na posloju nekdanje vojašnice v Ajdovščini, kjer bo nastal kampus Ajdovščina Univerze v Novi Gorici. V prenovljenem objektu bodo izvajali tri univerzitetne in visoko strokovne programe, v njem pa bodo laboratoriji, predavalnice in kabineti za profesorje. Za ministra je najpomembnejše, da bo to naravoslovno usmerjena fakulteta. Ob tem dodajmo, da je predsednik vlade Janez Janša na novinarski konferenci v Tolminu napovedal, da bo novogoriška Politehnika kmalu preoblikovana v četrto univerzo, ki bi lahko uspešno sodelovala z območnimi podjetji, in to se je pred dnevi že uresničilo.

Pomembno sporočilo vlade

Vlada je z obiskom na severnem Primorskem prebivalcem namenila pomembno sporočilo. Zaradi slabih cestnih povezav se namreč ljudje večkrat počutijo pozabljene od vseh, vlada pa je z zagotovitvijo, da je posodobitev lokalnih cest na tem območju ena njenih prvenstvenih nalog, pokazala, da nanje kljub veliki oddaljenosti od Ljubljane ni pozabila. Kot je bilo med obiskom večkrat rečeno, so ljudje

Na obisku v podjetju Atomat v Kobaridu

Ob koncu obiska je bil sestanek s podjetniki, župani in poslanci.

V Hitu je bil v središču pozornosti finančni minister Andrej Bajuk.

Novinarska konferenca v Tolminu

na tem območju iznajdljivi, stopnja brezposelnosti je pod povprečjem, podjetja so inovativna in usmerjena v izvoz, zato je njihovo pričako-

vanje, da država poskrbi za ureditev temeljne infrastrukture, docela upravičeno. Za vse drugo znajo v veliki meri poskrbeti sami. **D**

Preplačan projekt

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

Kljub številnim kritikam ljubljanskega prebivalstva in nekaterih mestnih svetnikov se graditev tirne vzpenjače na Ljubljanski grad počasi končuje. Vprašljiva pa ostaja njena namembnost.

Na eni strani poskuša MOL s prodajo zemljišč, predvideno v letošnjem proračunu, ki je bil z nekaj dopolnili nazadnje le sprejet, krpiti proračunsko luknjo, na drugi pa bo s projektom, ki se je od začetka že kar nekajkrat podražil in kate-

rega namembnost je zelo vprašljiva, zapravila 1,5 milijarde tolarjev, po nekaterih podatkih pa celo še več. Projekt naj bi bil po zadnjih zagotovilih končan to poletje – torej mesec ali dva pred lokalnimi volitvami. Švicarski izvajalci del imajo ta čas precej težav z geološko zgradbo grajskega griča.

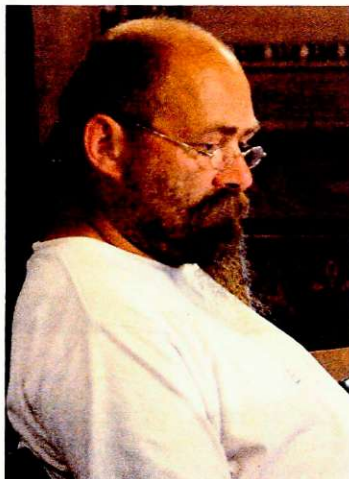
Preplačana vzpenjača Projekt vzpenjače na Ljubljanski grad sega v leto 2001. Jeseni tistega leta so namreč mestni svetniki sprejeli predlog o razglasitvi starega mestnega jedra in grajskega hriba za kulturni in zgodovinski spomenik ter naravno znamenitost, ki vključuje tudi omenjeno gradnjo. Vzpenjača v "panoramsko-razgledni" izvedbi je bila sprva predvidena že za leto 2002, a so jo vse do februarja letos spremljale težave z razpisi pa tudi ostro nasprotovanje nekaterih mestnih svetnikov, ki so dvomili o smiselnosti projekta.

Na prvi javni razpis za pridobitev izvajalca gradbenih del in strojnih naprav, ki je bil objavljen v prvi polovici januarja 2002, so se prijavili štirje ponudniki za konstruiranje, izdelavo, dobavo, montažo, poskusni pogon in primopredajo tirne vzpenjače. Bil je neuspešen, saj "pravega" izvajalca MOL ni našla. Prav tako je propadel drugi razpis, na katerega sta se prijavili dve podjetji, švicarski Garavent in trboveljski Rudis. Oktobra 2002 je bil ponudnik izbran.

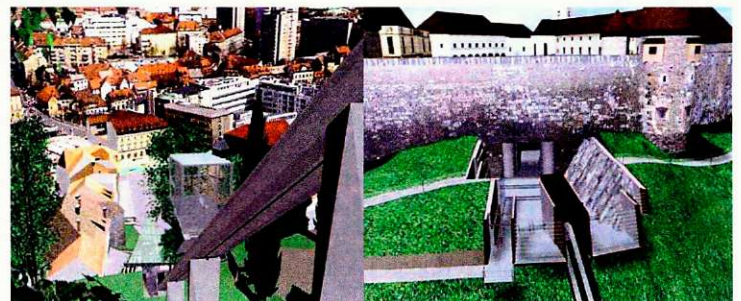
MOL bo s projektom, ki ima nizko javno podporo in vprašljivo namembnost, zapravila vsaj 1,5 milijarde tolarjev.

Omenjeno švicarsko podjetje naj bi projekt izpeljalo za približno 565 milijonov tolarjev. Slaba štiri leta kasneje lahko ugotovimo, da se je ta vsota vsaj potrojila.

Kdo pije in kdo plača? Najprej so se oglasili kolesarji. Na protestnem shodu pod geslom "Jaz grem peš" se je na ljubljanskem Prešernovem trgu marca 2003 zbralo nekaj deset protestnikov, ki so pod vodstvom predsednika Ljubljanske kolesarske mreže in mestnega svetnika Sama Kuščerja nasprotovali graditvi vzpenjače in zahtevali razveljavitev pogodbe z izvajalci. Zaradi predvidenega projekta so bili sicer ogorčeni zlasti prebivalci tik pod gradom, a tudi v širši javnosti je le-ta naletel na številne kritike. Kasneje pa se je zapletlo še z iskanjem investitorja za projekt, saj se je MOL tedaj odločila, da sama v ta posel ne bo vlagala. Kasneje pa se je izkazalo, da se je praktično celoten projekt financiral iz mestnega proračuna – iz žepa davkoplačevalcev torej, pa naj projekt podpirajo ali ne. Mestni svetnik liste Rad imam Ljubljano Samo Kuščer je še lani

Mestni svetnik Samo Kuščer

Bo ljubljanska vzpenjača dosegla svoj namen?

opozarjal na tako imenovano prevaro mestne koalicije. Simšičeva je, tako Kuščer, pogosto zatrjevala, da se projekt ne bo financiral iz proračuna, kljub temu pa se je pojavil v proračunu za leto 2004. No, tudi v letošnjem proračunu se je za dokončanje vzpenjače čudežno našlo 828,5 milijona tolarjev.

Sporna koncesija Potem ko je bila koncesija za tirno vzpenjačo na lanski izredni seji, ki so jo svetniki SDS obstruirali, dodeljena Festivalu Ljubljana (FL), je projekt vendarle stekel nekoliko hitreje. A dejstvo, da je bila 40-letna koncesija za upravljanje s tirno vzpenjačo podeljena brez javnega razpisa, samo po sebi daje slutiti, da bi lahko šlo za zrežiran projekt, od katerega bo nekdo imel precejšnjo korist. To domnevo krepijo tudi nekatere kritike mestnih svetnikov na račun upravičenosti dodelitve koncesije, saj naj FL ne bi bil sposoben poskrbeti niti za primerno gostinsko ponudbo niti za investicije v objekt.

Nefunkcionalnost vzpenjače

Pogovarjali smo se s svetnikom SDS v ljubljanskem mestnem svetu Dimitrijem Kovačičem.

Kakšni so predvideni in dejanski stroški graditve tirne vzpenjače na Ljubljanski grad?

Po mojih podatkih naj bi bilo stroškov precej več od prvotno predvidenih; ogromno denarja je šlo že za priprave – prostorski akti ipd. Če bi sešteli število ur za vse pripadajoče projekte izpred petih let do danes, zadeva stane okrog 2 milijardi tolarjev.

Naj pa dodam, da je bila zadeva po našem mnenju že od vsega začetka zelo sporna. Očitno je šlo za to, da je nekdo izsilil posel, ker je imel pri tem finančne interese. Gre za ogromno denarja, in če pogledamo samo vse stroške, je jasno, da je zadeva absolutno preplačana. Kadar je v igri toliko denarja, vemo, da ima nekdo pri tem tudi osebne interese. So pa projekt zelo "sforsirali" in jim nobena pripomba, noben pomislek ni šel do živega.

Morda veste, za kakšne zveze naj bi šlo?

Po mojem mnenju so to isti ljudje, ki so bili vedno zraven pri raznih medijsko odmevnih projektih. Za banko SIB recimo vemo, da se je kljub pravočasnim opozorilom "sforsirala"; potem je tu tudi zakupna pogodba za tovarno Rog in podobno. Težko je kon-

Mestni svetnik Dimitrij Kovačič

kretno reči, kdo se je s tem denarjem okoristil, jasno pa je, da so zraven vedno isti ljudje.

Javno mnenje ni bilo naklonjeno graditvi vzpenjače.

Javno mnenje je bilo vedno zelo nenaklonjeno temu projektu, zlasti mnenje ljudi, ki stanujejo tik pod gradom.

Kaj osebno menite o projektu?

Že na prvi pogled je zadeva zgrešena, saj je popolnoma nefunkcionalna. Zmogljivost vzpenjače je namreč takšna, da bi se na morebitno prireditelji morali obiskovalci voziti že nekaj ur prej, da bi vsi prišli na grad. Poleg tega nekateri celo zahtevajo, da bi se v času prirediteljev in porok cesta zaprla za promet, zaradi česar bi bila gneča še večja.

Poiščite živila s simboli kakovosti.

geografsko
poreklo

Republika Slovenija
Ministrstvo za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano

geografska
oznaka

Republika Slovenija
Ministrstvo za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano

tradicionalni
ugled

Republika Slovenija
Ministrstvo za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano

Pametne glave razmišljajo o zdravju in varnosti. Ni več vseeno, kako živimo, kakšno je naše okolje in kaj dobimo na krožniku.

Zato naslednjič na policah poiščite živila, označena z evropskimi in slovenskimi simboli kakovosti. Simboli za geografsko poreklo, geografsko označbo in za tradicionalni ugled vam zagotavljajo pristne vtise in originalne užitke. Prepričani boste lahko, da ste izbrali najboljše, saj je kakovost teh živil še dodatno kontrolirana.

Ne izbirajte na slepo.

Prezemanje odgovornosti

Mitja Volčanšek; foto: GŠSV, arhiv Demokracije

Sklep vlade z začetka tega meseca o napotitvi dveh pripadnikov Slovenske vojske (SV) v Demokratično republiko Kongo pomeni le zadnji v vrsti čedalje številnejših mirovnih misij, v katere se vključujejo naši vojaki.

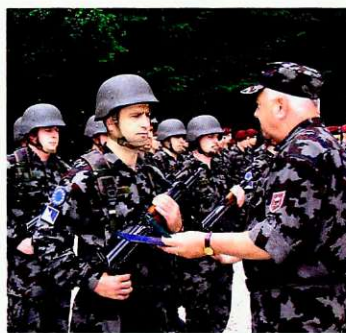
V zadnjem obdobju smo pričeli čedalje večjemu angažiranju slovenskih vojaških sil v mednarodnih misijah pod okriljem zveze NATO oziroma OZN. Naj spomnimo le na nezanemarljivo navzočnost naših fantov na balkanskih tleh (Kosovo, Bosna in Hercegovina), v Afganistanu in ne nazadnje na v javnosti močno kritizirano napotitev štirih vojaških inštruktorjev v Irak.

V skladu z zmogljivostmi Razumljivo je, da je Slovenija s članstvom v Natu prevzela tudi večjo odgovornost in da se posledično vključuje v misije, ki se prilagajajo spremenjenim razmeram v svetu in novim nalogam Severnoatlantskega zaveznitstva. To prinaša s seboj tudi povečano tveganje.

Izkušnja slovenskih vojakov v Afganistanu, ki so se julija lani za las izognili najhujšemu, ko je pod njihovim vozilom eksplodirala mina (tudi sicer je stanje v tej državi še zelo nevarno), dokazuje, da tveganje obstaja, a se je z njim treba spriznati.

Ker pa se napoveduje povečanje slovenske navzočnosti na »vročih« območjih v tujini, smo se o stanju in načrtih pozanimali na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije (MORS).

Načrti so sicer ambiciozni, vendar pa je vključevanje SV v misije odvisno od zunanjepolitičnih prednostnih nalog in omejenih zmogljivosti. Kot so nam potrdili v službi za javnostmi na MORS, imajo glede na zmožnosti v tujini angažiranih že precej

Slovenski kontingent pri načelniku SV

SV se glede misij usklajuje z Natom.

pripadnikov SV. Gre za 3,7 odstotka sestave kopenskih sil brez obvezne rezerve, ali z drugimi besedami, za okrog 210 pripadnikov vojske. Poleg teh jih je še 31 v Sloveniji pripravljenih za sodelovanje v Natovih reakcijskih silah. SV je tako navzoča v BiH, na Kosovu, v Afganistanu,

Iraku in Siriji. Kot rečeno, se bo sposobnost sodelovanja naših sil v mirovnih misijah kakovostno in številčno povečala v skladu s srednjeročnim programom ministrstva za obdobje 2005–2010. Za leto 2006 je za sodelovanje v mednarodnih operacijah predvidenih 5,7 odstotka in v letu 2007,

Slovenski kontingent je navzoč tudi v Afganistanu.

S članstvom Slovenije v Natu in EU se je naša odgovornost za prispevanje k mednarodnemu miru in varnosti še povečala.

ko bo na misiji celoten bataljon, bo v eni izmeni na misijah tudi do 700 pripadnikov stalne sestave, kar je okrog 11 odstotkov sestave kopenskih sil brez obvezne rezerve. V letih od 2007 do 2009 bo skupno število pripadnikov SV v različnih operacijah lahko znašalo največ do 1.000 letno, so nam razložili na MORS.

Kot je dejal minister Karl Erjavec pred dnevi na parlamentarnem odboru za obrambo, naj

bi se v prihodnjem letu slovenski vojaki do neke mere tudi pre-rzporredili. Število pripadnikov SV, ki v okviru EUFOR delujejo v BiH, se bo zmanjšalo z 92 na 75, saj se po Erjavčevih besedah tamkajšnje razmere umirjajo. Po drugi strani pa naj bi okrepili slovensko navzočnost na Kosovu z napotitvijo motoriziranega bataljona s 640 pripadniki SV. Ta čas je na Kosovu 95 vojakov, še letos pa se jim bo pridružila transportna četa s 128 vojakov.

Nove naloge Klasične »težke«, okorne in dokaj nemobilne vojske, katerih glavni namen je obramba meja pred zunanjim sovražnikom, njihova sestava pa izhaja še iz potreb hladne vojne, odhajajo v ropotarnico zgodovine. Slovenska vojska se prilagaja konceptu, ki ga narekujejo nove potrebe in tudi zmožnosti. V skladu s tem so predvidene manjše, a tem bolj usposobljene in okretne enote, zmožne hitrih intervencij na različnih območjih. Ta koncept je tudi v skladu z novimi izzivi Nata, ki se ne sooča več z blokovo delitvijo sveta, ampak se zaveda, da v globaliziranem svetu vsako vojno žarišče predstavlja potencialno nevarnost za svetovni mir.

Ne smemo pozabiti niti na vlogo, ki jo vojska igra v primeru naravnih katastrof, na kar je minister Erjavec opozoril prejšnji mesec na srečanju obrambnih ministrov EU v avstrijskem Innsbrucku. Tedaj je izpostavil potrebo po bolj usklajenem delovanju med vojsko in civilno zaščito ter nevladnimi organizacijami v primerih kriznega odzivanja. Erjavec se je zavzel tudi za namensko finančno pomoč Bosni in Hercegovini ter Srbiji in Črni gori za projekte v okviru obrambnih reform.

Mednarodna kredibilnost Gotovo pa lahko povečano slovensko angažiranje razumemo v širšem kontekstu. SV že od leta 1997 sodeluje v mednarodnih mirovnikih operacijah, s članstvom Slovenije v Natu in EU pa se je naša odgovornost za prispevanje k mednarodnemu miru in varnosti še bolj okrepila, pravijo na MORS.

Jasno je, da je prednostna naloga SV zagotovitev stabilnosti na Za-

Letos bodo za mednarodne misije porabili 3,9 milijarde tolarjev.

Minister za obrambo Karl Erjavec

Slovenski predsednik Janez Drnovšek

hodnem Balkanu, vendar bo Slovenija kot kredibilna članica Nata in EU sodelovala tudi pri krepitvi varnosti v tistih kriznih središčih po svetu, kjer bo to potrebno.

Predsednik države Janez Drnovšek se je osebno zavzel za pomoč pri humanitarni katastrofi v afriški pokrajini Darfur na jugozahodu Sudana. Ministrstvo za obrambo je že pred časom zagotovilo pomoč Afriški uniji s prispevkom 2.000 suhih obrokov, pripravlja pa tudi predlog za napotitev manjšega števila pripadnikov SV v operacijo AMIS II, ki jo vodi prav Afriška unija.

Ker so bili inštruktorji, ki so odšli v Bagdad, medijsko precej izpostavljeni, nas je zanimalo,

kako so se odrezali do sedaj. Natančno poročilo o tem bo državni zbor obravnaval po preteku prvih treh mesecev misije, tako da je za zdaj prezgodaj dati natančne ocene. Iz MORS pa so nam potrdili, da so slovenski inštruktorji pri izvajanju svojih nalog uspešni, »za kar prejemajo tudi pohvale od nadrejenih«. Tudi sicer se naši fantje za zdaj dobro počutijo.

Kot rečeno, je zadnja v vrsti mednarodnih misij misija v Kongu, kjer bodo junija potekale volitve. Za zagotovitev vojaških sil, ki bi spremljale volitve in po potrebi pomagale njihovi tamkajšnji misiji, so se ZN obrnili na Evropsko unijo. Ob vodilni vlogi Nemčije in Francije bo v akciji, ki bo časovno

V Afganistanu je dodatna obremenitev zahteven teren.

omejena na štiri do šest mesecev, med drugimi sodelovala naša država. Čas odhoda naših vojakov sicer še ni znan, saj datum volitev še ni določen, naša predstavnika pa bosta v Kongu ostala štiri mesece, sodelovala pa bosta v poveljstvu v prestolnici Kinšasi. Njuna naloga bo zlasti hitro posredovanje ob morebitnih nevarnostih ali motnjah pri izvedbi volitev.

Nove naloge prinašajo s sabo tudi potrebo po boljši obveščeni domače javnosti. Po mnenju službe za stike z javnostjo na MORS je obveščanje javnosti že sedaj intenzivno ne glede na število vojakov na misijah, tudi v prihodnje pa bo to ostala njihova prednostna naloga.

S kadri ni težav Ker gre za davkoplačevalski denar, nas je zanimalo, koliko državo stanejo vojaki, ki jih pošiljamo na mirovne misije po svetu. Lani je bilo za to namenjenih nekaj več kot 3 milijarde, za tekoče leto pa načrti za vse misije predvidevajo približno 3,9 milijarde tolarjev. Ob tem na MORS opozarjajo, da slovenski vojaki delujejo na različnih območjih in pri različnih dolžnostih, zaradi česar bi bilo prikazovanje stroškov na vojaka nepopoln in netočen podatek.

V javnosti se pojavljajo ugibanja, da pritok usposobljenih kadrov v sestavo poklicne vojske ne poteka v skladu s potrebami. Tako se pojavljajo celo govornice, naj bi v sestavo SV stopopoma vključevali tudi tuje z območja nekdanje skupne države. Skrb zbujajo tudi nižanje kriterijev za vstop v SV – od zviševanja starostne meje s 25 na 30 let do zmanjšanih zahtev glede stopnje izobrazbe (po novem naj bi zadostovala končana osnovna šola). Na MORS tovrstne težave zanikajo, saj interes za zaposlitev še zagotavlja izvajanje ustrezne selekcije. Prav v ta namen SV razpolaga z oddelkom za pridobivanje kadrov, ki po besedah predstavnikov ministrstva uspešno izvaja novačenja za zaposlitev v SV.

Prav v zvezi s tem se nismo mogli izogniti vprašanju o sredstvih, ki se porabijo v ta namen. Oglaševanje za vojsko je namreč tako v tiskanih kot elektronskih medijih precej opazno. Za spomladanski oglaševalski val bodo na MORS porabili 13,5 milijona tolarjev. **D**

Glavni arhitekt vojne v Iraku Donald Rumsfeld je deležen mnogih kritik iz vrst lastne vojske.

Upor v lastnih vrstah

Ana Müllner, foto: Reuters

Te dni doživlja medijski linč ameriški obrambni minister Donald Rumsfeld, ki ga številni generali pozivajo k odstopu, a ga, kot kaže, ameriški predsednik George Bush ne namerava odstaviti.

Triinsedemdesetletni Rumsfeld je eden najtesnejših sodelavcev in zaveznikov ameriškega predsednika Georgea Busha, poleg podpredsednika Dicka Cheneyja pa velja tudi za glavnega stratega napadov na Irak in Afganistan. Nedavni dogodki, povezani z vrhom ameriške administracije, pa so tudi tokrat pustili pečat na javnem mnenju, ki je ameriškemu vodstvu in še posebej Bushu vse prej kot naklonjeno.

Upor upokojenih Stanje v Iraku čedalje bolj meji na državljansko vojno med šiiti in suniti, v ZDA pa se iščejo krivci za iraški kaos

in čedalje več jih s prstom kaže na glavnega arhitekta napada na Irak Donalda Rumsfelda. Slednji je sicer že od začetka vojne poleg Busha deležen mnogih kritik s strani nasprotnikov vojaških posegov, prvič pa se dogaja, da se proti njemu odkrito obračajo tudi predstavniki ameriške vojske. Številni pripadniki ameriških vojaških sil z visokim položajem ga obtožujejo predvsem pomanjkanja vodstvenih sposobnosti, oholosti in neposlušnosti, kar se tiče vojaških nasvetov. Bela hiša pa ga še naprej vztrajno podpira in zavrača vsakršno možnost njegove odstavitve. Vendar dru-

ge možnosti niti nima; če bi se namreč odločili razrešiti Rumsfelda, bi hkrati priznali tudi neuspeh vojnega posega v Iraku, kar bi obremenilo predvsem Busha in njegovo administracijo.

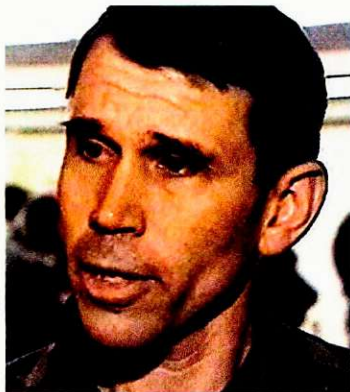
Do sedaj je proti ameriškemu obrambnemu ministru javno nastopilo šest upokojenih generalov, ki so javno pozvali Rumsfelda k odstopu, v prihodnjih tednih

Ameriška vojska je v Irak poslala premalo vojakov.

pa naj bi se po mnenju analitikov njihovo število postopno povečevalo. Tako je upokojeni general major Charles H. Swannack, ki je v Iraku poveljeval 82. letalski diviziji, na televiziji CNN dejal: »Potrebujemo ministra, ki bi sodeloval z vojsko in upošteval tudi druga mnenja, namesto da se vede arogantno in se požvižga na nasvete izkušenih vojakov.« Podobnega mnenja je tudi upokojeni general John Batiste, ki je ameriškim enotam v Iraku poveljeval od leta 2004 do 2005. »Rumsfeld bi moral odstopiti čim prej, saj je jasno, da je bila njegova vojna strategija polna napak in spodrsrljavev. Raz-

mišljaj je le o napadu in strmo-glavljenju režima, povsem pa je pozabil na zagotavljanje stabilnosti v državi.« Batistovi pozivi so v ZDA naleteli na največji odmev, saj mu je bilo v zameno za vrnitev na iraško bojno polje ponujeno napredovanje, vendar je to možnost zavrnil, ker ni želel več sodelovati z Rumsfeldom.

Koliko vojakov? Nedavni upor v ameriški vojski pa ni prišel tako iznenada, kot je videti na prvi pogled. Če pustimo ob strani nasprotovanje vojaškemu posegu v ZDA, so na Belo hišo prvi očitki začeli leteti že pred napadom na Irak, saj se je že takrat začelo govoriti o premajhnem številu vojakov. V luči današnjih dogodkov je Pentagon marca leta 2003, ko se je začel napad na Irak, deloval močno optimistično, saj naj bi po prvotnem načrtu ameriške enote v Iraku ostale le do septembra istega leta. Vse bolj pa je postajalo jasno, da bo ohranjanje stabilnosti v državi veliko zahtevnejša naloga kot strmoglavljenje Huseinovega režima. Takrat je bilo mobiliziranih 150 tisoč ameriških vojakov, a bi jih bilo potrebnih vsaj še enkrat toliko. Sčasoma se je stanje še slabšalo, vzroke za to pa lahko iščemo predvsem v umiku vojakov mnogih ameriških zaveznic iz Iraka (Ukrajina, Španija itd.). Tudi v ZDA imajo čedalje večje težave z mobilizacijo vojakov; prostovoljcev je čedalje manj, čedalje več pa je tudi primerov, ko vojaki med dopustom dezertirajo in se tako izogonejo nadaljnjemu sodelovanju v Iraku. V večini primerov azil poiščejo v Kanadi; tako naj bi v severni sosedi ZDA bilo že več kot sto ameriških vojakov, ki bi jih ob vrnitvi v domovino doletele več-

Batiste: Rumsfeld naj odstopi.

letne zaporne kazni zaradi predčasnega pobeга iz vojske. Kako bodo ZDA rešile pomanjkanje vojakov, ta čas še ni znano, analitiki pa ne izključujejo možnosti, da bo ameriška vlada povečala plače in nagrade sodelujočim vojakom. Do sedaj so namreč vsi vojaki poleg redne plače dobili tudi neke vrste nagrado v vrednosti 10 tisoč ameriških dolarjev za sodelovanje v Iraku. Glede na to, da tudi čedalje več ameriških zaveznikov napoveduje umik svojih vojakov iz Iraka, se bo najverjetneje ta problem v prihodnje le še poglobljajal.

Al Džafari ne bo več premier

Približevanje državljski vojni povzroča čedalje večjo zmedo tudi v iraški notranji politiki, ki je zaradi etnične raznolikosti že tako ali tako pod velikimi pritiski. Z največjimi težavami se nedvomno

Džavad al Maliki

sooča dosednji iraški premier Ibrahim al Džafari, ki je želel po zmagi na parlamentarnih volitvah decembra lani ostati na položaju, kar pa so mu odsvetovali tako v opoziciji kot v lastni stranki. Njegov strankarski kolega in iraški podpredsednik Adil Abdul Mahdi je tako nedavno zatrdil, da je »že zdavnaj izgubil zaupanje tako sunitov kot Kurdov, zato bi morali sestavljanje nove vlade prepustiti drugemu kandidatu«. Džafari se je temu dolgo upiral, konec prejšnjega tedna pa je le popustil in odstopil od kandidature za premierja. Novi kandidat vladajočega šiitskega zavezništva Združene iraške zveze, za iraškega premierja je tako postal Džavad al Maliki. Slednji je že obljubil, da si bo prizadeval za oblikovanje vlade narodne enotnosti, ki se bo morala resno soočiti s terorizmom, korupcijo in na neki način čedalje bolj grozečo državljsko vojno med šiiti in suniti. ■

Po Iraku še Iran?

Ameriški časnik Washington Post je te dni razkril novico, naj bi bila ameriška administracija že pred napadom na Irak nameravala napasti Iran. Novico je razkril nekdanji visoki predstavnik ameriške obveščevalne službe CIA William Arkin, načrtovana invazija pa naj bi vključevala tako raketne napade kot tudi kopenske in pomorske operacije. Nedavno razkritje pa diplomatskih krogov ni presenetilo, saj se je v njih že dalj časa šušljalo o napadu na Iran. A moramo vzeti v zakup, da je bilo pred tremi leti stanje popolnoma drugačno kot danes. Seveda je Iran že takrat zagovarjal svojo pravico do razvijanja jedrske energije, na oblasti pa so bili skrajni islamski politiki, vendar je do velikih sprememb prišlo šele lani, ko je predsedniški položaj v tej državi prevzel skrajno konservativni politik Mahmud Ahmadinežad. Slednji kar naprej zbujajo pozornost in zaskrbljenost demokratičnih držav s svojimi sovražnimi govori, naperjenimi predvsem proti ZDA in Izraelu. Vprašanje, kako rešiti iransko krizo, ostaja torej odprto. Temu je bil namenjen tudi nedavni vrh v Moskvi, ki so se ga udeležili predstavniki vseh petih stalnih držav članic varnostnega sveta Združenih narodov in Nemčije, vendar pa niti tokrat ni prišlo do konkretnih sklepov in so vse možnosti še naprej odprte. Za največji zagovornici iranskega razvijanja jedrskega programa še naprej veljata Rusija ter Kitajska, vsakršni diplomatski pogovori z iranskimi predstavniki pa so čedalje manj produktivni. A kljub temu je verjetnost napada na Iran pod vodstvom ameriških sil ta čas le malo verjetna. Poseg v Irak se je namreč izkazal za vse prej kot uspešnega in ZDA si verjetno ne bi upale ponoviti iraškega scenarija. Uradni Washington je do sedaj že zanikal, da namerava napasti iranske cilje. Ne smemo pa pozabiti na izjavo francoskega predsednika Jacquesa Chiraca, ki je Iranu povsem odkrito zagrozil z jedrskim napadom, če bi Iranci napadli francoske cilje. Ena izmed možnosti, kako bi oslabili zdajšnji skrajni iranski režim, je tudi podpiranje iranske opozicije, ki je še najmočnejša v velikih mestih in še zdaleč ni tako zdesetkana, kot je videti na prvi pogled. Če bi namreč demokratične države izdatneje podpirale nasprotnike skrajnega režima (tako politično kot finančno), bi lahko sčasoma Iranci sami vzpostavili bolj demokratičen režim.

Iranski predsednik Ahmadinežad

V Iraku si želi sodelovati čedalje manj ameriških vojakov.

Beloglavi orel

Prvič po več kot 50 letih je par beloglavih orlov na otoku Santa Cruz ob kalifornijski obali zvalil mladiča. Znanstveniki pravijo, da je to prvo uspešno parjenje po štiriletnih prizadevanjih, da beloglavega orla vrnejo na ta južnokalifornijski otok. Sicer pa so imeli več razlogov za praznovanje, saj so na otoku odkrili še drugo gnezdo, v katerem so od konca marca opazili orlovo samico, ki najbrž vali jajce. Beloglavi orel je včasih preletaval otoke kalifornijske obale, vendar je v 60. letih minulega stoletja izgubil zaradi onesnaženja z nevarnim pesticidom DDT. Pesticid, ki je zdaj prepovedan, je namreč uničeval jajčno lupino.

Naftne zaloge Evropska unija je okrepila naftne zaloge za krizne razmere. Po vnovičnem opozorilu s strani evropske komisije so Belgija, Grčija in Ciper dopolnili svoje zaloge in tako imajo sedaj

vse države članice EU zaloge za 90 dni, kot predvideva zakonodaja. Zaloge bodo v primeru morebitne krize na naftnem trgu izjemno pomembne za energetska varnost EU. To naj bi bilo še toliko po-

membnejše spričo zdajšnjih rekordnih cen nafte na svetovnih trgih, pri tem pa zagovarjajo zmanjšanje porabe in rabo obnovljivih virov energije. Brent nafte, to je 159-litrski sod, je namreč prvič presegel mejo 70 dolarjev. Rekordna cena nafte, 70,85 dolarja za sod, je bila dosežena avgusta lani.

Tišina v Aberdarjevi V Beogradu je izšla knjiga Tišina v Aberdarjevi, v kateri njen avtor Zoran Janić s pomočjo listin in pričevanj dokazuje, da je zdaj že pokojni Slobodan Milošević med vojaškim posegom zveze NATO proti ZRJ leta 1999 namerno žrtvoval 16 delavcev srbske televizije. V Beogradu so 23. aprila zaznamovali šesto obletnico bombardiranja

poslopja RTV Srbija v Aberdarjevi ulici, po kateri je dobila ime Janičeva knjiga. Takrat je življenje izgubilo 16 delavcev državne televizije, njen direktor Dragoljub Milanović pa je bil kot neposredno odgovorna oseba za njihovo smrt pravno močno obsojen na deset let zapor. Janić je izpostavil, da listine in zanesljiva prič-

vanja nedvoumno potrjujejo, da je poveljstvo zveze NATO pravočasno obvestilo takratnega predsednika Slobodana Miloševića, da bo poslopje RTV Srbija bombardirano. Za to bombardiranje so poleg Miloševića in direktorja Milanovića vnaprej vedeli tudi drugi vodilni ljudje državne televizije. Slednji naj bi se bili ponoči kritičnega dne skrivali v bližini poslopja RTV Srbija in takoj po končanem bombardiranju prišli na kraj tragedije ter poskrbeli za posnetek, ki naj bi po Miloševićevem prepričanju zagotovil odločilno prednost Beograda v propagandni vojni proti zahodnemu zavezništvu.

Vzpon Azije Vzpon azijskih držav spreminja svetovno gospodarstvo in sili razvite države k izboljšanju lastnih sposobnosti, če

ne želijo nazadovati. Konkurenčne prednosti Azije so razlog za podvojitve njenega deleža v svetovnem izvozu s 16 odstotkov na skoraj 30 odstotkov od leta 1980

TUJI TISK

The Independent

Milijon besed

V angleškem jeziku se bo po trditvah nekaterih lingvistov kmalu pojavila milijonta beseda. Lingvistična svetovalna družba Global Language Monitor (GLM) iz San Diego trdi, da je bilo 21. marca letos, na dan pomladnega enako-

nočja, v angleščini okoli 988.968 besed. Ob sedanjem tempu razvoja jezika se bo milijonta beseda pojavila še letošnje poletje. Toda odkod taki podatki? Vse se je začelo z leksikonom, sestavljenim na podlagi velikih slovarjev, ki vsebujejo zgodovinsko jedro jezika. Potem je družba razvila lastni algoritem, ki se imenuje indikator količinske napovedi, s katerim se meri število besed, ki se uporabljajo v tiskanih in elektronskih medijih, na radiu in televiziji. Mogoče je izračunati koeficient rasti števila besed zaradi pojavljanja novih besed pa tudi prevzemanja besed iz drugih jezikov. Največ govorcev ima kitajščina – za eno milijardo ljudi je to materni jezik, medtem ko je angleščina materni jezik petsto milijonom ljudi.

The Times

Še ena tožba

Ruski umetnostni zgodovinar je obtožil avtorja knjige Da Vincijeva šifra Dana Browna plagiatstva samo štiri dni po tem, ko je britansko sodišče ovrglo že drugo takšno tožbo. Mihael Anikin, strokovnjak za umetnine Leonarda da Vinci-

ja z oddelka za zahodnoevropske umetnosti v Ermitažu v Sankt Peterburgu, je dejal, da je pripravljen obtoženemu dati mesec dni časa, da se opraviči in mu plača polovico dohodkov, ki jih je zaslužil s knjigo. V nasprotnem primeru bo Mihael Anikin vložil proti njemu tožbo na sodiščih v ZDA in v Rusiji ter zahteval zase ves zaslužek od prodaje te knjige. »Ko sem bral knjigo, sem bil pretresen nad njeno slabo kvaliteto in nad tem, da so bile v njej uporabljene moje ideje,« pravi Anikin. »Poleg tega knjiga vsebuje same laži o Cerktvi, kar mi je povzročilo moralno škodo,« je še dejal. Anikin je leta 2000 napisal knjigo z naslovom Leonarda da Vinci ali bogoslovje v barvah, v kateri trdi, da je Mona Liza alegorija Krščanske cerkve.

in za posledično izgubo skoraj milijona delovnih mest v delovno intenzivnih panogah ter 250.000 delovnih mest v storitvenih dejavnostih po Evropi, na Japonskem in v Ameriki v preteklem letu. Dramatičen vstop Indije in Kitajske v svetovno gospodarstvo pa naj bi bil tudi razlog za podvojitve cen nafte, saj Azija porabi četrtno svetovne nafte.

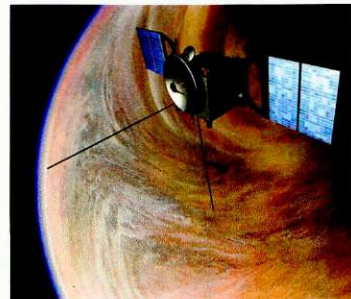
Iznakažen Ruskega tajkuna Mihaila Hodorkovskega, ki prestaja zaporno kazen, so morali zaradi

poškodbe na obrazu odpeljati v bolnišnico. Hodorkovskega naj bi bil ponoči neki zapornik z nožem porezal po obrazu. Uprava zaporov pa je dogodek opisala nekoliko drugače; prepričani so, da je

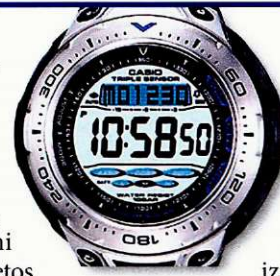
kom naj bi se bil za Hodorkovskega končal z nekaj praskami po nosu. Nekoč najbogatejši Rus je bil na sodnem procesu maja lani zaradi davčne utaje in prevare obsojen na osemletno zaporno kazen.

Venerin južni pol Znanstveniki Evropske vesoljske agencije (ESA) so objavili prve fotografije južnega pola Venere, ki so jih prejeli iz evropske vesoljske sonde Venus Express. Posnetki prikazujejo bledorumen oblak v obliki vrtnčaste spirale, ki od blizu spominja na meglice okoli bolj raziskanega severnega pola. Fotografije so bile posnete z razdalje 200 tisoč kilometrov. To so prvi posnetki južnega pola, ki je obrnjen stran od Zemlje, v prihodnjih mesecih pa nameravajo izdelati tudi podrobnejše posnetke planeta. Venerino ozračje je 90-krat gostejše od Zemljinega, planet obdajajo oblaki žveplene kisline, v višjih plasteh ozračja nenehno pihajo orkanski vetrovi, ozračje je skoraj v celoti sestavljeno iz oglji-

kovega dioksida, temperatura na površju planeta pa je okoli 464 stopinj Celzija.

Dogodek tisočletja Vsi, ki imajo ure v digitalni obliki, čaka 4. maja letos poseben dogodek. Poznavalci pravijo, da gre za pravo znamenitost, ki se ne more primeriti

nikoli več. Vsi, ki bodo 4. maja 2006 ob eni uri, dveh minutah in treh sekundah pogledali na uro, bodo opazili naslednji izpis datuma in časa: 01:02:03 04/05/06. Vse številke bodo torej zaporedne in posebna paša za oči.

Peskovnik

Milijoni prebivalcev Pekinga so presenečeni ugotovili, da je mesto ponoči prekrila tanka plast pušavskega peska. Pojav jih je znova spomnil, da se puščava čedalje bolj približuje kitajski prestolnici. Kitajska ima 2,6 milijona kvadratnih kilometrov puščave, pekinška organizacija za varovanje okolja pa je že posvarila, da bi lahko bil omenjeni peščeni vihar, najhujši letos, škodljiv ljudem, še posebej dihalnemu sistemu. Vihar je s kitajsko-mongolske meje Peking začel ogrožati v nedeljo zvečer.

Vir: STA

TUJI TISK

Le Monde

Pod vprašajem

Dejstva, ki so povezana z vedenjem materialnih teles, lahko danes hitro pojasnimo, vendar vsi fiziki pri tem priznavajo, da ta razlaga ne potrebuje pojma materija, katerega smisel ostaja še danes neulovljiv. Treba se je začeti ukvar-

jati z vprašanjem, kaj pravzaprav je materialna narava, katere produkt je človek. Je morda pridevnik materialna samo prazna beseda? Znanosti govorijo o tem, da so vse stvari sestavljene iz molekul, atomov, elektronov, skratka delcev, ki so podrejeni zakonu kvantne fizike. Toda interpretacija kvantne fizike kot znanosti se sooča z velikimi težavami. Morda prav zato sodobni fiziki ne zagovarjajo več trdnega ontološkega materializma, ampak ublaženega, ki pušča vsa velika metafizična vprašanja odprta. V metodološkem materializmu v principu ni nič takšnega več, kar ne bi moglo biti vseh sodobnim spiritualistom, ki se jim zdi ta koncept zelo koristen za razvoj katere koli znanstvene discipline.

Le Temps

Po smrti

V sklepnem delu svoje knjige Kaj ostaja od raja? francoski zgodovinar Jean Delumeau piše, da je za našo dobo značilen vakuum v predstavah o onostranstvu. Celu verujoči si ne morejo predstavljati, čemu bo podobno življenje po

smrti. Največ, kar upajo, je vnovično srečanje z umrlimi sorodniki. Rajski vrtovi, zbori angelov in nebeški Jeruzalem so, kot kaže, preteklost. Znanstvena revolucija in sodobno življenje so izpraznili nebesa in jim vzeli njihovo svetost. Raj, vice in nebesa so se spremenili v bolj abstraktne in ali poetične pojme. Krščanske cerkve skoraj ne govorijo o življenju v onostranstvu. Nebesa so najbolj demitologizirali protestanti. Anketa revije Reader's Digest je pokazala, da 65 odstotkov Švicarjev verjame v življenje po smrti in da vanj verjame tudi polovica tistih, ki se deklarirajo za neverne. Nebesa torej kljub temu zbuja upanje, toda različice posmrtnega obstoja postajajo danes tema vsakovrstnih špekulacij.

INTERVJU

Dr. Marko Kambič

Moralno etična komponenta bi morala biti bolj poudarjena

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Marko Kambič je rojen leta 1963 v Ljubljani, kjer je končal študij prava. Po krajšem stažu v Arhivu Republike Slovenije se je leta 1989 zaposlil na katedri za pravno zgodovino in rimsko pravo ljubljanske pravne fakultete. Izobraževal se je tudi v tujini, sodeloval je pri več raziskavah in je avtor številnih znanstvenih člankov. Njegov zadnji, mednarodno odmevni projekt je sodelovanje pri izdaji dvojezične monografije o Ljubljanskem kazenskem sodnem redu iz leta 1514 z naslovom »Malefične svobosčine Ljubljančanov – 1514 – Deren von Laibach Malefitzfreyhaittn«. Redno sodeluje v pedagoškem procesu na matični fakulteti in na pravni fakulteti v Mariboru. V letošnjem letu je predaval tudi na Socialni akademiji (modul Pravo in pravni sistem) in na Akademiji Jožeta Pučnika (Pravo kot civilizacijski dejavnik). Od leta 2003 je kot predstavnik Univerze v Ljubljani član vladne komisije za ugovor vesti vojaški dolžnosti.

Na spletni strani pravne fakultete je navedeno, da predavate rimsko pravo. Kakšen pomen ima rimsko pravo za slovenski pravni sistem?

Rimsko pravo danes sicer dojemamo kot pravnozgodovinsko kategorijo, vendar je, širše gledano, še vedno tiho navzoče v modernih pravnih sistemih. To pravo, ki je v antiki nastajalo dobrih tisoč let in ga je v prvi polovici šestega stoletja kodificiral bizantinski cesar Justinijan, je namreč začelo znova oživljati na tleh srednjeveške Evrope od konca 12. stoletja naprej. Njegova izjemna kvaliteta in praktična uporabnost sta mu poleg nekaterih drugih ugodnih dejavnikov zagotavljala nesporno veljavo poleg lokalnega, praviloma manj kakovostnega prava. Rimsko pravo je postalo del občega, to je splošno veljavnega prava krščanske Evrope. Študij in pouk rimskega prava na univerzah po Evropi ter praktično delovanje šolanih juristov so počasi gradili temelje skupne evropske pravne kulture, obče pravo pa je postalo prvo resnično skupno evropsko pravo. To je omogočala enotna pravniška izobrazba, ki je temeljila na

skupnem pravnem viru – Justinijanovi kodifikaciji, istem strokovnem jeziku – latinščini ter enotnem vrednostnem sistemu. Občepravna znanost je občutno pospešila racionalizacijo in profesionalizacijo pravnega življenja in hkrati poskrbela, da je kontinentalna Evropa zgodaj užila sadove abstraktnega pravnega sistema. S tem pa je posredno pripomogla tudi k nastanku moderne države z učinkovitejšo upravo in pravosodjem. Rimsko pravo je torej eden od temeljev Evrope kot kulturno-civilizacijskega fenomena. To je še posebej pomembno danes, ko se Evropa združuje. Zato išče in poudarja tisto, kar ji je skupno. S tega vidika pa poznavanje rimskega prava ni samo pogoj za razumevanje današnjega domačega prava, ampak tudi most do boljšega poznavanja evropskega prava. Kot pedagog moram opozoriti tudi na izjemen pomen, ki ga ima rimsko pravo v procesu izobraževanja mladih pravnikov. Pri predmetu rimsko pravo se študenti prvič srečajo z izdelanim pravnim sistemom in njegovo dogmatiko, ob študiju rimskih pravnih virov pa si med drugim ostrijo sposobnost pravniškega razmišljanja in preciznega izražanja.

Na katerih področjih se vpliv rimskega prava najbolj kaže?

Rimsko pravo je kot temeljni vir občega prava neizbrisno zaznamovalo pravni razvoj na mnogih pravnih področjih. Njegov vpliv še danes prevladuje v zasebnem in procesnem pravu, zaznamo ga lahko tudi v sferi javnega prava. Najbolj očiten pa je rimskopravni pečat na področju obligacij. Čeprav so velike kodifikacije civilnega prava, ki so po Evropi nastajale predvsem v 18. in 19. stoletju, sklenile obdobje neposredne uporabe rimskega prava, so vendarle v veliki meri v svoja določila prevzele rimsko pravo. Današnje, moderne kodifikacije pa so duhovne naslednice teh uzakonitev. Vedno znova se nasmehnem, ko mi ob branju določenih členov slovenskega obligacijskega zakonika v ušesih skoraj do-

besedno odzvanjajo sentence rimskih klasičnih juristov.

Slovenski pravni sistem temelji tudi na drugih pravnih tradicijah. Katerih?

Na naš pravni sistem so vplivale tudi druge pravne tradicije tako kot na večino ostalih sistemov. Pri presojanju tega vprašanja pa je potrebna dokajšnja mera previdnosti. Še v prejšnjem stoletju so poskušali pravo na naših tleh presojati predvsem po shemi germansko – slovansko – romansko. V strokovni javnosti je danes takšno pojmovanje že preseženo. Šlo je za ideje zgodovinsko pravne šole, ki se je oblikovala v obdobju, ko so nastajale nacionalne države. To je bil čas romantike in vsaka nacija je poudarjala svojo veličino tudi tako, da je iskala tipične zgodovinske značilnosti »svojega« prava. Niso pa se zavedali, da so s tem projicirali v preteklost takratne predstave. Šlo je za anahronizem, saj delitev po nacionalnem ključu za srednji vek pa tudi za del novega veka ne prihaja v poštev. Poleg tega moramo pravo razumeti kot rezultat specifičnih okoliščin in medsebojnega učinkovanja številnih vplivov in ne kot izraz nacionalne identitete. Omenjene ideje zgodovinsko pravne šole so povzročile stališče, da ljudstvo, ki ni imelo svoje države, ni moglo imeti svojega prava, kar je popolnoma zgrešeno. Naj ob tem samo bežno omenim, da je zgodovina danes močnih nacij praviloma zelo kruta, polna bitk in osvajalnih vojn, njihovi veliki možje, ki jih slavijo kot imenitne zgodovinske osebnosti, od katerih so nekateri postali kar nacionalne ikone, pa bi po današnjih merilih gotovo pristali v Haagu. Naj za primer navedem le Cezarja in Napoleona. Z naukom historične šole je povezan, ponekod žal tudi še danes ukoreninjen mit, da smo bili Slovenci narod hlapcev. Ker nismo imeli svoje države, naj ne bi imeli svojega prava, v pravnem razvoju naj bi tako vedno bili zamudniki, ki so bili prisiljeni samo posnemati tuje vzore. Zgodovinska dejstva kažejo drugačno ►

► sliko. Glede razvoja prava smo popolnoma primerljivi s sosednjimi deželami in širšim evropskim prostorom. Kogar to vprašanje podrobneje zanima, naj si prebere poučno knjigo našega žal že pokojnega akademika Sergija Vilfana, Zgodovinska pravotvornost in Slovenci. Kar sem povedal o Slovencih, bi želel podkrepiti še s primerom, ki smo mu pred kratkim posvetili samostojno monografijo. Ljubljanskim meščanom je bil že leta 1514 med prvimi v osrednji Evropi podeljen poseben privilegij, po katerem so smeli samostojno izvrševati pravico krvnega sodstva, to je pravico sojenja in izvrševanja obsodb v težkih kazenskih zadevah. Omenjeni privilegij predstavlja eno najzgodnejših samostojnih zakonitev kazenskega prava v Evropi, zaradi česar je vzbudil zanimanje tudi v tujini.

Nesporno je, da je ustava najvišji pravni akt v državi. V petnajstih letih, odkar je bila sprejeta, je doživela kar nekaj sprememb. Kaj to pomeni za državo?

Zavedati se moramo, da je naša ustava mlada. Bila je dobro zasnovana, praksa pa je pokazala potrebo po spremembah oziroma dopolnitvah. Lahko bi se pogovarjali o tem, ali so bile vse res potrebne, ali so bile dovolj domišljene in ali ne bi bilo nujno spremeniti še česa. Določene spremembe so bile v luči vključevanja v Evropsko unijo neizbežne. Sam sem prepričan, da bi morali v ustavo posegati čim manj, samo toliko, kolikor je res nujno – quod necessarium, sed minima. Na znanstveni konferenci, ki jo je ob svojem dnevu organizirala pravna fakulteta v prvi polovici letošnjega aprila, smo govorili o pra-

vu in reformah. Tudi tu smo slišali že staro misel, da je treba ustavo spreminjati s tresočo se roko. Seveda pa to ne pomeni, da moramo zapasti v drugo skrajnost in trditi, da je vsaka sprememba že sama po sebi slaba. Glede spreminjanja ustave je bilo na omenjeni konferenci rečeno tudi, da spremembe uvaja politika, ki premalo upošteva stroko. Ob tem pa ostaja odprto vprašanje, kaj je neodvisna stroka oziroma kdo je neodvisen strokovnjak. Žal moram ugotoviti, da marsikdaj politika vstopa v stroko skozi velika vrata prav prek tako imenovanih neodvisnih strokovnjakov.

Ena od sprememb – sprejeta je bila leta 2000 – se je nanašala na volilne sisteme, saj je od tedaj naprej v ustavi zapisan proporcionalni volilni sistem, kar pa je bilo v nasprotju z odločitvijo na referendumu. Ali je takšna rešitev, etično gledano, sploh sprejemljiva?

Vprašanje volilnega sistema je politično izredno občutljivo. Praviloma se tu vsaka stranka odloča glede na možnosti za uspeh, ki ji jih ponuja konkreten model. Kar smo doživeli v zvezi z referendumom o volilnih sistemih, je tipičen primer, kako je večina v državnem zboru legalistično obšla voljo ljudstva in tudi odločbo ustavnega sodišča. Zadeva je bila izpeljana legalno, vprašanje pa je, ali je bila rešitev tudi legitimna. O tem so mnenja različna.

V povezavi z vladnimi gospodarskimi reformami se pogosto govori o odpravi socialne države. Ali drži, da bi zagotavljanje pravne države dejansko rešilo problem socialne države?

Ker gre po mojem mnenju pri gospodarskih reformah poleg vprašanja rodnosti za najvital-

nejši problem Slovencev, mi, prosim, dovolite nekaj več besed. Tudi tu bi za izhodišče vzeli ustavo. V njenem drugem členu piše: »Slovenija je pravna in socialna država.« Se pravi, da gre za dva samostojna elementa, ki pa sta med seboj povezana. Z vidika vrednostne konotacije pravne države bi lahko na teoretični ravni zato pritrdilno odgovoril na vaše vprašanje. V praksi pa je zadeva dosti bolj kompleksna in problematična. Dobra socialna država je lahko samo gospodarsko uspešna država. Gre za dva pola v izraziti soodvisnosti. Če preveč poudarimo enega, opeša drugi. Pomembno je, da se med njima najde ravnotežje. V dani situaciji bo verjetno treba težišče premakniti bolj v smeri gospodarske učinkovitosti, da bi ga pozneje lahko zopet uravnotežili. Pretirane zahteve socialne države so lahko v sodobnem, globaliziranem svetu celo kontraproduktivne. Če recimo podjetniku ne ustreza ureditev, ki jo predpiše normodajalec z namenom pospeševanja socialne države, proizvodnjo enostavno preseli drugam, zaposleni pa izgubijo delo. Pri nas so bili ljudje v prejšnjem sistemu navajeni na zavidljivo stopnjo socialne varnosti. Formalno brezposelnosti skorajda ni bilo, zagotavljeni so bili solidni dohodki iz naslova socialne varnosti, kvalitetno zdravstveno varstvo je bilo praktično zastoj. Vprašati pa se moramo, kakšna je bila cena. Prišlo je do gospodarskega propada. Gotovo se še spomnite zadolževanja in visoke inflacije. Več smo porabili kot ustvarili in posledice takšne »socialne države« nas spremljajo še danes. Problem socialnih reform vidim predvsem v tem, da smo še vedno navajeni na staro. V pridobljene pravice in pričakovanja ljudi je težko korenito posegati. Razmere so se temeljito spremenile, v naših glavah pa do spremembe povečini še ni prišlo oziroma do nje prihaja le počasi. Do govorice o odpravi socialne države sem kritičen. V mnogih primerih gre za navadno floskulo. Prav je, da se tisti, ki se počutijo ogroženi, borijo za svoje pravice, vendar menim, da v tem boju prihaja tudi do hudih zlorab. Ne morem se otresti občutka, da so določeni sindikati marsikdaj samo orodje v rokah sedanje opozicije, s katerim poskušajo slabiti položaj vlade. Zgrešeno in nepošteno je razmišljanje nekaterih politikov, ki gre v smeri, če reforme uspejo, bo vlada dobila še en mandat, tega pa ne smemo dopustiti, zato jim bomo nasprotovali. Vsem mora biti jasno, da so reforme nujne in da z njimi lovimo zadnji vlak. Brez reform dejansko nimamo nobene perspektive. Če bomo odlašali, bodo hočeš nočeš bistveno bolj neprijetne in travmatične. Sedaj jih je mogoče izvesti še dokaj neboleče, brez velikih pretresov. Veseli me širok politični konsenz. Sodelovanje različnih političnih opcij v projektu bo, upam, tudi zmanjšalo bojazen, da bi reforme najbolj prizadele že tako socialno ogrožene sloje. Pohvalil bi odločnost in pogum vlade, da je začela z reformo, čeprav neka-

Sam sem prepričan, da bi morali v ustavo posegati čim manj, samo toliko, kolikor je res nujno.

teri ukrepi niso priljubljeni in ji lahko znižajo podporo. Upam pa, da bo vlada ob čim širšem konsenzu program tudi v resnici udejanjila in ob tem ohranila pretanjen čut za pravičnost ter posluš za socialno najšibkejšo sloje.

Kakšno je sicer razmerje med etiko in pravom?

S tem vprašanjem ste odprli pomembno temo, s katero so se ukvarjali že mnogi misleci. O njej bi lahko dolgo debatirala, a tokrat si bova pogledala le nekaj izhodišč. Vprašanje se mi zdi posebej aktualno danes, ko se moralno etična komponenta prava nekako izgublja. Pravo je vse prevečkrat zgolj orodje za doseg osebni koristi, dobička in položajev v družbi, sredstvo za nadvlado in podobno. Ste se kdaj vprašali, zakaj kroži toliko krutih šal na račun ameriških odvetnikov, zakaj pravosodje kot eden od stebrov oblasti med Slovenci ne uživa zaupanja? Na etični komponenti prava so gradili že rimski klasični juristi. Eden od njih je pravo definirali kot večino dobrega in pravičnega – ius est ars boni et aequi. Seveda je vprašanje, kaj je dobro in kaj pravično. V pomoč so nam lahko besede rimskega jurista Ulpijana: »Pravičnost je dosledna in trajna volja priznati vsakomur njegovo pravico.« Tisti, ki udejanja pravo, si mora torej nenehno prizadevati, da se bo idealu pravičnosti čim bolj približal, doseči pa ga je v absolutnem smislu v mnogih primerih skoraj nemogoče. Moralno etična komponenta bi morala biti danes bolj poudarjena. Kot je rekel znani pravni filozof Jellinek, pravo naj bi bilo (vsaj) minimum morale. Kadar ga prevladujoča morala vrednoti pozitivno, je tudi najbolj učinkovita. Vendar se tudi prevladujoča morala spreminja, pa še enotna ni povsod. Kaj je bila pravična kazen pred štiristo leti in kaj je danes? Kaj je pravična kazen v pravni državi in kaj v državi, ki temelji na šeriatskem pravu? Koliko naj znaša pravična odškodnina? Je pravično, da so sodišča v ločitvenih postopkih otroke dodeljevala večinoma materam? Ali naj odvetnik stori vse, kar je v njegovi moči, da bi rešil zaslužene kazni preprodajalca mamil? Pravniki se vedno znova srečujemo z etičnimi dilemami: splav, evtanazija, in vitro oplojevanje samskih žensk, genetski inženiring in še bi lahko naštevali. Odgovore si moramo poiskati sami, nesoglasja pa reševati v strpnem dialogu.

Če se prav spominjam, so v minulih letih s strani civilne družbe letele ostre kritike tudi na šolski sistem, češ da je preveč pokrit z raznimi normativi in da mora vsak učitelj poznati celo vrsto zakonov, če hoče sploh normalno delati.

Sam se na univerzi s tem problemom ne srečujem, je pa gotovo žgoč v osnovnih in morda še bolj v srednjih šolah. Vsako delovno področje mora biti normirano, tudi šolstvo. Prav je, da zaposleni dobro poznajo zakonodajo. Paziti pa je treba, da se normiranje preveč ne razbohoti. Pravo naj bi urejalo samo tisto in toliko, kar in kolikor je nujno potrebno. Če

Vsem mora biti jasno, da so reforme nujne in da z njimi lovimo zadnji vlak. Brez reform ni perspektive.

situacija zahteva izdatno in podrobno normiranje oziroma če je ureditev določenega področja za laika prezapletena, je treba zaposliti strokovnjaka. Ne smemo namreč pozabiti, da je temeljno poslanstvo učiteljev poučevanje in vzgoja. Čezmerna birokratizacija in administracija jim jemljeta prepotreben čas in energijo, včasih pa tudi voljo za kvalitetno delo. Družinska prijateljica, ki poučuje na srednji šoli, mi je med drugim potožila, da se je težišče preneslo z vsebinskih na proceduralna vprašanja, ki so pogosto za pedagoški kader pretrd oreh. Postopek udejanjanja prava je sicer izjemno pomemben. Nihče ne dvomi o tem, da je treba procesna pravila do potankosti spoštovati. Nerealno pa je pričakovati, da bo učitelj kos prekaljenemu odvetniku učenčevih staršev. Obstoječe stanje gotovo terja tehten premislek in modre ukrepe.

Je procedura ponagajala tudi v primeru Plut?

Zadeve ne poznam podrobno, zato je ne želim komentirati. Informacije, ki jih imam, pa kažejo, da predpisi tu niso jedro problema. Videti je, da je bil posredi človeški faktor. Ob tem naj na splošno povem, da je naša zakonodaja večinoma dobra, le dosledno, strokovno in pošteno jo je treba izvrševati. Tu pa se žal marsikdaj krepko zatakne. Naj mi bo dopuščena za koga gotovo heretična misel, da včasih tudi pretirano poudarjanje človekovih pravic onemogoča učinkovito uveljavljanje prava. Zavedati se moramo, da ima vsaka pravica svoj korelat v dolžnosti in da so pravice posameznika na neki način omejene s pravicami drugih ljudi.

Kako gledate na tiskovne tožbe? Že nekaj časa slovensko javnost razburja primer, ko je Direkt objavil zapisnike obdukcije treh žrtve divjanja pred diskoteko Lipa.

Del rumenega tiska je čedalje bolj agresiven

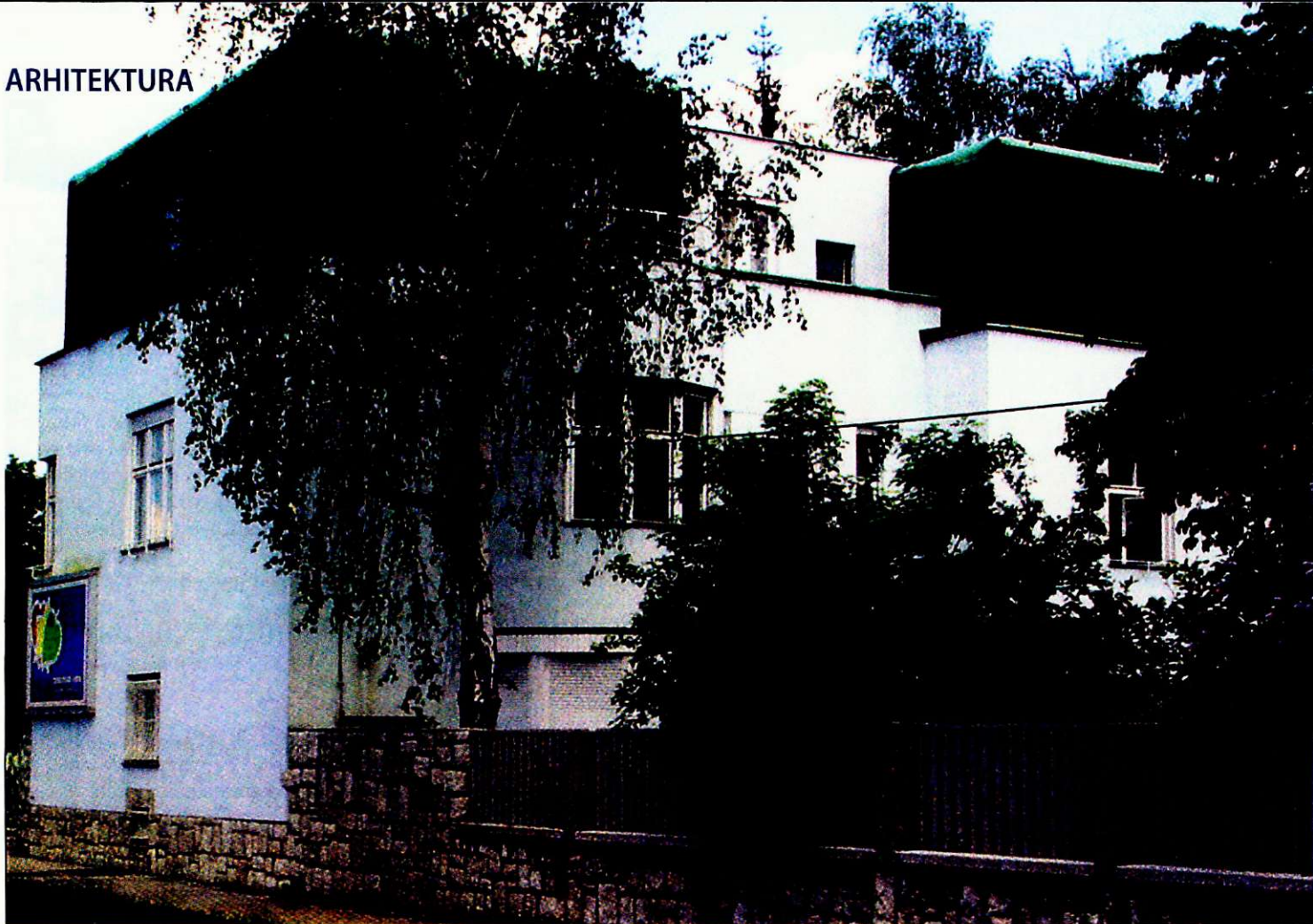
in nizkoten. Napaja ga nebrzdana sla po dobičku, obstajajo pa tudi indici, da ga obvladujejo določeni »botri« iz ozadja, ki ga uporabljajo kot orožje za politične in najrazličnejše druge obračune. Skrivajo se za vrednote, kot so svoboda govora, pravica javnosti do obveščenosti in podobno, hkrati pa pozabljajo na svoje dolžnosti in brezobzirno teptajo pravice drugih. Lahko bi moralizirali o profesionalni etiki in splošni človeški kulturi urednikov in novinarjev, vprašali bi se lahko tudi kaj o kupcih in bralcih tovrstnih publikacij. Kot pravnik to prepuščam psihologom in »strokovnjakom za medije«. Žal mi je le, da znajo biti nekateri med njimi v določenih primerih zelo glasni, v drugih pa so tiho. Izkušnje iz držav, kjer je rumeni tisk že dolgo zasidran pa kažejo, da so precej

učinkovito zdravilo za »rumene razgrete glave« visoke kazni oziroma odškodnine.

Med problemi pravosodja so tudi sodni zaostanki, zaradi katerih je evropsko sodišče za človekove pravice kar nekajkrat »kaznovalo« Slovenijo.

Glede tega problema v Evropi nismo osamljeni. Podobne težave imajo tudi mnoge druge države, a to seveda ne sme biti izgovor. Gre za enega temeljnih problemov našega pravnega sistema. Vprašamo se lahko, ali je pravica, ki pride pozno, sploh še pravica. Odgovoril bi – bolje pozno kot nikoli. Mislim, da so se ljudje nekako sprijaznili z dejstvom, da bo običajen sodni postopek trajal nekaj let, nedopustno pa je, da se postopki vlečejo nerazumno dolgo. Evropsko sodišče je tu dokaj jasno zarisalo časovne okvire. Država si pospešeno prizadeva, da bi z raznimi ukrepi skrajšala trajanje postopkov in odpravila ali vsaj zmanjšala sodne zaostanke, kar bo sicer trd oreh, vendar je cilj s pametno politiko realno dosegljiv. Ukrepi, povezan z reformo sistema sodniških plač, je bil gotovo sprejet z dobrim namenom in plemenitimi cilji, vprašanje pa je, ali je bil v danem trenutku tudi moder. Prav tako je treba računati na negativne učinke reform, ki povečujejo obseg sodniškega dela. Uvaja se tudi instanca, ki bo odločala o odškodninah v primeru, če postopek ni bil končan v razumnem roku. To naj bi Slovenijo rešilo večine tovrstnih tožb pred evropskim sodiščem, ostaja pa dejstvo, da bomo denar za odškodnine prispevali vsi davkoplačevalci. Glede tožb pred evropskim sodiščem za človekove pravice menim, da bi jih bilo verjetno manj, če bi bila država bolj fleksibilna v fazi poravnave. O težavah, povezanih z izvršbo, pa ne bi hotel izgubljati besed. **D**

(Celoten intervju je objavljen na spletni strani www.demokracija.si)

Vila Moskovič, danes sedež Pahorjeve SD.

Usode ljubljanskih stavb

V. M.

Arhitekt dr. Bogo Zupančič je po dveh vidnih knjigah, prvo je namenil zgodovini ljubljanskega Nebotičnika, drugo pa arhitektu Josipu Costaperarii, izdal knjigo *Usode ljubljanskih stavb in ljudi*.

V tej knjigi je Zupančič predstavil 24 ljubljanskih arhitektur. Z nekaj izjemami, tudi iz sedanjega časa, so nastale v obdobju med obema vojnoma in so zaradi dogodkov (druga svetovna vojna in revolucija) doživljale burno usodo, njihovi lastniki pa so v nekaj primerih končali zelo tragično: ali jih je okupator izselil in poslal v taborišče, še več lastnikom pa je nova revolucionarna oblast hiše zapolnila.

Vila Moskovič Naj od 24 različnih zgodb povzamemo eno med njimi, čeprav so vse zelo zanimive. Vila Moskovič je bila ena prvih v Ljubljani zgrajena v takrat modnem funkcionalističnem slogu – po načrtih arhitekta Josipa Costaperarie so jo zgradili leta 1932 –,

z zgraditvijo Tivolske ceste pa so se njen značaj in poteze celotnega območja korenito spremenili. V več kot sedemdesetletnem obdobju je razkošna vila na Levstikovi ulici 15 z majhnim bazenom (ki ga ni več) in velikim vrtom zamenjala več lastnikov. Z njo povezane zgodbe imajo meščanski glamur in so polne tragičnih usod.

V vili je v zadnjih letih sedež stranke SD (prej ZLSD). Pred tem je bilo v njej republiško ministrstvo za delo, vilo pa je dalj časa zasedal komunistični funkcionar Tone Fajfar, zato so jo imenovali Fajfarjeva. Marsikdo od (mlajših) meščanov sploh ne ve, kot ne ve za še zelo veliko stvari iz naše polpretekle zgodovine, da se je

nekoč imenovala vila Moskovič. Hiša je imela značilno povojno usodo mnogih ljubljanskih vil, ko so se zmagovalni revolucionarji nasilno vselili v prej nasilno izpraznjene najlepše ljubljanske stanovanjske hiše.

Arhitekt Josip Costaperaria Arhitekturne značilnosti zgradbe iz tridesetih let 20. stoletja so bile razgibana fasada, vogalna okna, pohodni terasi (teh ni več) in steber. Okoli salona na južni strani, ki se je nekoč odpiral na velik vrt z majhnim bazenom, so (bili) v obliki črke U razporejeni dnevni prostori v pritličju in spalni v nadstropju. Iz slednjih je bil mogoč umik na dve bočni terasi. Po vojni so ju pozidali in vilo ob nekdanji Tobačni ulici iz enonadstro-

Ustanovljeno god. 1888 Ustanovljeno god. 1888

Brata Moskovič Ljubljana

Telefon interurb. 515 Telefon interurb. 515

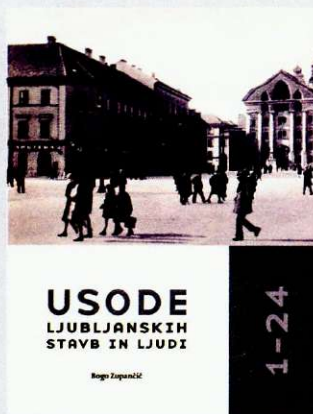
Veletrgovina usnja – Kože. Stalno skladišče **degrasa i ribljeg ulja (fištrana)** za fabrike kože i kožarne. — ВЕЛЕТРГОВИНА КОЖА. Стално складште деграса и риблиг иља (фиштрана) за фабрике кожа и кожарне.

Oglas veletrgovine z usnjem iz predvojnega Adresarja Ljubljane

Usode ljubljanskih stavb in ljudi

Dr. Bogo Zupančič je v knjigo (avtor jo je izdal v samozaložbi KUD Polaris) uvrstil naslednje ljubljanske arhitekture in njihove zgodbe: *Glamur in tragika vile Moskovič*, *Pozabljena zadruga Likovnik* (vrstne hiše z ateljeji v Podgori v Šentvidu), *Promocija arhitekture po nizozemsko* (nizozemska rezidenca ob Koseškem ribniku), *Fritz Reiner in Jelačinovi* (palača Jelačin na Emonski 8), *Žepno naselje na gozdnem robu* (dva niza vrstnih hiš na Ložarjevi ulici v Črnučah, zgrajenih leta 2002), *Tutankamon v ženskem krilu* (Bohinčeva lekarna), *Šolstvo vplivnejše od politike* (Trgovska akademija), *»Tobačna umetnikom!«* (kompleks stavb Tobačne tovarne), *Mini hišica z maxi srcem* (majhna hiša XXS na Kla-

dezni ulici v Krakovem), *Vila z(a) dušo* (vila Perhavec na Oražnovi ulici), *Načrt vile za Nebotičnik* (vila Lovšin), *Zenovski vrt za slikarja* (Gnamuševa hiša v Sneberjah), *Kronist predvojnne preobrazbe Ljubljane* (fotograf Peter Naglič), *Tajni bunker OF v generalovi rezidenci* (vila družine Vrhunec), *Modernizem in klavirski dialogi* (Tri hiše na Dvorčakovi), *Mariborčan v Ljubljani* (vrstne hiše na Mirju), *Spomin na vilo in brezo* (nekdanja vila Bahovec na Erjavčevi), *Stanovanja za elito na Igriški 3* (mali

nebotičnik), *Integralno na Realki* (Realka na Vegovi), *Kam je izginil Kraljev Sejalac* (poslovno in stanovanjsko poslopje hranilnega in posojilnega konzorcija na Gajevi, danes Štefanovi), *Odkrili in obnovili tapiserije slikarja Marija Preglja* (butik Koteks Tobus na Miklošičevi), *Hiše v soncu z dolgimi vrtovi* (vrstne hiše Vzajemne zavarovalnice na Dermotovi), *Pokalo je in kresala so se mnenja* (Vila Ebenspanger, danes sedež Društva slovenskih pisateljev), *Veliki toa-ster na Dunajski* (poslovni center Brinje).

pne spremenili v dvonadstropno. Udarec je doživela tudi s Tivolsko obvoznico, ki je speljana le nekaj metrov stran od nje in je pretrgala zvezo zahodnega dela mestnega središča s parkom Tivoli.

Načrte za vilo Moskovič in tudi za bližnje vile Pavlin, Keršič in Pirkmajer (v slednji se je dolga leta zadrževala borčevska organizacija; po denacionalizaciji pa je bila vrnjena družini Pirkmajer) ter blok Šahovnica je naredil arhitekt Josip Costaperaria. Vilo Moskovič je zgradila Stavbna družba, d. d., uporabno dovoljenje pa so lastniki dobili leta 1923, ko so se vanjo vselili.

Moses – Moskovič Kako je prišlo do stika med arhitektom in naročnikom? Oba sta prišla s Hrvaškega, Mosesi (Moskovič) iz Varaždina, Josip Costaperaria pa iz kraja Krapje pri Sisku. Nedvomno so se poznali tudi iz Devove stavbe na Jurčičevem trgu 2, kjer sta arhitekt in njegova žena, koncertna pevka Mira C. Dev, stanovala po prvi svetovni vojni, Moskoviči pa so v pritličju (kjer je danes trgovina Ars) imeli trgovino z usnjem.

Zdi se, da so bili prvi prebivalci vile pri nas samo na štiri desetletja dolgem obisku – rodili so se zunaj Ljubljane in tam tudi umrli. Brata Robert in Feliks Moskovič sta prišla k nam leta 1900, leta 1903 sta oprla trgovino in starojudovski priimek Moses spremenila v Moskovič. Deset let pozneje sta dobila avstrijsko državljanstvo in sprejeli

so ju v ljubljansko občinsko zvezo. Trgovino z imenom Brata Moskovič sta postopoma povečevala. Ko je leta 1927 umrl Robert, je ostal edini lastnik Feliks. Podjetje je bilo med največjimi trgovskimi družbami svoje vrste v Dravski banovini. Prodajali so vsakovrstno usnje na debelo in s strojenjem kož povezane izdelke. Usnje so dobavljali iz domačih tovarn in od drugod: iz Evrope, Amerike, Indije in Afrike. Vendar so leta sreče, cvetenja in miru hitro minila.

Izginili med vojno Moskovič naj bi bil leta 1940 razmišljal o umiku z družino v ZDA ali Švicco, da bi se tako izognil fašistični nevarnosti. Moskovičeva žena Klara se ni mogla odločiti za prodajo trgovine njihovim uslužbencem, zato so denar, ki so ga imeli, raje položili na račun neke švicarske banke. Med italijansko okupacijo Ljubljane so karabinjerji zaprli Moskovičevega sina, ker naj bi bil po stenah risal protifašistična gesla. Feliksa so skupaj s sinom in hčerjo izgnali v Italijo v »prosto« konfinacijo, kjer so morali na lastne stroške živeti v vasi Papoze pri Rovigu blizu Benetk in se vsak dan zglasiti pri vaških oblasteh. Ob kapitulaciji Italije so Nemci odpeljali v internacijo Klaro Moskovič in njeno mater Ivano Leitner, Feliksa in otroke pa so iz dokaj varnega okolja odpeljali v taborišče. Od vseh izgnanih članov družine se je iz taborišča vrnil le ženin brat.

Moskoviči so še vedno precejšnja skrivnost, saj naj bi jih bilo združenje švicarskih bank uvrstilo na seznam računov, na katerih po drugi svetovni vojni ni bilo več prometa. Judovska skupnost v Sloveniji sicer ni pravni naslednik Moskovičevega premoženja in vile Mosko-

vič, vendar v njej menijo, da bi bilo po zgledu nekaterih drugih držav etično in prav, če bi jim bila vila Moskovič dana v uporabo. Kot rečeno, v njej je sedež Pahorjeve stranke SD, pravne in moralne naslednice komunistov, ki so po vojni ropali premoženje Slovencev. ■

Dolenjska, prihajamo!

Novo mesto, nedelja, 28. maja, ob 15h.

600. oddaja PRO in 26. srečanje PRO.

Poslušalci, prijatelji,
ljudje dobre volje in
ljubitelji domače glasbe,
pridite še vi!

RADIO OGNJIŠČE

Mislec (detajl), 1932

Napotnikov Mislec

V. M.

Narodna galerija iz Ljubljane in Galerija Velenje sta pripravili razstavo *Ivan Napotnik (1888–1960): iz javnih in zasebni zbirki.*

O be galeriji sta ljubiteljem kiparske umetnosti in drugi zainteresirani javnosti predstavili skupno 133 njegovih izbranih del. Skoraj pol stoletja mineva od velike pregledne razstave del Ivana Napotnika, enega prvih akademsko šolanih slovenskih kiparjev (Narodna galerija, 1959). Mojstrov opus javnosti skoraj ni dostopen, saj galerije in muzeji njegova dela večinoma hranijo v depojih, Občina Šoštanj ima svojo obsežno zbirko uskladiščeno, precej del imajo v lasti zasebniki.

Rojevanje v lesu Mojster se je rodil v Zavodnju nad Šoštanjem v kmečki družini in za tisti čas zelo strpnim staršem;

oče ga je na priporočilo učitelja poslal v uk najprej v Celje, nato v Ljubljano, da je lahko razvijal svoj naravni dar – ljubezen do modeliranja, rezbarjenja in kiparjenja. Mladi Napotnik se je nato odpravil na Dunaj, kjer je bil leta 1908 kot eden od sedmih izbrancev (med 84 prijavljenimi) sprejet v kiparski oddelek Akademije upodablja-jočih umetnosti. Po uspešnem štiriletnem študiju je vpisal še kiparsko specialko. Njegovi profesorji (H. Bitterlich, E. Hellmer) so bili kiparji, ki so vidneje oblikovali podobo današnjega dunajskega Ringa.

Ivan Napotnik se je šolal v času, ko je bila na Dunaju še zelo živa secesija, izzvenevali pa

so historični slogi. Bil je sodobnik slovenskih impresionistov in modernistov. S slikarjem Rihardom Jakopičem in arhitektom Jožefom Plečnikom je bil leta 1922 izvoljen v umetniški svet tedanjega jugoslovanskega združenja likovnih umetnikov. Razstavljal je doma in v tujini. Leta 1918 se je vrnil v rodne Zavodnje; na domačiji je kmetoval s sestrama in zraven kiparil. Večinoma je obdeloval različne vrste lesa. Izpod njegovega dleta so se »rojevali«
ljubki otročiči, matere z otroki, plesalke, mitološki junaki, različne alegorične figure, ženski in moški akti ter portreti prijateljev, znancev in vidnih javnih osebnosti. Pri delu se ni oziral na modne likovne tokove časa,

Doprsni portret Milke Rihrtarič, 1923

temveč je vse življenje ostajal zvest notranjemu glasu in ume-
tniškemu vzgibu. Razstava pri-
naša nove podatke ali popravke
starih, doslej še neevidentirana
dela in tudi nekaj novih pogledov
na Napotnikovo ustvarjanje.

Mojster miniaturo Ivan Napo-
tnik je bil sodobnik in pogosto
tudi tekmeč Franca Bernekerja
(1874–1932), Svetoslava Peruz-
zija (1881–1936) in Lojzeta Do-
linarja (1893–1970), katerih dela
so temeljna v zbirki novejšega ki-
parskega fonda Narodne galerije.
Po začetnih eksperimentiranjih z
raznimi materiali se je ustalil pri
lesu, ki ga je z dletom mojstrsko
obvladal. Pritegovale so ga zla-
sti manj pogoste in nenavadne
vrste lesa, denimo nagnoj, hru-
ška, sliva, leska, zelenika, a tudi

eksotična mahagoni in cedrovi-
na. Prevezli so ga čar strukture
lesa, njegova barva, razporeditev
vlaklen, letnic, grč in vsakokrat
drugačen lesk površine. Sprva,
predvsem med dolgotrajnim
študijskim obdobjem na Dunaju
in v Budimpešti, se je veliko pre-
skušal tudi v slogovnem pogledu.
Med najzgodnejšimi deli je bron-
nasta plastika *Egipčanka* iz leta
1912, ki je še povsem secesijsko
zaznamovana. Pozneje sta Napo-
tnika osvojili baročna tradicija in
iskrena ekspresivnost poljudnega
rezbarstva. Razvil je samosvoj,
lahko prepoznaven slog, ki teme-
lji na tankočutni obdelavi lesa in
izhaja iz tradicije baročne lesene
plastike. Med številnimi moti-
vi so najbolj posrečene žanrske
in alegorične upodobitve otrok,
kakršna je skupina z naslovom
Junaki s poljem iz leta 1923. Tem
se kot posebnost pridružujejo
upodobitve živali. Monumental-
no in stavbno plastiko je veliko
načrtoval, a je bil pri javnih naro-
čilih kar prevečkrat žrtev raznih
zapletov, kar je bilo usodno tudi
za njegove gmotne razmere.

Na ogled 133 umetnin Sloven-
ski muzeji in galerije kiparskih
del Ivana Napotnika v glavnem
nimajo na svojih stalnih razsta-
vah, ampak jih hranijo v depojih;
velik del opusa je v lasti zaseb-
nikov. Ker javnosti Napotniko-
va dela skoraj niso dostopna, je
Narodna galerija leta 2003 na

Mladi favn, 1937

pobudo Galerije Velenje začela
pripravljati obsežno razstavo –
razstavo, ki po 56 letih predstavlja
Napotnikovo delo v obsegu, kakr-
šnega še ni bil deležen. V Galeriji
Velenje je predstavljenih 70 del
iz javnih zbirk (dela so posodili
Občina Šoštanj, Narodna galeri-
ja iz Ljubljane, Galerija Velenje,
Pokrajinski muzej Celje, Galerija
Božidar Jakac iz Kostanjevice na
Krki, Mestni muzej Ljubljana), v
Narodni galeriji v Ljubljani pa 63
del, ki jih je posodilo 36 zasebni-
kov. Od skupnega števila razsta-
vljenih del je kar tretjina takih,
ki niso bila še nikoli razstavljena.

Osrednji razstavi so v obnovljeni
razstavni dvorani Narodne gale-
rije na Cankarjevi cesti dodali
še eno, to je pregled življenja in
dela Napotnikovega prijatelja,
svetovalca in usmerjevalca dr.
Karla Dobide, drugega direktor-
ja Narodne galerije med letoma
1950 in 1964, ob 110. obletnici
njegovega rojstva. Dobida je pri-
dobil kar nekaj Napotnikovih del,
med njimi značilno leseno soho
Mati z otrokom iz leta 1921. Nju-
no prijateljstvo in plodno stro-
kovno druženje je trajalo pribli-
žno štirideset let. Ta del razstave
bo na ogled do 7. maja.

Ivan Napotnik

RADIO
ZELENI VAL
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Slovenija - stičišče ku

Za sodobno Slovenijo lahko rečemo, da v veliki meri odkriva svojo kulinarčno dediščino in, ob sprejemanju lastnih in tujih sodobnih spoznanj, ustvarja specifično razpoznavnost v evropskem prostoru. Slovenska kulinarika, še do nedavna mednarodna neznanka, je prav zaradi navedenega dinamičnega razvoja danes med najbolj zanimivimi kulinarčno gastronomskimi okolji Evrope. To še zlasti potrjuje pestra paleta regionalne ponudbe v najbolj značilnih gostinskih lokalih – gostilnah, ki so eno razpoznavnih znamenj Slovenije in temeljijo na bolj ali manj starih družinskih izročilih ter tradicijah. Kdor želi spoznati Slovenijo in njene prebivalce, bo to najbolje opravil med obiskom gostilne.

Kakovostno kulinarčno in gastronomsko »diagonalo« sodobne Slovenije predstavlja smer od slovenskega Sredozemlja (Istra, Kras, Kraški rob, Vipavska dolina, Brda, Goriško, dolina Soče) do severovzhodne Slovenije (Slovenske Gorice, Prlekija, Prekmurje, Haloze, Kozjansko, del Štajerskega). Na približni polovici te diagonale je osrednja Slovenija z Ljubljano, oz. z njeno okolico, kjer je koncentracija primerne kakovosti sodobne gastronomske ponudbe v številnih gostilnah.

Prav gotovo je moč najbolje (to pomeni tudi najbolj zdravo) jesti na območju slovenskega Sredozemlja. Kraške jedi z odličnimi kombinacijami zelenjave, mesnih omak, testenin in kraškega pršuta, povrhu vsega pa še izbrana vina s teranom, prav gotovo odlično podprejo spoznavanje slikovite pokrajine in ljudi. V pomladnem obdobju so izvrstne jajčne omlete ali »frtalje«. Podobne jedi poznajo na območju kraškega roba, Istre in v obmorskih mestih, le da se jim pridružijo še kombinacije jedi iz morskih rib in sadežev ter izvrstni vini refošk in malvazija, ki zaokrožita doživljanje z mediteranskimi zelišči in začimbami pripravljenih jedi.

V dolini Soče, samo v Kobaridu in okolici, je prava zakladnica vrhunske kulinarike s kombinacijami tradicionalnih in inovativnih jedi. Osrednja Slovenija z Ljubljano in okolico ponuja odlične izvorne jedi kot so npr. pšenični ali ajdovi štruklji (z orehovim, pehtranovim, jabolčnim ali skutnim nadevom), pa najrazličnejše vrste potic, med katerimi so najbolj sloveče orehova, pehtranova, medena ali rozinova. Makova potica pa je predvsem značilnost Prekmurja – pokrajine, ki je prava zakladnica močnate kulture. Tu in v okoliških pokrajinah so doma najrazličnejše pogače (gibanice, kvasenice, zlevanke, posolonke, krapci) pa prava paleta najrazličnejših vrst kruha. Nekaj posebnega so, tako kot po celi Sloveniji, koline s celo vrsto svežih, poltrajnih ali suhomesnatih izdelkov, med katerimi sta tudi zaščiteni prekmurska šunka in v bližini Prekmurja prleška tünka.

Na Koroškem so značilna mesna jed mežerle ali mežerli, izvrstna topla predjed iz svinjskih pljuč in drobovine. Na Gorenjskem še vedno pripravljajo nekatere kulinarčne posebnosti kot so npr. ajdovi krapci (testeni žepki s skutinim ali nadevom iz suhega sadja) ali pa masounik (zabeljena jed iz kisle in sladke smetane in moke). Odlična je tudi ajdova kaša s fižolom ali gobami. Seveda so najbolj razpoznavna jed zabeljeni ajdovi žganci, ki jih strežejo s kislim zeljem ali repo, le na Primorskem so bolj znane razne druge močnate jedi in testenine (npr. njoki).

Kulinarične različnosti

Bled se ponaša z blejskimi kremnimi rezinami ali »kremšnitami«. Za ljubitelje sladkovodnih rib je vrhunska poslastica postrv »zlatovšica«, ki jo pripravijo na različne načine, med drugim tudi v ajdovi moki in ocvrto. Druga sladkovodna posebnost je soška postrv, ki jo hrustljivo zapečejo, povaljano v koruzni moki. Na Dolenjskem pripravljajo razne vrste štrukljev, močnatih kuhanih ali pečenih zvitek s sirnimi, orehovimi ali jabolčnimi nadevi. Dolenjska posebnost je tudi »matevž«, priloga ali samostojna kremna (»pirejasta«) jed iz fižola in krompirja. V Beli Krajini so mojstri za pripravo pečenih jagenjčkov in odojkov, pogosto ponudijo tudi tri lokalne zaščitene pogače in sicer belokranjsko povitico, pogačo in prosto povitico.

Povsod po Sloveniji pripravljajo razne vrste juh, obar in okusnih enolončnic (npr. jota in mineštra na Primorskem, bograč v Prekmurju).

Perutnina je dokaj zastopana na jedilnikih Slovenije. Poleg popularnega ocvrtega (»pohanega«) piščanca velja omeniti tudi pečene race in gosi. Slednje so postale ritualna jed ob največjem sodobnem vinskem prazniku, Martinovem (11.11.), ko prebivalci Slovenije na martinovanjih proslavijo novo vinsko letino.

Kulinarično paleto dopolnjujejo razne vrste svežega, vloženga ali suhega sadja, med pijačami še jabolčnik in hruševce ter razne vrste sadnega ter grozdnega žganja in žganja z gozdnimi sadeži ter zdravilnimi zelišči.

Slovenci se za mizo ponavadi najraje pogovarjamo o hrani. Tudi ob ponedeljkih, ko po končanih vikendih v službah stečejo pogovori o tem, kako so posamezniki ali družine preživljale konec tedna, je najbolj pogosta tema pogovorov povezana z izmenjavo informacij o gostilnah, jedeh, vinih... V družinskih okoljih postaja priprava in uživanje hrane spet ritual, ki sta ga v petdesetletnem obdobju socializma zamenjala prehranski avtomatizem in industrija uživanja. Izjema so bila le tista praznovanja, ki so bila na javni ravni prepovedana (npr. Božič, Velika noč) in so se zato dosledno umaknila v intimnost družinskih okolij. In prav v teh se je tudi ohranjala in razvijala najbolj razpoznavna regionalna praznična kulinarična dediščina.

Današnja kulinarika Slovenije je sinteza izjemne dediščine in najrazličnejših inovacij ter vplivov posameznih obdobij zgodovinskega razvoja in geografskih (regionalnih) okolij. Prebivalke in prebivalci Slovenije smo bili in smo za mizami in štedilniki, prej tudi za pečmi in ognjišči, vedno izjemno inovativni. Spoznanja, ki so na različne načine prihajala v ta kulturni prostor, smo znali vedno odlično prilagoditi in posamezne jedi ustvarjalno oplemenititi z razsežnostmi, ki so »po meri« posameznikov, družin, prebivalcev naselij ali regij, njihovih vsakdanjih, gospodarskih in družbenih potreb pa tudi prazničnih in duhovnih navad ter ritualov.

Prof. Dr. Janez Bogataj

Slovenska turistična organizacija je v sodelovanju s CIMRS-ZIRRUM (Center za interdisciplinarne in multidisciplinarne raziskave in študije Univerze v Mariboru – Znanstveni inštitut za regionalni razvoj pri Univerzi v Mariboru) pripravila Strategijo razvoja gastronomije v Sloveniji. Strategija je objavljena na poslovnih straneh Slovenske turistične organizacije www.slovenia.info. Vabimo vas k ogledu omenjene strategije!

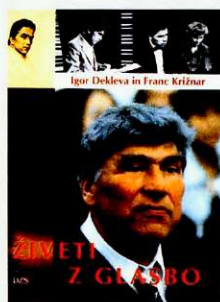
oglasno sporočilo, naročnik: Slovenska turistična organizacija

Živeti z glasbo

1.

Založba DZS

Portret pianista, pedagoga in skladatelja Igorja Dekleve z naslovom *Živeti z glasbo*, ki sta ga portretirala in avtoportretirala muzikolog dr. Franc Križnar in Igor Dekleva sam, odgrinja spomin na ne tako davno minula leta in njihovo glasbeno podobo, ki jo je sooblikoval Igor Dekleva. V neprisiljenem pogovoru, ki ga vodi in usmerja muzikolog, urednik in glasbeni kritik Franc Križnar, umetnik pripoveduje o svojih glasbenih začetkih, domačih in tujih uspehih, skladanju, pedagoškem delu, o sopotnikih, ki so pomembno vplivali na njegovo ustvarjalno delo in zaznamovali čas, v katerem živimo. Knjiga je bogato dokumentirana s slikovnim gradivom in prežeta s številnimi simpatičnimi anekdotami iz umetnikovega javnega in zasebnega življenja.

1.

Andre Daigneault
Pot nepopolnosti

2.

3.

4.

svoje razmišljanje spretno prepleta z mislimi številnih drugih laičkih in kleriških piscev iz sedanjosti in preteklosti.

Kultura turizma

Založba ZRC

V knjigi *Kultura turizma* Tatiana Bajuk Senčar sistematično obravnava antropološki pristop k razumevanju turizma. V prvem delu poda pregled glavnih oblik globalizacije ter poglobljena stališča o njenem razvoju in njenih učinkih, zlasti na posamezne gostiteljske kulture. Drugi del obravnava izzive, ki jih sam turizem kot globalni pojav predstavlja za antropologijo in za zanjo značilne raziskovalne metode, saj so kultura in družbeni akterji, ki so predmet antropoloških raziskav, vedno bolj dinamični in mobilni. V nadaljevanju prinaša etnografsko študijo razvoja turizma v Bohinju. Bohinj je obravnavan kot kulturna krajina, ki ni bil turistični kraj od nekdaj, ampak je produkt številnih družbenih in kulturnih dejanj ter procesov, na podlagi katerih neki kraj postane privlačen za turiste.

Ljubljanski župani

3.

Zgodovinski arhiv Ljubljana

V zbirki *Gradivo in razprave* je kot 28. publikacija izšel tretji zvezek z naslovom *Ljubljanski sodniki in župani*. Gre za objavo obsežnega gradiva Vladislava Fabjančiča, ki nosi naslov *Zgodovina ljubljanskih sodnikov in županov 1269–1820*. Tretji zvezek je namenjen obdobju med letoma 1605 in 1650. V tem času je v Ljubljani dokončno zmagala protireformacija, to pa je tudi čas druge beneške vojne (1615), tridesetletne vojne (1618–1648), izbruha kuge (1648), kmečkega upora (1635). Mesto je bilo v tem času deležno številnih »lepotnih« popravkov, novih gradenj in prenov, ki so jih podpirali tako magistrat kot tudi škofje Tomaž Hren, Rinaldo Scarlichi in Oton Friderik Buchheim. Ljubljana je dobila novo mestno kopalnico na Starem trgu, opekarno, kruharno, skladišče in nov most.

Branko Rajšter

Univerza v Mariboru

Branko Rajšter (1930–1989) je bil mariborski zborovski dirigent in glasbeni pedagog. Mariborska univerza je izdala zbornik, v katerem štirideset Rajštrovih sodobnikov piše o njem in njegovem delu. Zborovski glasbi se je posvečal od leta 1949 v nepretrgani verigi zasedb: od pionirskih in mladinskih zborčkov v osnovnih šolah do mešanega mladinskega zbora ptujske gimnazije, Dekliškega zbora Kidričevo, Mešanega zbora Angel Besednjak, Komornega moškega zbora Ptuj, Učiteljskega zbora Slovenije Emil Adamič, moškega zbora Slava Klavara in Mladinskega zbora Maribor, ki ga je vodil 25 let. Hkrati je izšla dvojna zgoščenka zborovske glasbe v Rajštrovi interpretaciji s kar 60 pesmimi.

Pot nepopolnosti

2.

Mohorjeva družba Celje

Andre Daigneault je kanadski duhovnik, odgovoren za skupnost Ognjišča ljubezni, ki jo je ustanovila francoska mistikinja Marthe Rodin. Kot uveljavljen pisec, pridigar ter voditelj duhovnih vaj in srečan se posveča oznanjevanju Jezusovega veselega oznanila. Znan je po tem, da vselej pritegne pozornost, in to njegovo vrlino odseva tudi delo *Pot nepopolnosti*, s katerim bo zanesljivo nagovoril tudi slovenske bralce. V knjigi odgovarja na vprašanja, kot so: Je svetost namenjena le krepostnim in popolnim ljudem? Ali pa je nemara prek njihove ranjenosti in njihovih padcev dostopna tudi ubogim in grešnim? Otroškost, sestop v šibkost, zaupanje in predanost – to je pot, ki vodi v božje kraljestvo, nam sporoča avtor, ki

Jedi na mah

Založba Mladinska knjiga

Ste se naveličali zapravljanja časa za pripravo hrane in pomivanje posode, namesto da bi sproščeno uživali v obroku? Če je odgovor pritrdilen, potem lahko vzamete v roke knjigo *Jedi na mah*, ki vsebuje 75 receptov, s katerimi lahko nahranimo bližnje in prijatelje, hkrati pa prihranimo čas. Pri nobenem od receptov za obdelavo hrane ne potrebujemo več kot ene posode (vok, žar, ponev, lonec ali pladenj za peko), v kateri bomo včasih pripravili več kot eno jed.

Jože Karlovšek

4.

Muzejsko društvo Domžale

Muzejsko društvo Domžale je izdalo knjigo umetnostnega zgodovinarja dr. Naceta Šumija o Jožetu Karlovšku, ki se je rodil v Šmarjeti na Dolenjskem leta 1900, ustvarjal in umrl pa v Domžalah leta 1963. Velja za največjega raziskovalca slovenskega ornamenta, saj je velik del svojega življenja posvetil iskanju in ustvarjanju slovenskega narodnega sloga na likovnem področju. Izdal je številne knjige in priročnike: dve knjigi o slovenski hiši (1927 in 1928), dve knjigi o slovenskem ornamentu (1935 in 1937), knjigi *Umetnostna obrt* (1938) in *Slovenski domovi* (1939), po drugi svetovni vojni pa trinajst učbenikov za Gradbeno srednjo šolo, na kateri je poučeval. Zanimivo je, da njegovo najpomembnejše delo *Osnova in razvoj ornamenta* ni bilo deležno knjižne izdaje in jo je Karlovšek moral leta 1957 »izdati« v vezanem tipkopisu. Delo je zasnoval v osmih poglavjih. V prvem piše splošno o ornamentu, v drugem podaja sezname številnih geometričnih, rastlinskih, živalskih in bajeslovnih motivov, posebej govori o najznačilnejših ornamentalnih barvah, precej obsežno je poglavje o razvoju ornamenta, osrednje poglavje pa je namenil pregledu slovenskega ornamenta.

KNJIGI MESECA APRILA

Premiki

Avtor: Janez Janša.

Premiki so ena najuspešnejših slovenskih knjig (61.000 prodanih izvodov). V njej je Janša prikazal svojo aretacijo leta 1988, razloge zanjo in sile v ozadju. Sledijo poglavja o odboru za varstvo človekovih pravic, pripravah na volitve leta 1990, razorožitvi TO in o MSNZ, plebiscitu, osamosvojitvenih dilemah, o vojni za Slovenijo in umiku JLA ter o ugašanju Demosa.

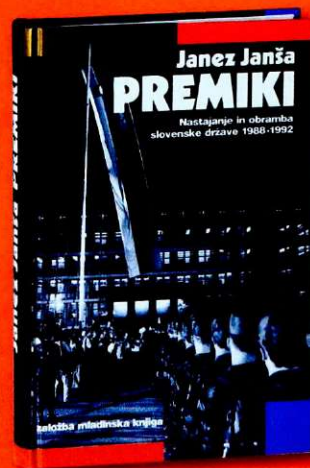
Obseg: 363 strani. Format: 15,5x23,5 cm. Trda vezava.

Redna cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

25 % popusta: 1.650,00 SIT / 6,88 EUR

35 % popusta: 1.430 SIT / 5,96 EUR (naročniki Demokracije)

USPEŠNICA

Okopi

Avtor: Janez Janša.

Okopi so izšli leta 1994 in so tudi bili uspešnica (prodanih 17.000 izvodov). Tu Janša opisuje revolucijo, komunistično tajno policijo, povojne pomore in diktaturo, vlogo Mačka in Ribičiča, zatrt Kavčičev poskus liberalizacije, ozadje izdaje njegovih spominov, odpiranje Mačkovega zaprtega območja na Kočevskem ter dogajanje leta 1993 in 1994, ko so stare strukture odstranile Janšo.

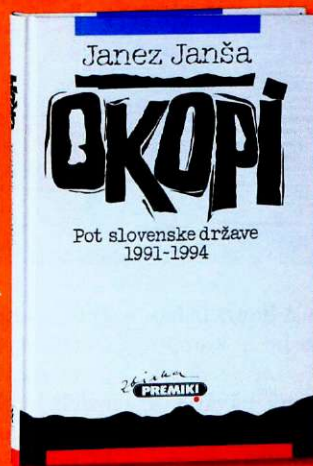
Obseg: 309 strani. Format: 16,5x24,5 cm. Trda vezava.

Redna cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

25 % popusta: 1.650,00 SIT / 6,88 EUR

35 % popusta: 1.430 SIT / 5,96 EUR (naročniki Demokracije)

USPEŠNICA

Pri nakupu obeh knjig meseca aprila
vam priznamo **30% POPUST**

zato boste zanj odšteli le **3.080,00 SIT / 12,85 EUR.**

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **40% POPUSTA**

zato boste za knjigi odšteli le **2.640,00 SIT / 11,01 EUR.**

Akcиска ponudba velja do 30. aprila 2006. Obvestilo potrošnikom. Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Naročam knjigo Okopi Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Naročam knjigo Premiki Število izvodov: _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 43 45 462.**

Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 43 45 463.**

Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Slovenske rožice

Lucija Horvat

Slovenci imamo bogato zbirko ljudskih pesmi, veliko od njih jih je živih le še v Šterkljevi zbirki in le manjše število jih še prepevajo. V Sloveniji je nekaj pevcev, ki se ukvarjajo s slovensko ljudsko glasbo in ena od njih je Alexia Bizjak.

Alexia Bizjak, doma iz Izole, se z glasbo in komponiranjem – ne le doma, ampak tudi v tujini, ukvarja že nekaj let. Tako je v Londonu izdala dva kantavtorska albuma, na katerih so skladbe v španščini, portugalsščini, angleščini in slovenščini. Prvi nosi naslov Ave Maria, drugi z naslovom A viagem pa je v Angliji še čisto svež. Prodor na angleški trg je bil uspešen, saj so eno njenih skladb, Vaya con

Dios, na radiu Premium v Angliji izbrali za pesem tedna. V Sloveniji sta Alexia in Karant orchestra izdali Drobne rož'ce, zgoščenko s priredbami slovenskih ljudskih in ponarodelih pesmi. »Slovenske ljudske pesmi smo se odločili posneti zlasti zaradi ljubezni do njih,« pravi Alexia. Ljudska pesem je preživela predvsem zato, ker pripoveduje o željah in hotenjih ljudi ter o njihovih navadah, predvsem pa o vseh dogodkih, ki odločilno

zaznamujejo življenje: o ljubezni, rojstvu, smrti in slovesu.

Karantanija v imenu Ker so člani Karant ochestre, poleg Alexie sta to Ivan Isovski, poklicni glasbenik, kitarist, ki se ukvarja s komponiranjem, in Bojan Lavrič, prav tako poklicni glasbenik in komponist, ki piše tudi besedila ter sodeluje na glasbenih festivalih, opazili, da je veliko ljudski pesmi, ki so nastale v mnogih rodovih zaradi ljubezni Slovencev do petja, mlajši generaciji neznanih ali pa tonejo v pozabo. »Da do tega vendarle ne bi prišlo, smo poskušali slovenske ljudske pesmi predstaviti na nekoliko drugačen način, s sodobnim načinom in zvokom izvajanja, kot ga najdemo pri raznih zvrsteh popularne glasbe,« je dejala Alexia. Drugi razlog za izdajo zgoščenke z ljudskimi pesmimi je ohranjanje narodnega čuta, ki je po mnenju Alexie in Karant orchestre danes pogosto zanemarjen, in spomin na korenine in slovenske prednike, ki so nekdaj živeli v Karantani in so nam zapustili tako bogato

dediščino jezika in ljudskih pesmi, in je skrit tudi v njihovem imenu.

Za ljubitelje ljudskih pesmi

Zgoščenka Drobne rož'ce je torej sodobna interpretacija slovenskih ljudskih pesmi, kjer se harmonika in kitarica v raznih ritmih z improvizacijo ob vokalu prepletata skozi vse skladbe. Na tej zgoščenki se slovenska ljudska pesem izvaja s pridihom francoskega šansona, z germansko odločnostjo in panonsko otožnostjo ter mediteransko prešernostjo. Člani Karant ochestre bi jo radi predstavili tudi osnovnim šolam in tako pripomo-

Alexia Bizjak

gli, da se bogata dediščina prednikov ne bi še naprej pozabljala in zanemarjala. »Predvsem si želimo predstaviti ljudsko glasbo čim širšemu krogu poslušalcev. Tisti, ki pesmi že poznajo, bodo lahko ob njih tudi sami prepevali, drugi, ki teh pesmi ne poznajo, pa se bodo lahko z njimi seznanili in jih vzljubili,« poudarja Alexia, ki ima na zgoščenki tudi nekatere manj znane ljudske pesmi (Goreči ogenj, Ljubezen ni navada in Tri ptičice) ter nekaj ponarodelih, med njimi Jenkovo Lipa zelenela je, Vilharjevo Po jezeru ter Venturinijevo Nocoj pa oh nocoj. **D**

Slovenske ljudske pesmi kot drobne rožice

Martinova točka

Kulturno društvo Poslanstvo sv. Martina je Slovenskemu etnografskemu muzeju na slavnostnem sprejemu v prostorih muzeja izročilo bronasto stopinjo sv. Martina, s čimer je muzej simbolično označilo kot točko na evropski kulturni poti sv. Martina Tourskega. Pot vodi od njegovega rojstnega mesta Szombathely na Madžarskem prek Slovenije in Italije do mesta Tours, kjer je sv. Martin pokopan.

24. septembra lani je Svet Evrope kulturni poti sv. Martina Tourskega podelil naziv Velika kulturna pot Sveta Evrope. Pripomгла naj bi h kvalitnejšemu povezovanju in boljšemu poznavanju med vzhodnimi in zahodnimi evropskimi državami. Na poti bodo različni kraji, ki so zgodovinsko vezani na življenje sv. Martina, označeni z bronasto stopinjo, ki jo je oblikoval francoski kipar Michel Audiard. Vključitev Slovenije v projekt evropske kulturne poti sv. Martina Tourskega je pomembna za ovrednotenje kulturne dediščine sv. Martina na območju Slovenije, pomeni pa tudi večjo prepoznavnost Slovenije v širšem evropskem kulturnozgodovinskem prostoru. Glavni nosilec projekta v Sloveniji je kulturno društvo Poslanstvo sv. Martina ob podpori ministrstva za kulturo in Slovenskega etnografskega muzeja. L. H.

Sveti Martin Tourski

Fotografije Sare Facio

V Cankarjevem domu so v okviru Festivala argentinske kulture pripravili fotografsko razstavo Sare Facio. Argentinska fotografinja se predstavlja s portreti znanih južnoameriških pisateljev, kot so Jorge Luis Borges, Miguel Angel Asturias, Pablo Neruda, Silvina Ocampo, Juan Carlos Onetti in Maria Elena Walsh, in obiskovalce popelje skozi zlato obdobje latinskoameriške književnosti. Fotografija je svoja dela objavila tudi v knjižni izdaji Fotografije pisateljev 1963–73. Razstava je v Mali galeriji Cankarjevega doma in bo na ogled do konca festivala. Sara Facio, rojena leta 1932 v San Isidru, je fotografsko znanje pridobila v strokovnih delavnicah v Argentini, Franciji in Italiji. Kasneje je obiskovala tudi tečaje v ZDA. Leta 1960 je z Alicio D'Amico odprla studio in z njo sodelovala do leta 1985.

Sara Facio

Poleg tega je leta 1973 z Mario Cristino Orivo ustanovila fotografsko založbo La Azotea, ki jo vodi še danes in objavlja izključno fotografije, svoja dela pa razstavlja v Argentini in tujini ter redno objavlja tudi članke. Sara Facio je bila od 1995 do 1999 svetovalka za fotografijo državnega sekretarja za kulturo in je ustanovna članica Argentinskega sveta fotografije. L. H.

Krka – Isis – Hest

V preteklem tednu so v Ljubljani odprli tri nove slikarske razstave. Samo Kralj se v galeriji Krka predstavlja s ciklusom najnovejših del, s katerimi gledalcu razkriva nove razsežnosti svojega likovnega izraza. V spremni besedi k razstavi, ki jo je napisal višji kustos Dolenskega muzeja Jožef Matijević, lahko preberemo,

da so njegovi portreti polni nedojemljive mistike in simbolike. Ozadje in naslikani predmeti na poseben način dopolnjujejo Kraljeve portrete in povedo več o družbenih in značajskih lastnostih upodobljenega lika. Kot je zapisal Brane Kovič, je slikarska govorica Silvestra Plotajsa Sicoea, ki je razstavljena v galeriji Isis pod naslovom Svobodno

oko, po strukturi izrazito večplastna in udarna v svojih temah in motiviki. Poudarjena barvitost in sproščena igrivost pri nizanju in kombiniranju likov z znaki sta svojevrstni konstanti umetnikovega slikarstva, medtem ko se njegove ikonografske sestavine spreminjajo tako, da se okrog izbranega izhodišča izpostavljajo zdaj bolj figuralni, zdaj bolj dekorativni elementi. V galeriji Hest pa se predstavlja Brane Širca, ki poskuša v slikarstvu doseči nov prostor. Pridružil se je vrsti umetnikov, ki se že več sto let ukvarjajo z numerološko opredelitvijo, razdelitvijo, kodifikacijo in novo magično utopijo prostora. Širca svoj poseben način izraza raziskuje v tehniki kolaža, tudi »najdenega predmeta«, vse do razpona proti slikarski gesti, kot pravi Aleksander Bassin. L. H.

Celje prestolnica kulture

Celjski mestni odbor NSi je februarja letos na občino Celje naslovil pobudo za pripravo projekta Celje – Evropska prestolnica kulture 2012. Mesto zadnja leta doživlja velik tehnološki razvoj, ki pa ni podprt z vlaganji v kulturo. Celje je z grofi Celjskimi in pozneje v času prebujanja narodov v 19. stoletju ter s svojo vlogo pri osamosvajanju Slovenije v 20. stoletju vplivalo na zgodovino evrope bolj kot katero koli drugo slovensko mesto. Celje bi kot Evropska prestolnica kulture 2012 obogatilo svojo kulturno in turistično ponudbo, izboljšalo kulturno infrastrukturo,

pridobilo nova delovna mesta in se s svojo bogato kulturno dediščino vpisalo na kulturni zemljevid Evrope. O projektu je odločal tudi celjski mestni svet. Ministrstvo za kulturo bo ustanovam EU predlagalo eno ali več slovenskih mest za evropsko prestolnico kulture 2012. Tako bodo verjetno kandidirali še Ptuj, Ljubljana in Maribor, vendar nobena kandidatura doslej ni bila vložena uradno. Za izvedbo omenjenega projekta EU zagotavlja okrog pol milijona evrov. Pobudo za projekt je leta 1985 podala grška ministrica za kulturo Melina Mercouri. L. H.

Opazujemo te

Monika Maljevič

Popotovanje ameriške družine po neobljudeni puščavi Nove Mehike pretrga okvara na avtomobilu. Vendar v puščavi niso čisto sami.

Kmalu se izkaže, da vendarle niso sami, saj se v bližnjih votlinah skrivajo čudni in krvoločni stvori, ki so nastali zaradi nekdanjih jedrskih poskusov na tem območju. Izvirni film s tem naslovom je leta 1977 posnel Wes Craven (trilogija Krik), tokrat pa je režijo vodil Alexandre Aja (Krvava romanca). V zgodovini sodobnih filmov je le peščica filmov pustila podobno globok pečat kot kulturna klasika Wesa Cravena iz leta 1977 *The Hills Have Eyes*. Z neusmiljeno, napeto pripovedjo o družini na počitnicah, ki se nenadoma obupano bojuje za preživetje, je nizkoprorračunski film pritegnil tako z zanimivimi tematikami kot z nezaslišanimi šoki za živčni sistem.

Navdihnena z divjo domišljijo mojstra suspenza Cravena prihaja sodobna priredba mladih filmih ustvarjalcev Alexandra Aja in Gregoryja Levasseurja. Njuna nedavna uspešnica *High Tension* je požela pohvale in bila hkrati kontroverzna, ker je razširila meje grozljivke z zelo nazorno psihološko grozo, ob kateri se gledalcu zaradi stiskanja pesti pobelijo členki.

Aja in Levasseur prinašata to srhljivo pripoved naraščajoče groznje v 21. stoletje. Osvežita jo s surovim realizmom, ob katerem nas stiska v želodcu, in z vizualnim slogom, ki bo prestrašil novo generacijo filmskih gledalcev.

Srhljiva zgodba Vse se začne s tipičnim družinskim potovanjem po državi. Med družinskimi člani še zdaleč ni vse tako, kot bi moralo biti. Izkušeni clevelandski detektiv Veliki Bob Carter, igra ga Ted Levine, in njegova klepetava žena Ethel (Kathleen Quinlan) imata obletnico poroke. Da bi jo proslavili, je Bob svojo družino poprosil, naj se jima pridruži na križarjenju

The Hills Have Eyes

Režija: Alexandre Aja

Scenarij: Alexandre Aja in Grégory Levasseur, po zgodbi Wesa Cravena

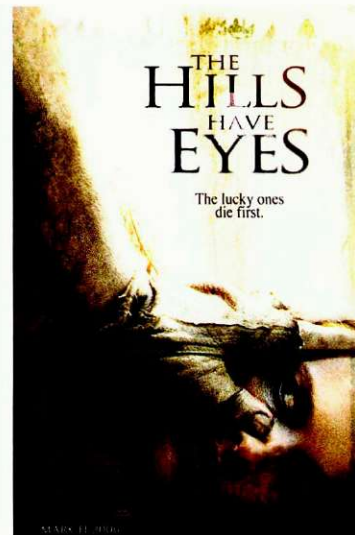
Igrajo: Aaron Stanford, Kathleen Quinlan, Vinessa Shaw, Emilie de Ravin, Dan Byrd, Robert Joy, Ted Levine

Premiera: 26. 4. 2006

po Kaliforniji. Upa, da bo odprta cesta pomagala zakrpati skrhane odnose med njimi. Nihče ni nad tem preveč navdušen. Najstarejšo hčerko Lynn (Vinessa Shaw) skrbi varnost in udobje njenega novorojenčka, medtem ko njene prijaznega moža, računalnikarja Douga (Aaron Stanford), skrbi predvsem bližnje srečanje s tastom. Najstniški hčerki Brendi gre zamisel strašno na jetra, ker mora zavoljo družinskega potovanja pustiti prijatelje, mladi pobalin Bobby pa je vznemirjen, kako bo skrbel za dva družinska psa, Lepotico in Zver. Navkljub vsemu se celoten klan natlači v avto, pripnejo še prikolico in se podajo na zahod.

Potem Veliki Bob zavije na stransko pot. Carterjevi se nenadoma znajdejo v samotnem pre-

delu puščave, kjer več kilometrov na videz ni prav nič živlega. Ko imajo nepričakovano manjše težave z avtom, se zavejo, da so v težavah, pomoč je daleč, puščavsko sonce pa neusmiljeno pripeka. Ko se v smrtonosni puščavi bojujejo za preživetje, se pojavi še večja groznja. Carterjevimi postane jasno, da niso tako zelo sami, kot se jim je sprva zdelo. V hribih, ki obkrožajo puščavo, je še ena skupina preživelih: genetsko mutiran, nenasiten klan, žejen krvi. Gre za grozljive potomce rudarjev, ki so jih zapustili, ko se je zaradi jedrskih poskusov po puščavi širil radioaktivni prah. Nič jih ne more ustaviti, da ne bi Carterjevih zalezovali kot plen. Soočeni z najhujšim divjaštvom morajo Carterjevi združiti moči, če se želijo v civilizirani svet vrniti – živi. **D**

Vročje maščevanje

Ustvarjalca trilogije Matrica brata Wachowski nam tokrat prinašata temačno zgodbo o bližnji prihodnosti, kjer v totalitarni družbi med ljudmi vladata strah in nasilje.

Na seznamu sumljivih državljanov se znajde tudi mlada Evey, igra jo Natalie Portman, a jo pred smrtjo reši skrivnostni maščevalec V, upodobil ga je Hugo Weaving, ki skuša z neverjetnimi borilnimi sposobnostmi in zvitiimi ukanami ljudem znova prinesiti pravico in svobodo. Film se odvija v futuristični Veliki Britaniji pod totalitarnim režimom in pripoveduje zgodbo o mladem dekletu Evey, ki jo v napadu reši zamaskirani moški, znan kot V.

V je izjemno učen, predrzen, nežen moški, ki se je odločil posvetiti svoje življenje enemu samemu cilju – rešiti sodržavljane pred tistimi, ki so jih s terorjem prisilili v pokorščino. Je tudi zelo zagrenjen, osamljen in nasilen. Naprej ga žene želja po krvnem maščevanju. Na svojem pohodu, na katerem želi rešiti Angleže pred korupcijo in krutostjo, ki je zastrupila vlado, V obsodi tiransko naravo njihovih vodij in zaprosi ljudi, naj se mu pridružijo pred parlamentom 5.

novembra – na dan, ko se spominjajo Guya Fawkesa.

Na ta dan leta 1605 so Guya Fawkesa zasačili v tunelu pod parlamentom s 36 sodi smodnika. On in sozarotniki so hoteli razstreliti parlament zaradi tiranske vlade, ki je bila takrat na oblasti. Fawkesa in druge so obesili in razčvetverili, zato se njihov načrt ni uresničil. V spomin na ta dan V zaprišeže, da bo izpeljal Fawkesov načrt do konca. Ko Evey V razkrije resnico o skrivnostni preteklosti, spozna tudi resnico o sebi – tako stopi na njegovo stran in mu pomaga izpeljati revolucijo, da bi v državo, ki jo razjedata korupcija in nasilje, spet vnesla svobodo in pravico.

Režiser James McTeigue pravi, da je film politični triler, katerega glavni lik je zelo temačen in ima več obrazov. »Po eni strani je zelo nesebičen in verjame, da lahko pripomore k spremembam v družbi, po drugi pa je maščevalno razpoložen do vsakega, ki mu je storil kaj hudega.«

V for Vendetta

Režija: James McTeigue

Scenarij: Andy Wachowski in Larry Wachowski

Produkcija: Joel Silver, Andy Wachowski, Larry Wachowski

Igrajo: Hugo Weaving, Natalie Portman, Stephen Rea, John Hurt, Christopher Fosh, Stephen Fry, Cosima Shaw, John Standing, Natasha Wightman

Premiera: 20. 4. 2006

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

Na kratko

Tudi v Londonu je muzikal **UMAZANI PLES** (Dirty Dancing) že dolgo pred premiero velika uspešnica. Odrska različica filmskega hita iz leta 1987 z Jennifer Grey in Patrickom Swayzejem se je, sodeč po razgrabljenih vstopnicah, izkazala za doslej najuspešnejšo predstavo v zgodovini West-Enda. Pred tem je postavitve tega muzikala v Avstraliji z več kot milijonom prodanih vstopnic prav tako dosegla rekorden obisk. Vse ponovitve v prihodnjih dveh mesecih so v Londonu razprodane, kar pomeni tri milijone funtov oziroma približno 4,5 milijona evrov prihodka. Pri vsem tem je premiera napovedana šele čez pol leta. »To je nedvomno predstava, ki se najhitreje prodaja. Tako veliko prodanih vstopnic v tako kratkem času še pred začetkom – tega še nismo doživeli,« je dejala predstavnica Aldwych Theatre, kjer bo muzikal stekel 24. oktobra. Prodali so tudi že 41 milijonov primerkov soundtracka filma s pesmijo, nagrajeno z oskarjem, Time Of My Life.

Kitajska igralka **GONG LI** bo igrala v novem filmu Tima Burtona z naslovom Believe It or Not. Film bodo začeli snemati oktobra, Gong Li pa bo nastopila ob Jimu Carreyju. Upodobil bo Roberta L. Ripleyja, ki je oblikoval slavne serije z naslovom Believe It or Not!. Katero vlogo bo v Burtonovem filmu odigrala Gongova, še ni znano. Kitajska igralka, ki si je mednarodno slavo pridobila s filmoma Zbogom, moja konkubina in Raise the Red Lantern, je bilo nazadnje mogoče videti v filmih Gejša in 2046.

Ameriška pevkica **ALICIA KEYS** se je odločila, da se bo ob pevski in skladateljski vlogi zdaj posvetila še igranju. Dobitnica več grammyjev bo igrala v filmski različici knjižne uspešnice The Nanny Diaries. V glavni vlogi varuške pri bogati manhattanški družini bo nastopila Scarlett Johansson, poleg nje pa bodo igrali še Paul Giamatti, Laura Linney in Chris Evans. Keysova bo upodobila varušino najboljše prijateljico. Nova vloga se precej razlikuje od morilke, ki jo je igrala v akcijskem filmu Smokin' Aces, kjer so njeni soigralci Ben Affleck, Andy Garcia, Jeremy Piven in Ray Liotta. Alicia Keys in menedžer Jeff Robinson sta januarja ustanovila produkcijsko hišo Big Pita, Lil' Pita, ki se bo posvečala TV in filmskim projektom – nemara gre tudi za nove igralske priložnosti za Alicia Keys.

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Potomec velikih

Boštjan Horvat, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Toyota corolla verso 2,2 D-4D sol

Da majhni enoprostorci postajajo čedalje bolj priljubljeni, so že zdavnaj ugotovili tudi pri Toyoti. Čeprav je bilo prodanih coroll že več kot 30 milijonov, so se pred tremi leti odločili, da družino povečajo še za enega člana. Takšnega, ki od drugih

vozil, se v tovrstni corolli ne bo mogel pritoževati nihče, niti še tako goreč nasprotnik japonskih avtomobilov. Osvetlitev notranjosti je nebeško modra in ta čas v svetu avtomobilizma edinstvena. Paket opreme v testni različici je imenovan 'sol', kar pomeni poleg opreme 'sport' z največ gumbki opremljeno različico. Ponuja tako rekoč vse, kar boste potrebovali pri takšnem avtomobilu: samodejno klimatsko napravo, predvajalnik zgoščenk, upravljanje s stikali na volanskem obroču, tempomat, brisalce s senzorjem za dež in 16-palčna lita platišča. Omeniti velja še elektronski ključ, ki ga vstavimo v režo, avtomobil pa zaženemo s pritiskom na gumb 'start/stop'.

družinskih članov ne zaostaja niti po vsečnosti niti po željah ljudi, da bi ga imeli v svoji garaži. Sploh sedaj, ko ga poganja nov, najčistejši dizelski motor.

Vse in še več Verso je ena izmed štirih karoserijskih različic, ki nosi oznako corolla, in je oznaka za enoprostorca. Zunanja oblika je všečna, čeprav se zgodi, da koga pusti tudi hladnega. Da so se pri Toyoti z leti marsičesa naučili, zgovorno kaže obdelava notranjosti versa. Če smo še do nedavnega zmajevali z glavo, ko smo zagledali notranjost japonskih

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	TOYOTA COROLLA VERSO 2.2 D-4D SOL
vrsta motorja	4-valjni, turbodizelski, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2231
moč v kW (KM) pri vrt./min	100 (136) pri 3600
največji navor v Nm pri vrt./min	310 pri 2000-2800
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4360 x 1770 x 1620
medosna razdalja v mm	2750
prtljažnik v litrih	423/1563
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1560 (2160)
največja hitrost v km/h	195
pospešek 0-100 km/h v s	10,0
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,1/5,4/6,4
poraba na testu v l/100 km	7,7
cena vozila v SIT	5.704.000

Najčistejši Z 'D-4D' pri Toyoti označujejo nove motorje s tehnologijo dovoda goriva prek skupnega voda. Oznaka D-CAT pa je oznaka za ta čas najčistejši dizelski motor v svojem razredu. Na voljo sta različici s 177 in 136 'konji', obema pa je skupna enaka prostornina motorja – 2,2 litra. Testni avtomobil je bil opremljen s šibkejšim motorjem, ki se je v praksi skupaj s šeststopenjskim ročnim menjalnikom izkazal za zelo solidno 'družinsko' izbiro. 310 Nm navora, kolikor ga motor ponuja med 2000 in 2800 vrtljaji, je povsem

zadovoljivih, tako da je prehitavanje kot tudi vožnja navkreber v pravo veselje. Sama vožnja ponuja veliko udobja na krajših in daljših poteh. Podvozje je mehko nastavljeno, kljub temu pa ohranja dobre vozne lastnosti, saj se ne nagiba pretirano in zna vztrajati ob zmernih voznikovih zahtevah. V pomoč dobremu občutku in nadzoru je ravno prav servoojačan volan, ki dovolj ustrezen prenos informacij od koles do voznikovih rok. Tudi pospešek z mesta (10 sekund) in končna hitrost (195 km/h) sta povsem sprejemljiva. Testna

corolla verso je bila opremljena s sedmimi sedeži. Druga in tretja vrsta se zelo preprosto in hitro postavi in zloži, sedeži pa se lahko tudi pogreznejo v dno vozila, pri čemer nastane povsem ravna tovorna površina. Sedenje v zadnji vrsti sicer ni najudobnejše in je bolj kot ne naporno, a če vam ob naliveu kdo ustavi, se zagotovo ne boste pritoževali.

Miza za sedem Toyota corolla verso je avtomobil, namenjen družinam z majhnimi otroki. Zaradi sedmih sedežev se dobro znajde tudi pri prevozu več oseb, ki bi drugače kršile zakon o cestnih predpisih oziroma bi morale potovati z več vozili. Zelo dobro oceno avtomobila malce skazijo zelo povprečne zavore, vendar pa je s ceno 5,7 milijona tolarjev to vsekakor avtomobil, ki ga ne smete prezreti. **D**

Novice

SALON: CELJE 2006 Avtomobilski salon Slovenije (23.) in štiri tematsko povezane sejme Avto in vzdrževanje, Moto boom, Logotrans in Razstavo gospodarskih vozil si je v sedmih dneh ogledalo več kot 80.000 obiskovalcev. K 80.700 prodanim vstopnicam je treba prišteti še 1.600 gostov prvega dne, ko je bila prireditev odprta le za povabljenе in novinarje. V družbi Celjski sejem, d. d., menijo, da je prireditev izpolnila pričakovanja tako razstavljalcev kot obiskovalcev, saj so bili odzivi obojih ves čas zelo pozitivni.

SUZUKI XL7 Novo vozilo SUV, ki so ga predstavili na razstavnem prostoru japonske znamke Suzuki v New Yorku, bi na podlagi svojih zunanjih mer zlahka prejele dodatni X v svoji modelni oznaki XL7. Najnovejši in največji predstavnik v severnoameriški ponudbi te znamke je zasnovan

na podlagi GMove platforme 'Thea'. Od petvatratne evropske grand vitare je novi XL7 35 centimetrov daljši in meri v dolžino 4996 mm. 6-valjni bencinski pogonski agregat pod pokrovom z ameriškim koreninami in delovno prostornino 3,6 litra ponuja okrog 250 KM.

DIRKANJE ZA VSAKOGAR Jeseni se začne dirka. Pa ne kakršna koli, temveč resničnostni šov 'Dirka!', kjer se bosta ekipi šestih deklet in šestih fantov pomerili med seboj v cestnohitrostnem dirkanju in še nekaterih drugih veččinah. Ženska ekipa bo poskušala moški dopovedati, da niso le oni kralji za volanom. Na Kanalu A se začne septembra in bo trajala do decembra. Do konca maja, zadnji rok je 31. maj do 24. ure, se lahko prijavite na internetni strani www.dunlop.si/dirka, če ste stari več kot 21 let in imate vozniški izpit vsaj dve leti.

DIRKA!

CLEVER – MESTNI TRIKOLESNIK Znanstveniki berlinske tehniške univerze so predstavili konceptno vozilo prihodnosti s preprosto oznako 'clever'. Trikolesnik poganja motor na zemeljski plin z močjo 17 'konj', ki ga požene do največ 80 km/h. Akcijski doseg z enim polnjenjem zemeljskega plina znaša okrog 200 kilometrov. Pri opisovanju porabe goriva so navedli ekvivalent 2,5 litra bencina na 100 prevoženih kilometrov. Pri vožnji skozi ovinke ostaja zadnja pogonska os v vodravni legi, kabina in sprednje kolo pa se nagibata v smeri vožnje.

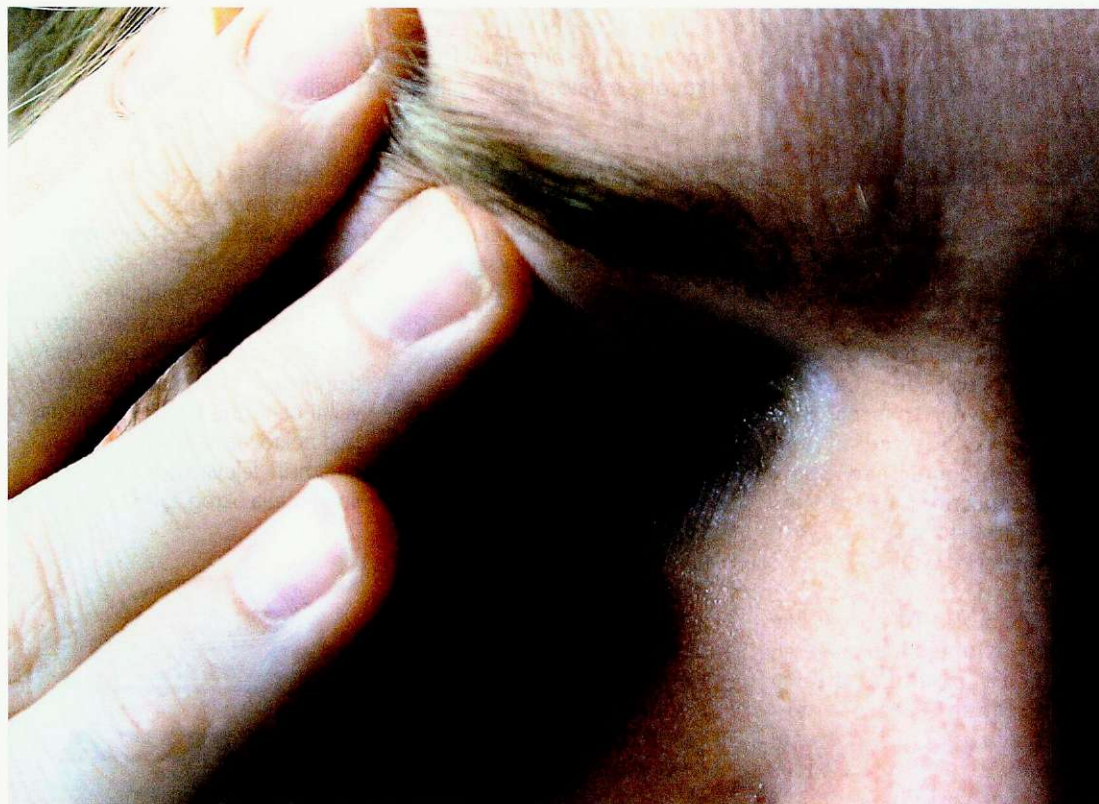

Radio Krka
106.6 MHz

Bolečina opozarja

Lucija Horvat

Do bolečine ne smemo biti nikoli brezbrizni, saj je eden najpogostejših simptomov bolezni, zunanjih in notranjih poškodb. Ko odkrijemo izvor bolečine, je to mogoče lajšati z naravnimi zdravili ali zdraviti vzrok bolečine.

Vsakega človeka kdaj kaj boli.

Brez bolečine, ki nas opozarja na nevarno stanje, v katerem se je znašlo naše telo, človeška bitja ne bi dolgo preživela. V nekaterih primerih je bolečina celo koristna in nujna za preživetje, saj lahko izzove refleksen umik pred škodljivim dejavnikom. Tako se naučimo preprečevati bolečino, s tem da se zavarujemo pred njenim izvorom. Bolečina je vedno neprijeten dražljaj, ki ga ljudje različno zaznamo in se nanj tudi različno čustveno odzivamo. Vsakdo izmed nas lahko doživlja bolečino pod vplivom različnih psiholoških dejavnikov. Prag bolečine, točka, pri kateri postane dražljaj boleč, je pri vseh ljudeh enak, toda vsaka oseba bolečino prenaša drugače. Tisto, kar je morda

za nekoga manjše neugodje, je lahko za drugega hudo trpljenje. Celo isti človek se v različnih okoliščinah lahko različno odziva na enako močno bolečino. Tako je lahko zobobol sredi noči neznošen, ko pa človeka podnevi čustveno pritegne kaj drugega, bolečega zoba ne bo niti opazil. Za to obstaja razlaga, saj vzemirjenje, tako šok kot užitek, v telesu poveča količino naravnih sredstev proti bolečini, ki jih telo proizvaja samo. Prav endorfini, kot imenujemo te naravne analgetike, na primer povzročijo, da bolečine ob prometni nesreči ne začutimo takoj, ampak šele ko mine nekaj časa. Endorfini so v prazgodovini omogočali našim prednikom, da so lahko pobegnili s kraja nesreče, ko jih

je napadla kakšna zver, tudi ko bi se po pravilih morali zgruditi od bolečin ob poškodbi.

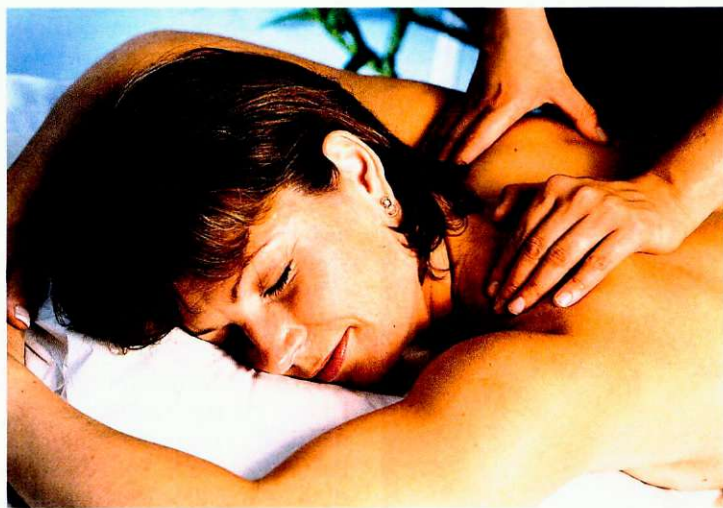
Pot bolečine Kako zaznamo bolečino? Kakor so različni vzroki zanjo, tako so tudi mehanizmi, ki jo povzročajo, zapleteni. Bolečino zaznavamo v možganih, signal pa mora pogosto prepotovati dolgo

pot po živčnih vlaknih od receptorjev na poškodovanem delu kože do hrbtnega mozga, od koder potuje v možgane. Zanimivo je, da lahko občutimo bolečino, katere izvor je v resnici drugje. Takšna bolečina se imenuje prenesena bolečina. Primer so bolečine v vratu ali nadlakti ob angini, ki pa dejansko izvirajo iz pomanjkanja kisika v srčni mišici. Bolečino lahko zmanjša ali pa popolnoma zavre proces, imenovan kontrola vratarja. V tem procesu so lahko nekatera bolečinska sporočila, ki potujejo po živčnih vlaknih, izločena. To se zgodi takrat, ko živčna vlakna, ki prenašajo nebolečinska sporočila, preprečijo živčnim vlaknom, ki prenašajo bolečinska sporočila, da bi le-ta prenesla bolečinska sporočila do hrbtnega mozga. Tako imenovana kontrola vratarja pojasnjuje, zakaj lahko protibolečinske masaže in terapije, ki vključujejo dotik, rahlo pritiskanje, vročino in mraz, olajšajo bolečino.

Kakor akutni stres, ki nastopi po nesreči ali poškodbi, bolečino za nekaj časa prežene, tako lahko dolgotrajen čustveni ali telesni stres bolečino celo povzroči ali pa bistveno vpliva na človekovo obvladovanje bolečine. V primeru kroničnega stresa se zniža odpornost in poveča odziv na bolečino in obstoječe stanje se lahko še poslabša. Tako je bolečino veliko težje prenašati, če poleg nje obstaja še skrb, da je bolečina posledica kakšne hude bolezni. Nasprotno je bolečino veliko lažje prenašati, če vemo, da nismo hudo bolni. Velikokrat pa bolečina, ki jo povzročajo resnejša obolenja ali pa poškodbe tkiv, lahko povzroča nespečnost, vodi bolnika v depresijo, zmanjša njegovo družabnost in splošno

Bolečine lajšajo zeliščni čaji.

Masaža pomaga proti bolečini.

kakovost življenja. V takšnih primerih je zdravniško lajšanje bolečine nujno in neizogibno.

Pomagajmo si sami Če so bolečine blažje oziroma je njihov izvor le lažja poškodba, si v marsikaterem primeru lahko pomagamo sami. Tako glavoboli različnega izvora, zobobol, bolečine pri poškodbah mišic in sklepov, bolečine v križu, lažje bolečine zaradi revmatskih obolenj in menstrualna bolečina ne zahtevajo nujno posveta z zdravnikom. Pomagamo si lahko z zdravili proti bolečinam, ki jih kupimo v lekarnah brez recepta. Ta imajo pogosto še protivneten učinek in znižujejo povišano telesno temperaturo. Še veliko bolje pa je, če si lahko takšne bolečine olajšamo z naravnimi sredstvi. Proti bolečini zagotovo pomaga sprostitve in redna vsakodnevna vsaj polurna telovadba, ki zagotovo vsaj za nekaj ur poveča raven endorfinov v krvi. Za povečano raven endorfinov v krvi na daljši čas je dobro telovaditi tudi popoldne. Za zmanjšanje lokalne bolečine, na primer v rami ali kolenu, je treba razgibavati prizadeti del, da bi povečali lokalno kroženje krvi. Ne preveč sunkovito iztezanje in krčenje kolena, ki boli zaradi artritisa, pomaga pri odpravljanju kemičnih snovi, ki povzročajo vnetje, iz krvnega obtoka. Proti bolečinam deluje tudi, če verjamete ali ne, prehrana. Zato je koristno omejiti uživanje živalskih beljakovin, saj te lahko povečajo nastajanje prostagla-

nidov, snovi, ki povečujejo bolečino. Za nasprotni učinek pa je treba jesti več hrane, ki vsebuje salicilate, ki so naravna zdravila proti bolečini in iz katerih je bil prvotno izdelan aspirin. Salicilate vsebuje večina sadja, ki ga je seveda treba jesti neoplupljenega, veliko vrst zelenjave, začimb, oreškov in semen.

Zeliščni čaji Proti bolečinam velikokrat učinkovito pomagajo zeliščni pripravki, zato je dobro vsak dan popiti eno ali dve skodelici zeliščnega čaja, ki ustreza bolečini. Pri bolečinah zaradi mišične napetosti koristi čaj iz črnega kačjega korena, divjega jama ali močvirskega oslada, kamilica, pasijonka in šentjanževka pa bodo pomagale pri lajšanju bolečine zaradi napetosti. Bolečine zaradi mišičnih krčev bo omilila poprova meta, bolečine, ki jih povzročajo vnetja, pa rman, divji jam in močvirski oslad.

Domačih zdravil je še veliko, vendar je v nekaterih primerih vendarle dobro iti k zdravniku, predvsem takrat, ko je bolečina prehuda in ni mogoče ugotoviti vzroka zanjo ali kadar kljub domačemu zdravljenju ne poneha. Če je prizadeti del telesa težko gibljiv, otekel ali rdeč in sta poleg tega navzoča povišana telesna temperatura in oteženo dihanje, je prav tako treba poiskati zdravniško pomoč. Nujno zdravniško pomoč pa je treba piskati v primeru, če bolečino spremlja zvočenje v ušesih, šibkost v mišicah ali odrevenelost okončin. **D**

Novički

HITREJE DO NOVIH ZDRAVIL Evropska komisija je sklenila pospešiti postopek izdaje dovoljenj za promet z novimi zdravili, ki so namenjena zdravljenju smrtno nevarnih in nekaterih drugih bolezni. Po zdaj veljavnih pravilih od iznajdbe učinkovine do začetka trženja zdravila preteče deset let, zato želi komisija zagotoviti, da bodo nova zdravila hitreje dosegla bolnike, vendar pa bo pospešeno uvajanje takšnih zdravil vseeno potekalo pod strogimi pogoji. Z novimi pravili bo ohranjena visoka raven varnosti, saj bo zdravilo pred začetkom trženja podvrženo temeljitim preizkusom, katerih namen je ugotoviti, ali je zdravilo varno, kakovostno in učinkovito, bolniki z boleznimi, za katere ustreznna zdravila še niso na voljo, pa bodo nove proizvode lahko prejeli nekoliko prej v razvojnem postopku. Podlaga za trženje takšnih zdravil bo pogojno dovoljenje za promet, ki bo veljalo eno leto in bo farmacevtska podjetja zakonsko zavezovano k pravočasni izvedbi študij o varnosti in učinkovitosti zdravila. Takšno dovoljenje bo izdano le v primeru, če bo strokovni odbor presodil, da so koristi novega zdravila pomembnejše od njegovih slabosti ali da koristi za javno zdravje prevladajo nad pomanjkljivostmi, ki izhajajo iz dejstva, da zdravilo še ni v celoti preizkušeno. Do pogojnega dovoljenja bodo upravičena zdravila za resno izčrpavajoče ali smrtno nevarne bolezni, zdravila za uporabo v izrednih razmerah (npr. teroristični napad z biološkim orožjem, pandemija gripe) pa tudi zdravila za redke bolezni. L. H.

SLOVENCİ ZADOVOLJNI IN ZDRAVI Po izsledkih ankete o odnosu prebivalcev do zdravstvenega sistema v njihovi državi, ki so jo konec lanskega leta opravili v 12 državah srednje in vzhodne Evrope, so Slovenci v primerjavi z drugimi državami med zadovoljnejšimi in bolj zdravimi. Izidi ankete kažejo, da so najbolj zadovoljni v Avstriji, sledi Ukrajina, na tretjem mestu pa sta se znašli Češka in Slovenija. Med anketiranimi Slovenci večje zadovoljstvo z zdravstvenim sistemom izražajo prebivalci, mlajši od 29 let. Bolj kritični pa so tisti, ki pogosteje obiskujejo zdravnika ali lekarne. Zelo podobni izidi so tudi glede zadovoljstva z obveznim zdravstvenim zavarovanjem; največje zadovoljstvo izražajo znova v Avstriji in Ukrajini, kjer je z obveznim zdravstvenim zavarovanjem zelo zadovoljna kar četrtina prebivalcev. Slovenci so se tudi v tej kategoriji znašli na tretjem mestu: slabe tri četrtine Slovencev izraža zadovoljstvo z obstoječim stanjem. Tudi tu je večje nezadovoljstvo opaziti pri tistih, ki so lani večkrat obiskali zdravnika, in med starejšimi od 60 let. Slaba polovica Slovencev je tako ocenila, da se počuti dobro, četrtina zelo dobro, 16 odstotkov pa prav odlično. L. H.

»Šaka suza, vriča smija – ča je život vengo fantažija!«

Mali bogovi

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

V 49. minuti Blatnjak uspešno zaposli Sebastijana Cimirotiča. Ta se izmuzne nedovoljenemu položaju in brez oklevanja ustrelji mimo Turine.

Milimetrsko natančna žoga se naposled znajde v Dinamovi »mali mriži«. Sebastijan Cimirotič, ki je po prihodu iz korejskega Incheona v Hajduk do večnega derbija odigral le eno tekmo, ki se je igrala prav tako proti zagrebškemu Dinamu, je po zadetku padel v delirij. Slekli si je dres in stekel proti Torcidi. Pod dresom je lahko končno pokazal sliko svojega zavetnika očeta Pia, svetnika, ki je v začetku 20. stoletja z nadnaravno močjo ozdravljaj ljudi. Na ta trenutek

je čakal že zares dolgo. Po vseh jesenskih težavah in »najtežjem obdobju v življenju, kjer je prišla na kocko tudi nogometna kariera«, ko je postal nekakšen talec menedžerske afere, saj se v Koreji v nekem trenutku ni več upal zapustiti stanovanja, in ko je že po prvi odigrani tekmi v dresu Hajduka (proti Dinamu) začutil vnovične bolečine v tetivi, zaradi katerih je bil potem mesec dni odsoten, je nujno potreboval ta zadetek, to samopotrditev. Priljubljeni Cime lahko namreč (pre)živi le ob nenehnih odobravanjih, na-

klonjenostih. Njegov kisik izvira iz navijaških grl povečevanja. Zdaj je končno napočil ta trenutek ... Cime je v očeh izjemno kritične navijaške skupine Torcida že postal hit, ki bi lahko že kmalu prerasel v mit. Kralj preigravanj, ki je na nogometne zelenice zaradi svoje romantične igre, ki jo iz dneva v dan vse bolj spodjeda agresivni sodobni nogomet, privekal kakšnih 20 let prepozno, bi lahko v Splitu našel svoje poslednje zatočišče, kjer bi bil s svojim slogom končno razumljen in sprejet. V evforiji je po

tekmi z Dinamom tudi dejal: »V Splitu bi rad zaključil kariero!«

Torcida Splitski avditorij, ki zna najboljše zares ceniti, jih neprestano nagrajevati in povečevati, je zares nekaj enkratnega. Tudi najboljši pa jim morajo vreči kost v obliki neizmerne talenta, ki ustvarja umetnost. Cimirotičevi »bicikli«, s katerimi je na zadnjem derbiju vrtil idola zagrebških purgerjev (BBB) branilca Dina Drpića, so npr. tista veja umetnosti, ki razvname avditorij s Poljuda. Zaradi takšnih umetnosti je ne nazadnje leta 1950 tudi nastala prva navijaška skupina v Evropi Torcida. Le-ta že od tedaj prek svojega Hajduka, ki so ga ustanovili splitski študenti v Pragi leta 1911, potem ko je ideja padla v znameniti pivnici pri Fleku, nenehno opozarjajo na družbeno nehigieno v Splitu in Dalmaciji. Ob vsej znameniti dalmatinski evforiji, ki žal pozna le dobro in slabo, vzpone in padce, žalost in veselje, ničesar vmesnega, pa se tudi tisti, ki so bili še malo prej bogovi, lahko v naslednjem trenutku znajdejo med počestniki. Tedaj zapiha hladna, suha in sunkovita burja, imenovana »spremačica«, ki očisti zrak in odstranjuje vlago; tedaj zabrbota dalmatinski temperament, Torcida pa skliče izredno stanje.

Takšno je bilo že kmalu po Cimirotičevem debiju, ko se je pri Hajduku, ki je padel tako nizko kot še nikoli, kar kaže tudi 27 točk zaostanka za večnim tekmeccem Dinamom, zaostri do skrajnega. Ivana Gudlja je tedaj na trenerskem stolčku zamenjal Luka Bonačić, ki pa je že takoj

Festivalna dvorana je gostila tradicionalno prireditev Miss športa, na kateri se je predstavilo 23 finalistk iz vse Slovenije. Mlade športnice so se predstavile trikrat. Po zanimivi prireditvi se je letos z laskavim naslovom okitila **ANETA SALIHOVIČ**.

Sklepni del 11. sezone ŠKL se je končal v sredo s finalnimi obračuni. Posebnost osnovnošolskega tekmovalnega dne je bila prijateljska košarkarska tekma med ministrstvom za šolstvo in šport Slovenije in Hrvaške. **MILAN ZVER** je bil kapetan.

Slovenska ženska teniška reprezentanca si je na turnirju v Bolgariji z zmago nad Južno Afriko zagotovila obstanek v prvi evroafriški skupini pokala Fed. Obstanek sta zagotovili **POLONA REBERŠAK** in **MAŠA ZEC PEŠKIRIČ**.

ARSENAL je prejšnjo sredo v polfinalu lige prvakov odigral zadnjo mednarodno tekmo na Highburyju (v prihodnji sezoni se seli na nov štadion, morebitni finale pa bo igral v Parizu). Proti Villarealu si je priigral minimalno zmago.

po ustoličenju padel v verbalni boj s Torcido. Le-ta je po zadnji prvenstveni tekmi, ki naj bi bila zrežirana, želela obračunati z igralci, kar je Bonačića do konca razjezilo. »Kdo jim daje pravico, da fizično ogrožajo druge? Če so kupili vstopnice za tekmo, naj se derejo, preklinjajo, pljuvajo in skandirajo, kar pač želijo, toda kdo so, da bodo s pestmi grozili mojim nogometašem? Naj zagrozijo meni, pa bomo videli, kdo bo koga. Mojim nogometašem ne bo padel niti las z glave! Poleg tega pa bi tudi rad videl tistega, ki si bo meni v obraz upal reči, da

Sveti Duje, zavetnik Splita

prodajam tekme ...« Že naslednji dan so Bonačića neznanzi pretepli s kiji. Utrpel je več poškodb in lažji pretres možganov.

»Fantaziija« Po Cimirotičevem zadetku na zadnjem derbiju se je razpoloženje znova obrnilo za 180 stopinj. Niko Kranjčar, reprezentant in nekdanji kapetan Dinama, je znova dobil dovolilnico za vstop med male bogove, naš Cime pa si jo je prislužil prvič. Do naslednjega sponzorstva jima bo dovoljeno srušenje z vsemi malimi splitskimi božanstvi. Med nogometnimi

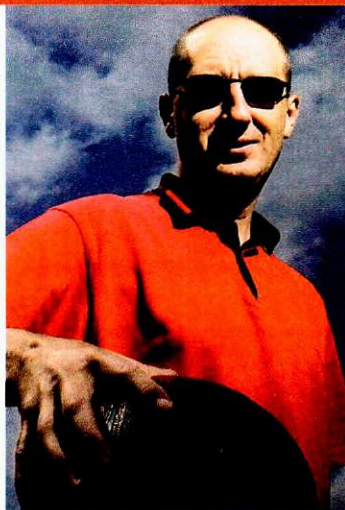
Kitajska košarkarska reprezentanca, ki se bo na avgustovskem svetovnem prvenstvu soočila tudi s Slovenijo, bo, kot vse kaže, na Japonskem nastopila brez prvega zvezdnika. JAO MING naj bi po operaciji počival skoraj pol leta.

je denimo tudi Branko Oblak, ki redno skupaj s preostalimi Matošićem, Bearo, Vukasom, Nadovezo, Džonijem, Buljanom, Šurjakom, Peruzovićem, Katalinićem, Vujovićem, Sliškovićem, Asanovićem, Jarnijem in Bokšićem »baca na belote« (balina). Skoraj vsak splitski kvart ima namreč tudi svoj »zjog« (teren za balinanje).

Morda pa bi se namesto balinanja Cime raje odločil za umirjen in poučen sprehod po za promet zaprti »rivi« z rimskim cesarjem Dioklecijanom, ki si je dal za svoj oddih zgraditi 28.900 m² veliko palačo, zaradi katere se je posledično rodil tudi Split. Sprehodila bi se lahko do Bačvice, kulrne peščne plaže v samem središču, in tam, če bi ne bil Dioklecijan preveč utrujen, odigrala npr. »picigin«, igro z majcenim »balunom« (žogo), ki mora ostati čim dlje v zraku, in se je rodila prav na tej plaži. Če pa se Dioklecijanu ne bi dalo, se lahko usedeta na bližnjo »šentado« (klop) ali pa na »zidić«, tradicionalno sedišče »ekipe sa zidića« oz. starega in mladega. Tam se bo pelo, veselilo, razvijale se bodo »čakule« (neformalni pogovori) o politiki in športu, ocenjevali bodo »lipotice«. Ko se bo zvečerilo, bodo na plan pridrele »škuribande« (zaljubljeni) in »čirimbaše« (radovedneži). Vse skupaj pa bo ob koncu dneva sv. Duje, zavetnik Splita, povabil na nogometno »fjero« (fešto). Udeležil se je bo zagotovo tudi Miljenko Smoje (Moje malo misto), ki bo ob Cimirotičevih vragolijah znova prepoznal življenjsko filozofijo Splita: igrivost kot komentar življenja. »Šaka suza, vrića smija – ča je život vengo fantaziija!«

Po žrebu skupin za evropsko prvenstvo v vaterpolu v slovenski reprezentanci poudarjajo, da v sklepnem delu tekmovanja slabih ekip ni. BEOGRAD 2006 bo že zaradi naših tekmic Hrvaške, Nemčije, Grčije, Italije in Madžarske velikanski izziv.

Zmaga nogometa

Esad Babičić

Filozofija Milana je zelo preprosta: dobra obramba prej ali slej prinese priložnost v napadu. Seveda če imaš v ekipi takšne igralce, kot so Pirlo, Kaka, Ševčenko in Inzaghi.

Predvsem slednji je pravi specialist za kaznovanje preveč pogumnih nasprotnikov. Njegova odsotnost na prvem srečanju v Milanu se je na koncu izkazala za ključno. Tudi tako velik klub potrebuje nekoga, ki zna žogo spraviti tja, kamor sodi, pa čeprav se pred tem desetkrat znajde v nedovoljenem položaju. Tisti, ki ga niso pogrešali, so se tokrat hudo zmotili. »Super Pippo« je prototip klasičnega t. i. špic napadalca, ki čaka na najmanjšo priložnost za eksekucijo. Njegova sposobnost, da na majhnem prostoru najde pot do cilja, spominja na odlike napadalcev starega kova. Včasih mine pol ure, preden se sploh prvič dotakne žoge, vendar je takrat gotovo nevarno. Brez posebne potrpežljivosti in skrajnega egoizma ne more biti napadalca, ki skoraj na vseh pomembnih tekmah zadene mrežo. Seveda je veliko tistih, ki ne prenesajo njegove narcisoidnosti, saj ta presega estetske dimenzije italijanskega nogometa, vendar pa brez zaljubljenosti v svojo podobo Pippo ne bi bil tako dober, kot je. Ko gre za napadalce, ni samozavesti nikoli dovolj, saj priložnosti za zadetek ni na pretek. Takšnih, ki potrebujejo ducat priložnosti, da dosežejo zadetek, je veliko, le nekaj pa je takih, ki izkoristijo skoraj vsako priložnost. Milan ima najraje, kadar povede z ena proti nič, saj takrat ve, da mu ni treba ničesar več poskušati. Dovolj je, da ostane pri začrtanem in čaka na napako tekmeča, ki postaja živčen. Ponavadi se zgodi tako, da jo slabše odnesejo tisti, ki so na igrišču na videz boljši. Tudi Lyon je bil na videz boljši, pa je na koncu vendarle izpadel iz igre za finale lige prvakov. Barceloni se je nekaj podobnega zgodilo lani, zato je bila tokrat malce previdnejša. Zdi se, da je Rijkaardu uspelo najti pravo razmerje med napadom in obrambo, zato ga je zdaj veliko težje presenetiti. V nasprotju z Milanom se lahko Katalonci zanašajo na sredino in vesoljni napad. Najlepše pri Barceloni pa je gotovo to, da se ne zapira, niti kadar povede. Lahko bi rekli, da imajo napadalno igro v krvi, kar jih je že precejkrat stalo zmage. Tudi na prvem srečanju proti Milanu so ostali zvesti svoji miselnosti in namesto »zihersaške« taktike izbrali odprt spopad. Navsezadnje so imeli proti sebi veliki Milan, ki zna kaznovati vsako slepomišljenje, zato je bilo varneje napadati kot braniti se. Kaj takšnega si lahko v tem trenutku privoščiti le nekaj moštev, toda nobeno na tako nesramen način.

Zaporniki imajo možnost izhodov in tudi dopusta.

Izrekanje in izvajanje kazni

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Problem ni toliko v zvišanju zapornih kazni kot v tem, kako se te izrekajo in kako izvajajo. Namen zaprtja zločinca ni samo kaznovanje, ampak predvsem preprečitev ponavljanja zločinov.

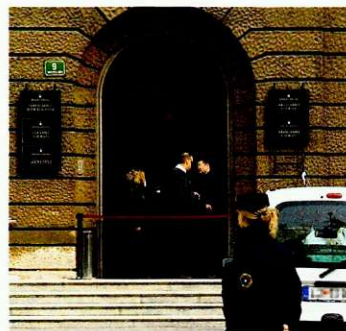
Del slovenske javnosti, stroko pa še posebej, zadnje čase pretresa vprašanje o zvišanju zapornih kazni za kriminalce. Mnenja so deljena predvsem v stroki. Nekateri, predvsem tožilci in del sodnikov, so mnenja, da bi zaporne kazni morale vsekakor zvišati zlasti za morilce. Večina odvetnikov in pravnikov akademikov pa je mnenja, da za to ni potrebe in zdajšnji razpon kazni za posamezna dejanja popolnoma zadošča. Kar se javnosti tiče, je načelno velika večina za zvišanje kazni in razširitev izreka najvišjih tudi za posiljevalce in predvsem pedofile. Glede slednjih ima del javnosti svoje mnenje o kaznovanju, to pa zajema srednjeveške metode kaznovanja.

Za nekatere kategorije zločincev bi bilo seveda treba kazni zvišati, a ključni problem je drugje. Gre za način izreka in tudi prestajanja kazni. Namen naj torej ne bi bil le kaznovanje kazni-

vega dejanja in tako imenovano poplajšanje, ampak bi s tem predvsem preprečili, da bi obsojenec kazniva dejanja ponavljal. Temeljni pogoj za to pa je daljša osamitev. Prekupčevalec z mami-li, ki bo sedel dalj časa, ne bo imel več tovrstnih stikov. Njegova klientela si bo našla drugega dilerja, dobavitelji drugega distributerja. Pedofil bo glede na to, da se velika večina tovrstnih dejanj zgodi v družinah, dalj časa daleč od žrtve, kar bo preprečilo morebitno ponovitev, pa tudi žrtev bo imela čas, da vsaj malce pozabi dogodek in si na novo uredi življenje.

Izrek in izvajanje kazni Olajševalne okoliščine bi morali torej izrekat od zgornje meje in ne od spodnje. Če je na primer za vlom določena kazen od enega do desetih let, potem bi morali od desetih let odbijati omilitve, na primer zaradi mladosti, nekaznovanosti, če je šlo za manjšo vrednost ukrade-

nega blaga, sodelovanje in podobno. V vsakdanji praksi pa sodniki pogosto izrekajo kazni, ki so celo pod zakonsko določeno spodnjo mejo. Poleg tega imajo tudi pri pravnomočnosti sodbe obsojenci precej ugodnosti med prestajanjem kazni, predvsem proste izhode in celo dopust. Med takšnimi izhodi navadno takoj poiščejo svoje pajdaše oziroma obnovijo stike, neredko pa še mimogrede zagrešijo kakšno novo kaznivo dejanje. Ob vsem tem pa višja sodišča po-

Izrečene kazni pogosto znižujejo.

gosto tudi razmeroma nizke na prvi stopnji izrečene kazni znižajo ali jih razveljavijo in vrnejo v vnovično presojo na prvo stopnjo. V bistvu torej namignejo prvostopenjski instanci, naj izreče nižjo kazen. Na koncu pa je še komisija za pogojne izpuste, ki zelo pogosto obsojencem za nekaj mesecev ali pa tudi let zniža kazni.

Nazoren primer je Silvo Plut. Za prvi umor je dobil tedaj najvišjo kazen dvajset let. Višje sodišče mu jo je zmanjšalo na petnajst, in čeprav naj bi bil celo v zaporu problematičen, ga je komisija za pogojne odpuste po dvanajstih letih izpustila na prostost.

Končno pa lahko kaznjenca pomilosti predsednik republike. Očitno na slepo podpisuje dokumente, ki mu jih položijo na mizo. Pred nedavnim je tako pomilostil enega večjih prekupčevalcev z mami-li. Problem torej ni višina zapornih kazni, pač pa način njihovega izreka in izvajanja. **D**

Policiste poskušali minirati

Med begom so policijsko vozilo poskušali »minirati« s kosi ukradene obcestne ograje.

Sami sebi pravijo Romi, torej »ljudje« po njihovo, drugi državljanji (v njihovem jeziku civili) pa jih moramo zaradi nekdanjega bratstva in enotnosti ter zdajšnje politične korektnosti prav tako imenovati Romi, čeprav jim večina državljanov še vedno pravi Cigani. Še posebno tisti, ki so imeli z njimi slabe izkušnje. Večina Romov ima namreč svojstven odnos do lastnine civilov, imajo jo namreč tudi za svojo, pa tudi zakoni jim niso dosti mar, razen kadar so njim v prid.

Takšna je bila tudi skupina mladih Romov, ki je okoli pol enajstih zvečer brzela v traffi-covem kombiju po lokalni cesti med Ivančno Gorico in Ambrusom. Policijski patrulji se je zdel kombi sumljiv in ustavljali so ga, a voznik, 19-letnik iz Ivančne Gorice, je oddijval naprej, pa-

trulja pa za njim. Mimogrede se je izkazalo, da je vozilo neregistrirano, še več, nameščeni sta bili dve različni registrski tablici. Med cikcakasto vožnjo sta voznik in šestnajstletna sopotnica odpirala vrata in preprečevala policistom, da bi kombi prehiteli, v zadevo pa sta se vmešali še osemnajst- in dvaindvajsetletnica v zadnjem delu kombija, ki sta med vožnjo skozi zadnja vrata metali kovinske dele pred policijski avtomobil. Nevarne vožnje je bilo konec v bližini Zagradca, kjer je vozilo ustavila druga patrulja. Izkazalo se je, da beg ni bil le posledica neregistriranega vozila, ampak so romski mladci neznano kje sunili civilno kovinsko obcestno ograjo, da bi jo prodali na odpadku. Policisti so napisali prijavo, nato pa so vse štiri lopove izpustili. B. S.

OSTALA JE GRDA Na delovni obisk iz prestolnice v Novo mesto je prišla 24-letna Ljubljancanka. Ni sicer še znano, ali jo v Ljubljani predobro poznajo in je zato zamenjala kraj delovanja, vsekakor pa je dobro izurjena v svoji obrti in tudi ustrezno predrzna. V novomeških trgovinah si je namreč naložila kar za 350 tisočakov najrazličnejših kozmetičnih izdelkov in pobegnila, ne da bi jih plačala. A prodajalka jo je opazila in policiji tudi dobro opisala, zato so tatico hitro prijeli. Lepotila so vrnili na police trgovine, tatica pa se bo pred sodnikom zagovarjala v svoji naravni podobi.

DRAGA NAIVNOST Po glavi se tolče lastnik zlatarne na Dolenjski cesti v Ljubljani, saj je njegova prodajalka naselila najstarejši lopovski ukani na svetu. Sredi belega dne sta prišla v zlatarno neznanca in zahtevala nakit, očitno najboljše od najboljšega. Ustrežljiva uslužbenka jima je pokazala pladenj, poln raznovrstnega nakita, predrzneža pa sta vse skupaj pograbila in jo ucvrila iz zlatarne. Pred vrati ju je čakal pajdaš z belim cliom in nemudoma so se odpeljali proti središču mesta. Šola za naivnost je bila draga, saj je lastnik prijavil za kar 15.000.000 tolarjev škode.

STIMULATIVNO NAGRAJEVANJE, DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE IN MOŽNOST NAPREDOVANJA

Pridruži se nam!

Kot vojak v policijski vojski, pogodbeni rezervni ali na prostovoljnem usposabljanju za obrambo boš odlično psihično in telesno pripravljen. Lini se bodi za preživetje v najrazličnejših okoliščinah ter spoznal večšine modernega bojevanja.

Si pripravljen na pravo stvar?

Pokliki na brezplačno telefonsko številko 080 13 22 ali pošlji elektronsko pošto na naslov naborna.plsama@vojska.si.

www.slovenskavojska.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

SLOVENSKA VOJSKA
V službi domovine.

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blžina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

EVJ ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMMICA

Posvečeno sestri

Čedalje manj privlačna Britney Spears bo na novem albumu eno izmed pesmi posvetila sestri Jamie Lynn. Da si Spearsova zelo želi vrnitve na glasbeno sceno, ni več skrivnost. Pevka, ki je sredi lanskega septembra rodila sina Prestona, namreč vse bolj razmišlja o tem, da bi se vrnila pod žaromete.

Na svojem prihajajočem albumu je eno od

pesmi naslovila

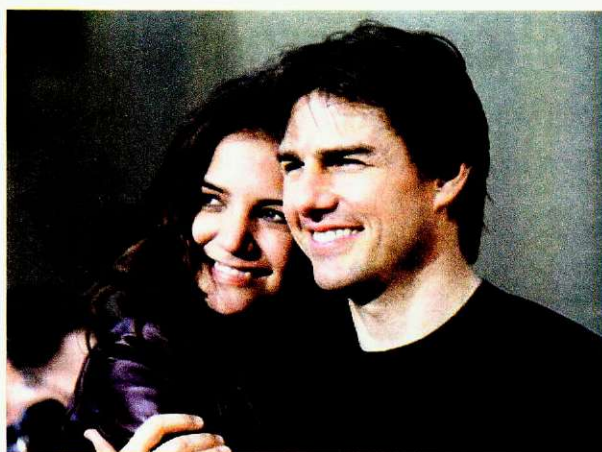
To My Sister
(Moji sestri).

Britney jo bo zapela z akustično spremljavo, s folk pridihom,

kar naj bi odi dalo še dodatni pomen. Britney se torej

vse bolj pripravlja, da si bo povrnila nekdanjo slavo, še pred tem pa bo morala krepko shujšati. 15-letna Jamie Lynn Spears gre sicer po stopinjah slavne starejše sestre, čeprav se je bolj posvetila igralski karieri. Nedavno je prejela otroško nagrado nickelodeon za najboljšo igralko v TV-seriji Zoey 101.

Pela bo svoji sestri ...

Starši male princeske

Rodila se je Suri

Znani igralec Tom Cruise je postal očka. Zaročenka Katie Holmes je prejšnji teden rodila deklico Suri, ki je ob rojstvu tehtala 3,4 kilograma, velika pa je 51 centimetrov. Več podrobnosti glede rojstva ni znano, saj to prepovedujejo stroga scientološka pravila. V Scientološki cerkvi namreč verjamejo, da bi vse med porodnimi bolečinami izrečene besede lahko vplivale na zavest, zaradi česar bi tako mamica kot otrok lahko imela pozneje v življenju resne težave. Suri v hebrejščini pomeni princesa, v perzijsčini pa rdeča roža. Deklica je prvi otrok Katie, medtem ko ima Tom že starševske obveznosti iz zakona z Nicole Kidman, s katero sta posvojila dečka in deklico.

Sonce v srcu

Skupina Kingston je po skoraj enoletnem promoru na radijske postaje poslala novo uspešnico Pusti soncu v srce. Gre za zelo dobro in aranžmajske zanimivo predelavo nekdanje evrovizijske uspešnice, ki jo je v preteklosti v slovenščino prepesnila že skupina Pop Design. Pusti soncu v srce je klasična pop reaggae mojstrovina v prepoznavnem 'Kingston stilu',

Kingstoni imajo spet uspešnico.

kjer seveda ne manjka plesnih basovskih linij in značilnega 'jamaica rapa' v izvedbi gospoda Darwinna. Pri komadu pa že sodeluje novi kitarist skupine Dejan Dimec iz Mežice.

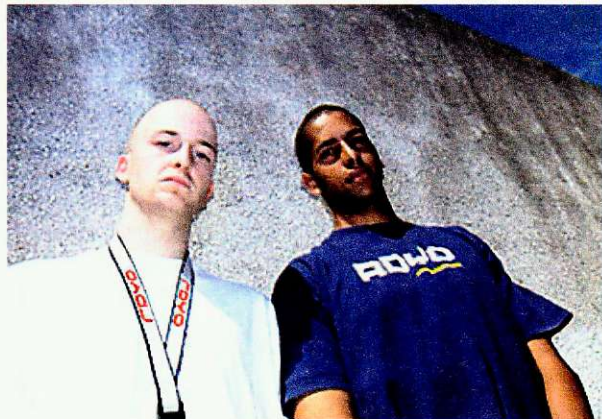
Pevka je rodila sina Taja.

Novopečena mamica

Pika Božič, ki se je pred nekaj meseci po škandalu umaknila z glasbenega prizorišča, in hokejist Dejan Kontrec sta dobila sina Taja. Velikonočne praznike so tako preživeli v ljubljanski porodnišnici. Bratca se je še posebej razveselila petletna Liu.

Murat&Jose

Konec meseca bo na TV-zaslone prišel prvi videospot projekta YOYOCUTS, ki sta ga ustvarila dva znana slovenska hip-hoperja Murat&Jose. Videospot je posnet za skladbo Little Things. Prvi radijski singel z naslovom Ljubljana-London je bil slovenskim radijem poslan že v februarju, videospot za naslednjo skladbo Little Things pa je bil posnet med bivanjem v Londonu v začetku marca. Sodelujoči so namreč imeli v začetku marca uspešen predstavitevni koncert v Londonu, "release party" za domače občinstvo pa bo konec maja v klubu K4 v Ljubljani. Sicer pa Murat&Jose krasita naslovnico aprilske številke revije Frka, v kateri je tudi intervju o omenjenem projektu.

YOYOCUTS dela ...

Zlati hlebec

iz črne pšenične moke.
Novost iz Grajskih pekarn

Pekovski mojstri Grajskih pekarn nadaljujejo s staro navado peke najbolj kakovostnega kruha. Zlati hlebec iz črne pšenične moke vsebuje več vlaknin in je pečen po naravnem podaljšanem postopku, ki zagotavlja izjemno **sočnost** in nekajdnevno **svežino**.

Kilogramski Zlati hlebec iz črne pšenične moke boste prepoznali po omamnem vonju in značilni ovalni obliki. Poseben čar pa mu daje rustikalno razpokana skorja.

GRAJSKE
PEKARNE

Žito
Okus po dobrem

DOLENJSKE
PEKARNE

KRUH
PECIVO

GORENJKJA

PEKARNA TRINJKA

0 morali je beseda!

Magična gledalka

Morala je bila tema minulega tedna. Zdaj se v vseh oddajah, kjer je le kaj časa, moralizira. Najprej so moralizirali na nacionalki v oddaji Pod žarometom.

Razčlenjevali so sicer staro zgodbo o podpredsednikih državnega zbora dr. Marku Pavlihi in Sašu Pečetu ter njihovih besednih napadih na predsednika dr. Franceta Cukjatiya. Na te nedostojne napade sem opozorila tudi sama v enem od minulih zapisov, ko sem se čudila Špeli Šipek, ki je v oddaji TV Klub posodila svoj obraz in novinarsko ime zato, da je Pavliha v sliki iz parlamenta obračunal s Cukjatiem in govoril o totalitarizmu. No, koalicijske sile so se odzvale s pobudo za razmislek o zamenjavi podpredsednikov iz vrst LDS in SNS, opozicija pa v zrak. Pod žarometom so predstavniki strank vse še enkrat ponovili, razmislili seveda ne bodo, voditeljica Tanja Gobec se je občasno strinjala zdaj z enim, zdaj z drugim (je to naloga voditelja?), sicer pa je bil izkoristek oddaje bolj šibek. Opozicija je na primer govorila, kako se njeni predlogi v parlamentu ne upoštevajo, kako jih zavračajo, kako je bilo pri proračunu, kako vlada diktira parlamentu, pa se ni našel junak, ki bi nezainteresirano zmignil z rameni in dejal: Kaj hočemo, se pač hitro učimo ... Popolnoma iste stvari – da jih ne upoštevajo, da vlada posiljuje parlament, da med proračunskimi dopolnili ni bilo sprejeto niti eno opozicijsko – smo nenehno poslušali že takrat, ko je bila na oblasti LDS, SDS pa v opoziciji. Stara zgodba torej.

Moralka pa se je v Trenjih zgodila tudi Urošu Slaku. Vzrok – občestni plakati za Playboy in (zanimivo) revijo Gea. Komaj sem sledila, saj sama teh plakatov doslej še nisem opazila, res pa je, da jih je v predelu Ljubljane, kjer živim, kar precej popackanih in zabrisanih.

Mnenja so bila diametralno nasprotna, od matere štirih otrok, ki jim je nasprotovala, do gostov, ki so jih zagovarjali, med njimi najbolj žolčno seveda predstavniki revije. Glas razuma in moje simpatije je brez dvoma požela predsednica oglaševalskega razsodišča, in sicer zaradi argumentov, ki jih je navajala, in zaradi načina, kako je obračunala s tistimi, ki so ji skakali v besedo. Rekla pa je naslednje: »Če oglasni panoji dražijo naše vrednote in vzbujajo pozitivna čustva, so v redu, če pa iritirajo z negativnimi, potem namen oglaševanja ni dosežen.« Slišati je bilo sicer tudi črne tone, kot so bili na primer, da Slovenija tone v mračnijaštvo in nazadnjaštvo, ampak te so izidi ankete popolnoma demantirali. Dve tretjini gledalcev, ki so klicali v Trenja, sta namreč ocenili, da jih reklamni plakati z nagimi telesi motijo. Zoper takšen izid niti gostje v studiu niso našli protiargumentov.

Opozorili pa so na resno stvar, na zakon o varstvu javnega reda in miru. Najprej so ugotavljali, da imajo policisti zdaj možnost presojsati, kdaj je na primer iztegnjen sredinec žaljiv in kazniv in kdaj ne. Tako pač bo. Potem pa je opozicijski poslanec Pavle Gantar dejal, da bi se on s presojo policista še sprijaznil, saj imata vsaj triletno šolo, ampak da bodo o tem zdaj lahko presojsali tudi redarji? Opla! To je pa že resna stvar. V minulem letu so redarske službe že tolikokrat zatajile, najbolj drastično v primeru Lipa, da jim res ni treba dajati nobenih novih pooblastil, še najmanj za presojo.

Morda pa je to tista pripomba opozicije, ki bi ji koalicija lahko prisluhnila ...

Oven
21.3.-20.4.

Kot vodja krdele boste razumeli okoliščine pred vsemi drugimi. Če se boste srečali s katerim od pomembnih članov upravnega odbora podjetja, se dobro pripravite. Proti koncu tedna boste uporabili nekatere iz svoje okolice za dosego ciljev.

Bik
21.4.-21.5.

Teden se na žalost ne bo odvijal tako, kot si želite, vendar vam bo uspelo ohraniti dovolj samozavesti, da boste prenesli vse, kar vam bo prinesel. Sprostili se boste lahko šele v nedeljo in ponedeljek, ko boste rešili vsa ključna vprašanja.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Vaše mnenje je precej trdno in prepričani ste, da imate prav. Tako boste zares lahko prodrli s svojo idejo. Ta teden bodite pozornejši do svojega partnerja, saj utegne biti slabe volje zaradi vaše nenehne odsotnosti iz poslovnih razlogov.

Rak
22.6.-21.7.

Sredi tedna boste ostali povsem brez energije, zato si boste morali vzeti kak dan oddiha. Nikar ne obupajte, to neprijetno stanje bo kmalu minilo in vse, kar od vas zahtevajo, boste naredili še pred rokom. Konec tedna bo vznemirljiv in zanimiv.

Lev
22.7.-21.8.

Preveč romantičnih komedij ste že gledali, da bi se lahko jezili na nekoga, kot je vaš partner! Pomislite, morda se za njegovimi dejanji skrivajo veliki strahovi in negotovost, pregnali pa mu jo boste lahko smo vi s svojo neomajnostjo.

Devica
22.8.-21.9.

Ste zelo odgovorna oseba, zato ne boste dovolili, da bi se stvari delale površno. Pošteno se boste razjezili na svojega podrejenega prav zaradi njegove nepazljivosti. Proti koncu tedna vas bodo nekoliko trle denarne težave, zato se boste odpovedali izhodu.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Verjemite, da obstajajo tudi ljudje, ki ustrezajo vašim zahtevam, zato se ne spustite v razmerje s prvim človekom, ki vam pride na pot. Pustili si boste čas za razmislek in ugotovili, da imate najboljšo pri sebi doma že lep čas.

Škorpion
23.10.-21.11.

V tem tednu vas bo mučilo dolgočasje pa jeza na delodajalca, ki si na vso moč prizadeva, da ne bi slišal vaših pripomb in prošelj. Bodite potrpežljivi, pa se vam bo izplačalo. Dela je za vse dovolj, zato se nič ne bojte konkurence.

Strelec
22.11.-20.12.

Napetost zaradi prezaposlenosti se bo te dni umirila in se boste lahko posvetili bolj koristnim stvarim. Dolgočasja se vam ni treba bati, vaše življenje je zelo zanimivo in razburljivo. Kar se tiče osebnih zadev, se bodo vse iztekle kar najbolje.

Kozorog
21.12.-19.1.

Jezilo vas bo, ker ne boste mogli obdržati vpliva in nadzora nad nekaterimi stvarmi, ki se vas sicer prav nič ne tičejo. Pomirite se in se začnite ukvarjati s čim drugim, koristnejšim. Poiščite si dobro družbo za konec tedna.

Vodnar
20.1.-18.2.

Novi projekti vam bodo zagotovo prinesli toliko dela, da se ga boste morali še otepati. Poskusite opraviti čim več v službi in ne nosite dela domov. Skrbni zaradi zdravja se vam bodo razblinile, ko se boste posvetovali z zdravnikom.

Ribi
19.2.-20.3.

Vaše počutje bo zelo dobro in ne boste se dali prepričati, da morate k zdravniku. Imeli boste prav, ko boste zahtevali pregled nekaterih papirjev – našlo se bo marsikaj zanimivega. Zanimivo bo tudi, ko se boste udeležili nekega srečanja.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

103.4 MHz

107.4 MHz

RadioDUR

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› **24.4.1742** se je »rodila« francoska državna himna marseljeza. Peli so jo prostovoljci, ki so skozi Marseille korakali proti Parizu.

› **24.4.1883** se je rodil češki pisatelj Jaroslav Hašek, avtor Dobrega vojaka Švejka.

› **25.4.1917** se je rodila ameriška pevka Ella Fitzgerald, ki je po vsem svetu postala znana po širokem razponu in izredni milini glasu.

› **25.4.1953** se je OF preimenovala v Socialistično zvezo delovnega ljudstva (SZDL). V SZDL so avtomatično vpisali vse prebivalce. Seveda so jo vodili komunisti.

› **26.4.1564** je bil krščen angleški dramatik William Shakespeare. Datum rojstva ni znan. Rekel je: »Tudi hudič lahko citira Sveto pismo za svoje potrebe.«

› **26.4.1886** se je rodila ameriška pevka Ma Rainey, ki so jo imenovali tudi mati bluesa.

› **26.4.1986** je razgnalo jedrski reaktor v Černobilu (takrat SZ, sedaj Ukrajina).

› **27.4.1992** sta Srbija in Črna gora razglasili ZR Jugoslavijo. Država se je kasneje preimenovala v Srbijo in Črno goro.

› **28.4.1919** je bila ustanovljena Liga narodov.

› **28.4.1945** je Narodni odbor slovenskih demokratičnih strank s posredovanjem škofa Gregorija Rožmana zahteval od Rupnika, naj odstopi in mu izroči upravo pokrajine. Rupnik se je namesto tega čez dva dni razglasil za poveljnika Slovenskega domobranstva.

› **28.4.1945** je prišlo v Trstu do vojaške akcije proti Nemcem. Izvedle so jo enote poveljstva mesta Trsta in bataljoni Delavske enotnosti. Ob Slovencih so delovali tudi protifašistično usmerjeni Italijani.

› **29.4.1899** se je rodil ameriški pianist, skladatelj in vodja orkestra Duke Ellington. Ob Luisu Armstrongu je najpomembnejši džezovski glasbenik.

› **29.4.1945** je bilo v Bogojini zborovanje, na katerem so Slovenci v Porabju izrazili željo, da bi se priključili Sloveniji.

› **30.4.311** je cesar Galerius Maksimianus izdal tolerančni edikt, s katerim je krščanstvo postalo dovoljena vera.

› **30.4.1951** je umrl gledališki igralec, režiser in dramatik Fran Lipah. Neka zvesta obiskovalka gledališča ga je nekoč vprašala: »Ali med igro razločite ljudi v avditoriju?« - »Nemogoče, gospa. Močna luč in reflektorji zasenčijo občinstvo, da ostane vidno samo to, kar se sveti iz teme: briljanti, kukala, pleše in ...« - »In kaj še?« - »... hudobni jeziki, ki ne morejo mirovati,« je dokončal stavek veliki igralec in režiser.

POGLED NAZAJ (OD 24. 4. DO 1. 5.)

Genocid nad Armenci

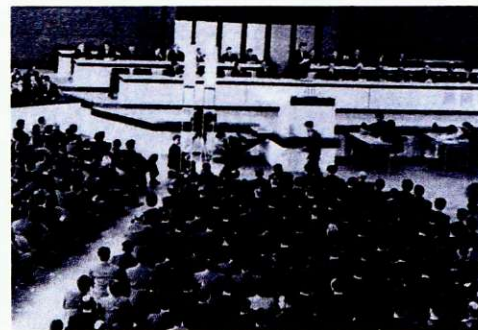
Armenija, ki leži med Črnim in Kaspijskim morjem, je bila tedaj razdeljena med Rusijo in Turčijo. Ker je prišlo do napetosti med državama in se je Turčija bala, da bodo njeni Armenci stopili na stran Rusije, se je odločila za njihovo preselitev iz obmejnih krajev v notranjost. Ocenjujejo, da je bilo ob življenje milijon in pol Armencev. Armenci, ki so bili v turški vojski, so morali izročiti orožje, potem pa so jih pobili. Armenske intelektualce so zbrali in pobili **24. aprila 1915**. Druge prebivalce – starce, žene in otroke – so pozvali, naj zapustijo svoje domove in se peš odpravijo na novo lokacijo zunaj »vojaških con«. Dovolili so jim, da so vzeli s seboj le ročno prtljago. Nova lokacija je ležala v puščavi med krajema Jerablus in Deir ez-Zor, kjer so tiste, ki jim je uspelo, da so živi prišli do teh »taborišč«, preprosto pustili, da umrejo brez hrane in vode.

Verjetno pri vsem skupaj ni igrala nepomembne vloge različna vera obeh narodov. Armenci so namreč kristjani. Zaradi genocida v Turčiji so se začeli množično razseljevati po vsem svetu in sodijo sedaj med narode z največjo diasporo.

Prepovedi komunistov

Izvršni komite CK ZKS je **28. aprila 1964** sklenil, da je treba odpraviti mesečnik za kulturo in družbena vprašanja Perspektive. Šlo je predvsem za reakcijo na prispevke dr. Jožeta Pučnika, ki so ga pogojno izpustili iz zapora in tedaj znova zaprli. Revija je začela izhajati leta 1960, čez tri leta pa je že postala osrednji kulturni problem. Slovenska oblast je imela kar dovolj prakse pri odpravljanju tiska. Sredi 50. let so odpravili več revij mladih literatov, ki so bile trn v peti ZKS. Zanimivo je, da so komunisti poskušali oprati s sebe kriv-

do lomastenja po tisku bolj svobodno razmišljajočih. Vlogo cenzorja je navidezno od partije prevzela SZDL. Tako so uradne odločitve prepustili SZDL. Ironija je bila v tem, da je bilo vsem znano, da v vseh družbenopolitičnih organizacijah in tudi v SZDL odločajo izključno visoki komunistični funkcionarji, ki so vodili tudi to umetno organizacijo.

Leta 1954 so odpravili mariborski Svit, 21. marca leta 1956 koprsko Bore zaradi sklepa ideološke komisije pri SZDL. Aprila 1957 je bila sodno zaplenjena in potem odpravljena Beseda. Zamenjala jo je Revija 57, ki je razširila kritični pogled na celoten družbeni sistem. Odpravljena je bila dobro leto po začetku izhajanja. Za Revijo 57 je predsedstvo SZDL Slovenije 6. novembra 1958 »spoznalo«, da gre za »dilasovsko revijo«.

Vlom v Mikroado

Pri vlamu v prostore Mikroade, kjer je bil zaposlen Janez Janša, **27. aprila 1988** so pripadniki Službe državne varnosti odkrili kopijo Kučanove razprave na seji predsedstva CK ZKJ, hkrati pa so našli tudi kopijo vojaškega dokumenta. Šlo je za načrt, da bi vojska s pomočjo zveznega partijskega vrha »pokorila« Slovenijo. To je kasneje postal »corpus delicti« procesa proti četverici.

31. maja 1988 so pripadniki Službe državne varnosti in ljubljanski kriminalisti po dogovoru z vojaško varnostno službo aretirali Janeza

Janšo in ga izročili preiskovalnim organom JLA. Le nekaj več kot uro pozneje so vojaški organi aretirali tudi podoficirja Ivana Borštnerja, ki naj bi bil kopijo tajnega vojaškega povelja posredoval novinarjem Mladine.

MOTOROLA

MOTOSLVR

Širok samo 1,15 cm. V izrazito tankem ohišju se skrivajo natančno oblikovana tipkovnica, velik barvni zaslon, Bluetooth, štiri frekvenčna območja, predvajalnik MP3 in možnost video snemanja. Novi Motorola SLVR L7. Več kot telefon. V manj prostora. hellomoto.com

Motorola L7 20.000 SIT*

na paketih Smart II in Smart III
prodajna mesta Si.mobil - Vodafone

Blagovna znamka MOTOROLA in stilizirani logotip M sta registrirana pri ameriškem zveznem uradu za patente in blagovne znamke (US Patent & Trademark Office).

Vsa imena ostalih izdelkov in storitev pripadajo njihovemu lastniku. Blagovne znamke Bluetooth so last zakonitih lastnikov. Motorola Inc. jih uporablja licenčno. Avtorske pravice. © 2006 Motorola, Inc.

*Cena vključuje DDV in velja za naročniške pakete Smart II in III ob sklenitvi naročniškega razmerja za najmanj 24 mesecev. Ponudba velja do 31.5.2006 oziroma do razprodaje zalog. Si.mobil d.o.o., Šmartinska 134b, 1000 Ljubljana, www.simobil.si

Ujemi svet

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajsanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karšno koli drugo prepričanje.

št. 14/65

Dvojna merila (2)

Soglašam s prispevkom g. Iveta A. Staniča, objavljenim v vašem časopisu z naslovom Dvojna merila. Nekaj podobnega doživljam tudi jaz.

Star sem 31 let. Vojaški rok sem začel služiti leta 1994 na Ptuj, potem ko sem bil na zdravniškem pregledu leta 1992 spoznan za sposobnega, čeprav sem bil registriran kot astmatik. Tu velja posebej poudariti, da zaradi astme nisem imel nikoli težav, nasprotno, na vseh področjih svojega športnega udejstvovanja sem dosegal odlične rezultate. In potem kot strela z jasnega: iz vojske so me odpustili kot nesposobnega za služenje vojaškega roka zaradi astme.

Leta 2003 in 2004 sem opravil dva testa (metaholinskega in alergološkega). Oba sta bila prirejena za vrhunske športnike, zato sta bila

dovolj zahtevna in natančna. Oba pregleda sta pokazala, da nisem astmatik. Kljub temu sem v vojaških evidencah registriran kot nesposoben za služenje vojaškega roka. K temu želim navesti še nekaj dejstev. Sem aktivni športnik. V času priprav na maratonske teke pretečem od 70 do 80 km. Bil sem na dveh po 42 km dolgih maratonskih tekih (v Berlinu in Ljubljani) in več polmaratonskih (21 km). Po Cooperjevem testu 2.400 metrov pretečem pod 11 minutami. (Iz dokaj zanesljivih virov sem izvedel, da so nekateri kandidati, ki so bili sprejeti v rezervno sestavo, po tem testu tekli okrog 20 minut.)

Resnično ne vem, kdo je dovolj strokoven in pošten. Glede na lahko ktno sklicevanje na astmo sem upravičeno zaskrbljen. Sprašujem: Če sem kot aktivni športnik nesposoben za služenje vojaškega roka, kdo je po vojaških merilih sposoben? Zanima me, zakaj vodstvo Slovenske vojske brani vstop aktivnim športnikom, hkrati pa v svoje vrste sprejema posameznike, ki Cooperjevega testa niti prehoditi niso zmožni.

Če mi pristojni vojaški organ dokaže, da v Slovenski vojski ni mogoče dobiti ustreznega mesta za astmatike, da gre za hudo bolezen, ki je v nobenem programu ni mogoče tolerirati, in da zato v tej vojski ni niti enega astmatika, bom znova pridobil zaupanje v korektnost in poštenost vojaškega kadrovanja.

Vse bolj pa verjamem, da so pogoji za vstop v Slovensko vojsko premalo premišljeni in dodelani. Navsezadnje je Slovenska vojska naš nacionalni interes in ponos. Bojim se, da je v ozadju raznarodovanje, to je: več tujcev (predvsem priseljencev iz nekdanje Jugoslavije), Slovencev je že dovolj. Gre morda za novodobno obliko

segregacije? Bo taka vojska, kot jo želi ministrstvo, še slovenska?!

Od ustrezne službe na Ministrstvu RS za obrambo pričakujem (verjetno tudi g. Ive A. Stanič) strokovno utemeljen in resen odgovor.

Benjamin Vučko, Ljutomer

št. 16/60

Pozabljena velika noč (1)

Vaša gledalka je bila res magično vesoljna, ki budno sledi španskim limonadam in za film, namenjen intelektualnemu človeku, res nima posebnih sposobnosti. Žal narava ne obdari vseh enako. Niti sekunde ni bila pred TV-zaslonom, ker se je tam jasno povedalo, kdo je obraz človeka, ki bo akter. TV ima tudi nalogo, da vzgaja Slovence h kulturi in ga izobražuje, ne da ga popelje v vesoljni svet NLP, daleč od resničnosti življenja. Uspelo ji ni, da bi vsaj minuto ostala »budna« pred ekranom, da bi videla uverturo v film, kjer je bil napis boleznin človeka, o katerem smo govorili. Opazila ni niti mikrofona...pač so oddaje za Slovence s povprečnim IQ in oddaje za ljudi z zelo nizkim IQ, ki niti sporočilo velike noči ne do-

jamejo, čeprav jo doživljajo vsak dan, v svojem življenju. Zato potrebuje nekdo Marijev Spet doma z Analizami ali božično špansko limonado, zopet drugi pa film na kulturnem slovenskem nivoju, daleč od zelo pogoste amerikanizacije naših gledalcev (magična gledalka ni dojela, da je Gibsonov Pasion, sporočilo Velikega petka in zelo neumesen za nedeljski velikonočni večer - kristjani se spominjamo Kristusove smrti na Veliki petek. V soboto je počival v grobu in na Veliko noč se spominjamo vstajanja. »Čez tri dni bom postavil svoj tempelj,« je rekel sam. Velika noč je največji praznik, ker je smrt in trpljenja premagano. Okovi greha so osvobojeni, človek je odrešen za večnost. TV je pluralističen medij, za vse ljudi. Vaša magična gledalka bi potrebovala še kako strogo verske vzgoje in morda najprej stopi do bližnjega župnika, da tekem let razloži najpomembnejša dejstva v življenju kristjanov. Tako ji velika noč ne bo le dela prost dan, ampak bo dojela, kaj sploh kristjani te dneve obhajajo. Njena kritika pa bo postala konstruktivna in se ne bo potrebovala več »hraniti« s španskimi limonadami. Lep pozdrav. Scenaristka filma »Zrcalo in svetilnik«

*Romana Kocjančič,
Radiotelevizija Slovenija*

Še o črni sredi

Nikakor ni mogoče več razumeti, kaj počenjajo ti študenti. Koliko davkoplačevalskega denarja porabijo na primer za mamila in drugi luksus. Stara sem 82 let, imam le osem razredov osnovne šole, v vseh razredih sem bila odlična, a sem morala žal na delo v opekarno, da sem si zaslužila za obleko. Za vajejo je bilo treba plačevati 7 tisoč din na mesec, da bi šla lahko študirat, pa ni bilo govora, kaj šele da bi mi lahko

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

starši plačevali šolanje, saj je bila polna hiša otrok in revščine. Ko pa je prišel ta prekleti komunizem, se je vse postavilo na glavo. Takrat sem imela 18 let. Vsak dan so prihajali udbaši iz Ljutomera, češ da hodim k maši, da bi jim morala poročati, o čem župnik pridiga, da bi ga lahko zaprli ali celo ubili. Moj izgovor je bil, da že med potjo pozabim, kaj je govoril. Zdaj pa razni Semoliči in drugi postkomunisti in liberalci hujskajo študente k štrajku. Marsikdo bi si zaslužil, da bi skupaj z Ribičičem in še kom ždel za zapa-hi. Kako lahko Stanovnik zahteva več denarja za borce? Za laži in umore, krajo? Duhovniki niso nikomur ničesar ukradli, zato imajo vso pravico zahtevati ukradeno nazaj. Tudi nekaterih novinarjev mi ni prav nič žal, saj le hujskajo proti novi vladi. Tudi v Ljutomeru imamo enega takega. Naj omenim še Kacina, ki ga že nihče več ne posluša, saj le pači zgodovino. Nadalje – kako pride na misel poslancu Guliču, da bi kandidiral za TV, pa Hanžkovo vedenje, zgodba z Mercatorjem in milijardna obogatitev Jankovića.

Naj na koncu prosim, ne ugodite vsem tem zahtevam študentov, saj imajo še preveč denarja za zadrževanje, vsaj tisti, ki so zmanipulirali toliko študentov oziroma dijakov, da so se prišli kazat na ulico, čeprav niso prav vedeli zakaj.

*Angela Ošljaj,
Križevci pri Ljutomeru*

Parada za dan državnosti

Zavedni Slovenci podpiramo idejo, da za dan državnosti pripravimo veliko slavnost vključno s paradjo, kjer naj bi sodelovali Slovenska vojska, policija, veterani junijske vojne (več kot deset tisoč jih je), ministrstvo za obrambo in vsi tisti, ki so prispevali k osamosvojitvi Slovenije. Ne smemo pozabiti niti na Slovence po svetu, ki so moralno in materialno podpirali osamosvojitve.

Slovenke in Slovenci želimo pozdraviti in spoznati naše osamosvojitelje in se jim zahvaliti, da so tvegali svoja življenja za našo domovino. Naj se končno predstavijo prebivalcem Slovenije v vsej veličini in dostojanstvu, saj jih sicer nimamo priložnosti spoznati.

Če so v »službi«, so v uniformah, ko pa so prosti, so v civilu.

Proslava bo ob 15. obletnici osamosvojitve. Na čelu vlade in državnega zbora imamo zdaj ljudi, ki so aktivno sodelovali in vodili osamosvojitveno vojno, zato si želimo tudi tega, da bi na tribuni pozdravili organizatorje odpora proti jugovojski, svoje padlih in zavedne Slovence iz tujine, ki so nam veliko pomagali. Naj bo to torej praznik veselja slovenskega ljudstva, saj smo prvič v zgodovini samostojni in neodvisni ter povezani z veliko družino evropskih narodov, ki pomeni zagotovilo miru in civiliziranega napredka Slovenije. Seveda pa za takšno proslavo ne kažejo zanimanja tisti, ki so bili do zadnjega dne v Beogradu in se niso strinjali, da bi Slovenija postala samostojna. Nekateri so takrat celo predlagali, da bi bila Slovenija demilitarizirana država, kar bi pomenilo, da se ne bi mogli z vojaško silo upreti jugovojski in bi tako še naprej ostali okupirani.

Poslušamo kritike na račun predsednika vlade g. Janeza Janše, češ da je leta 1989 nasprotoval paradi jugovojske, zdaj pa sam predlaga parado. Ljudje božji, ali res ne razlikujete med jugovojsko, ki je varovala pridobitve revolucije, in predvideno letošnjo parado, ki bi prikazala našo, Slovensko vojsko in pripadnike drugih enot, ki so v mednarodnih povezavah varuhi miru in samostojnosti? Oglede parade bi bil hkrati odgovor na spraševanje mnogih davkoplačevalcev, v kaj vlaga naš denar minister za obrambo. Verjamem, da se bomo proslave udeležili iz vse Slovenije in da se večina državljanov veseli tega dogodka.

Alojz Senekovič, Maribor

Dan upora

Pred nami je praznik – dan upora. Kolikor vem, se tistega dne, 27. aprila 1941, ni nič zgodilo, le Boris Kidrič in Josip Vidmar sta dan prej ustanovila Protiimperalistično fronto (PIF).

Lepo prosim, da mi nekdo od predstavnikov vlade ali slovenskih uradnih zgodovinarjev pojasni, kdo se je tistega dne uprl in komu se je zoperstavil?

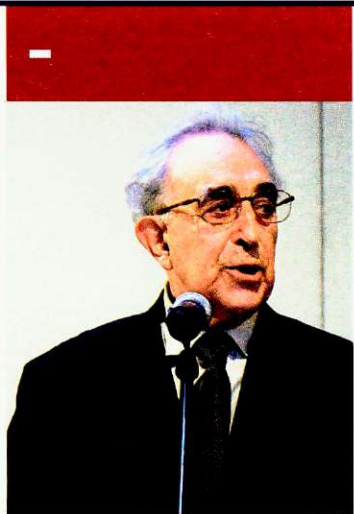
Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Howgh, govoril sem!

Marija Vodišek

Poglarji severnoameriških indijanskih plemen so, potem ko so uspešno izvršili nalogo, dobili bojno ime. Imena so bila različna, povezana bodisi z njihovimi bojnimi uspehi, bodisi z njihovo osebnostjo. Na primer: Prerijski volk, Rjoveča puma, Sedeči bik in tako dalje. Bili so absolutni poglarji in tudi edini sogovorniki s poglarji drugih plemen. Kratke pogovore so vedno končali z besedami: »Howgh, govoril sem,« kar je pomenilo: »Tako, končano je.« Ko sem v nedeljo, 2. aprila, gledala Popov TV Klub z edinim gostom, predsednikom DZ dr. Francetom Cukjatijem, in voditeljico Špelo Šipek, sem pričakovala pogovor in vprašanja povabljenemu gostu. Pa ni bilo tako. Potek »pogovora« je že odlično opisala Magična gledalka v Demokraciji 6. aprila, ko je dejala, da predsednik DZ niti ni dobil besede in je bil po zvitem scenariju le »zaslišani obtoženec«, tožilec in sodnik pa dr. Marko Pavliha, podpredsednik DZ. Njegov nastop je bil kot običajno poln nenadzorovane jeze, povzdignjenega glasu in izstopajoče samohvale. Obtožbe, polne nebrzdanega sovraštva in pretiravanja na račun Cukjatija in koalicije, so kar letele iz ust domnevno učenega doktorja. Na koncu bi moral samo še reči: howgh, govoril sem in podoba indijanskega plemenskega poglarja bi bila popolna. Kot lahko beremo v Delu 14. aprila izpod peres Jožeta Poglajna pa tudi Marka Pečauerja, se je te ostrine naučil pri poslancih koalicije, pred tem je bil menda pravo jagnje. Je to mogoče? Takšen izobraženec, učenec zagrebškega profesorja pomorstva Rudolfa, ki bi nam najraje vzel še tisti košček morja, vseved sedem svetlobnih let pred drugimi, pa se uči in posnema neke koalicijske »prvošolčke«, kot jih etiketira opozicija. Saj je menda že samo dejstvo, da mora sedeti v istem prostoru s takimi duhovnimi »zgrabami«, za erudita njegovega kova žaljivka! Špela Šipek je bila v TV Klubu le priložnostna porotnica, in kot se spodobi, »ubogljiva squaw velikega poglarja«. Jasno, da petkovo srečanje gostobesednega strokovnjaka Pavlihe s Cukjatijem »iz oči v oči« ni bilo po njegovem pojmovanju demokracije. Kdor hoče veljati za demokrata, mora razmišljati kot on, drugače tak pogovor zviška zavrne in odvihra. Izjave pa seveda daje, saj se je najprej priliznil medijem, potem pa še drugemu podpredsedniku Sašu Pečetu, pa čeprav je prav LDS imela pripombe na Pečetovo vodenje sej. A v sili še konj muhe žre. Kdo je torej komu oproda in eksekutor? Ali koalicija premierju Janši, kar LDS že vseskozi ponavlja, ali Pavliha svojemu zaledju na čelu s Kacinom in Ropom? TV-oddaja Pod žarometom 18. aprila o parlamentarni kulturi je še potrdila mnenje, da si nekateri kulturo razlagajo poljubno in da se s takim objestnim nastopom, kot sta ga uprizorila Milan Cvikl in Sašo Peče, prepada še povečuje. Na predvajanih posnetkih smo lahko videli, da je dr. France Cukjati na zelo nekulturen izpad dr. Marka Pavlihe odgovoril mirno in obvladano. Zato upam, da navedeno »pobotanje« ne bo zabeljeno z objemi in poljubi!

Politični semafor

Vojak revolucije Upokojeni novinar Jurij Gustinčič, ki je bil aktiven že v času kampanje pred referendumu o RTV, je znova zelo glasen. Na podelitvi nagrad DNS je trdil, da si sedanja vlada želi stoo odstotno podrediti vse medije v državi. Sedanje stanje je celo primerjal z obdobjem po padcu liberalizma v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. S tem je pljunil v lastno skledo, saj je bil ves čas komunizma lojalen režimu kot novinar – družbenopolitični delavec.

Napadalni reformator Nekdanji minister za zdravje Dušan Keber je tokrat prevzel vlogo reformista znotraj LDS. Njegov manifest z naslovom »Za ljudi pred profitom« pa ni nič novega, saj so se podobne pobude za prenovo programa LDS pojavljale že lani. Kljub vsemu je tudi Kebrov nastop naravnano kulturnobojniško, kar pomeni zelo ostro napadanje sedanje vlade. S tem pa ni nič boljši od svojih predhodnikov in sedanjih strankarskih jurišnikov.

Nadškof o zadevi Holmec Na zadnje polemike v zvezi z dogajanjem na mejnem prehodu Holmec leta 1991 se je odzval tudi beograjski nadškof msgr. Stanislav Hočevar. V posebni izjavi za javnost je izrazil željo, da bi bila pravica navzoča povsod in da bi bilo treba v tem duhu rešiti tudi primer Holmec. Nadškof Hočevar je med drugim opozoril na dejstvo, da so slovenski kriminalisti dvakrat raziskovali ta primer in ugotovili, da svojega zločina ni bilo.

Aurelia Pia Rizmal - Elica

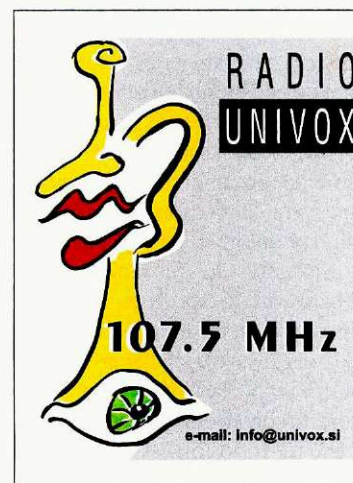
»Kdo me bo zdaj vsako jutro pozdravil z nasmehom,« se je v bolečini in žalosti vprašal mož Vinko, dojemajoč velikonočno tragedijo, ki se je zgodila neda leč od domače hiše v Avstraliji. Novica, da Elice (1943-2006) ni več, je pretresla družino in vse, ki smo jo imeli priložnost srečati in poznati.

V življenju srečujemo mnogo ljudi, nekateri za seboj pustijo le sled poznanstva, Elica je pri vseh pustila pečat nasmeha in neverjetne življenjske energije. Srečanja z njo so bila polna, vendar hipna. Njenim dejavnostim in potovanjem si težko sledil, radovednost jo je gnala v daljne in bližnje kraje, razdalje niso bile ovira. In toliko tega je bilo še v njenih načrtih ...

Težko je, posebej v teh trenutkih, o Elici in njenem delu napisati prav vse v nekaj stavkih. Drobil bi njeno delo, prizadevanja, želje, stike, pogum, svobodo ... Pa

vendar bi lahko končal le z usodo in spoznanjem, da Elice ni več.

Odšla je tja, kjer jo že leta čaka njen sin. Usoda ju je združila v večnosti. Za njo ostajajo sledi v srcih ljudi, ki jih je spoznala, in duh v krajih, ki jih je obiskala. In spominov nate, Elica, nam ne vzame nihče. Hvala, da smo lahko bili s teboj. A. L.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljich: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana
ali na faks 01 43 45 462.***Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru) **Naročam tednik Demokracija**

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

-
- mesečno*
-
- 4 x letno (9% popust)
-
- 2 x letno (10% popust)
-
- 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

-
- upokojenec,
-
- invalid,
-
- brezposeln,
-
- študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Tjaša

Helena

LOČENI RAČUN

za osebno rabo službenega mobilnika

Poslovni stroški se znova nižajo. Po MPO, ki omogoča cenejše klice med zaposlenimi, še Ločeni račun. Da zaposleni brez pomislekov na svoji službeni mobilni številki opravljate tudi povsem zasebne stvari – saj zanje dobivate poseben račun na dom.

Storitev je namenjena pravnim osebam in samostojnim podjetnikom. Podrobnejše informacije dobite na našem spletnem mestu, v najbližjem Mobitelovem centru in na posebni številki za poslovne uporabnike: 041 700 706.

ŽIVLJENJE NISO LE BESEDE

WWW.MOBITEL.SI